

Obnova ekologické stability krajiny v katastru Ostrova u Lanškrouna

Část první – historické souvislosti

Milí čtenáři,

již delší dobu jsem vyzýván svými přáteli, abych se pokusil seznámit veřejnost, a to nejen tu odbornou, ale také laickou, s činností, kterou se celý svůj život zabývám. Že prý by mohla tuto širokou veřejnost zajímat. Dlouho jsem toto rozhodnutí odkládal, neboť jsem se obával, že k tomu ještě nedozrála doba. Mám stále dojem, že většina lidí v této moderní, technicky vyspělé společnosti má naprosto jiné zájmy, než ty, o kterých zde budu hovořit. Protože jsem již od malička duchovně založen a nevěřím na náhody, čekal jsem na znamení, tak jak se to snažím dělat celý svůj život. A toto znamení právě nedávno přišlo v podobě vážného onemocnění, které mi jasně říká, že je nejvyšší čas splnit svůj možná poslední slib, který jsem svým přátelům dal. Tedy že si své celoživotní zkušenosti z činností, kterou jsem se zabýval, nevezmu, jak se říká do hrobu, ale že je tímto způsobem předám těm, kteří by chtěli v této činnosti pokračovat.

Dříve ale, než vás s touto mou činností podrobněji seznámím, měl bych se vám alespoň trochu představit. Jsem přesvědčen, že pokud čtenář či posluchač nepochopí autora, těžko může pochopit jeho celoživotní dílo. Já sám se snažím zůstat realistou a nevyvozovat své logické závěry na pouhých subjektivních domněnkách. Protože domněnky si můžeme vytvářet jakékoliv, kdežto reálná fakta jsou jen jedna, a pokud je dobře neznáme, jsme se svou logickou úvahou naprosto vedle. Pak velice často soudíme druhé ne podle toho, jací skutečně jsou, ale podle toho, jaké jsou naše představy. Tak, jak o tom vypovídá citát jednoho slavného spisovatele:

„Je velice snadné druhého člověka odsoudit, ale je velice nesnadné ho pochopit.“

Aneb jedno staré indiánské přísloví, které říká:

„Neposuzuj jiného člověka, dokud jsi neušel alespoň jednu míli v jeho mokasínách.“

Tak tedy - jmenuji se Karel Málek a mí dobří přátelé mi říkají Charlie (Čarlí). Narodil jsem se v roce 1958 v nevelké obci Ostrov u Lanškrouna v podhůří Orlických hor. Zde jsem také prožil téměř celý svůj život a hluboko jsem zde zapustil své kořeny. Je to můj milovaný Rodný kraj, kterému osobně říkám: **„Green Island“** (Zelený ostrov).

Mí rodiče přišli do Ostrova z Vysočiny hned po druhé světové válce jako jedni z osýdlenců této sudetské vesnice a pár let zde hospodařili jako drobní rolníci. Po tvrdém nástupu bolševiků a jejich represích, kdy nám téměř vše sebrali, pro nás nastaly těžké časy. Abychom všichni přežili, museli jsme se již od malička naučit pracovitosti, houževnatosti a hlavně osobní zodpovědnosti. Bylo nás doma totiž dvanáct dětí. Já jsem se narodil v pořadí desátý. Svým drahým rodičům jsem velmi vděčný, mimo jiné právě za to, že ani v takovéto nelehké situaci nepodlehli represím a nepředali se kvůli nabízeným výhodám k

tomuto zlu. Zlu, které tu napáchalo tolik škody a které stále ještě zdaleka nevymizelo. Pro mě osobně byla tato spartánská výchova dobrou průpravou pro mou nastávající životní cestu, která v posledních letech již měla podobu válečné indiánské stezky. Na co si ale stále nedokáži odpovědět, proč jsem se zrovna já mezi dvanácti sourozenci jedněch rodičů narodil s tak odlišným celoživotním zájmem než ostatní. Tímto celoživotním zájmem, který já osobně považuji za své celoživotní poslání, je –

ničím neohraničená láska k přírodě.

Příroda je mým životním živlem již od raného dětství a vždy, když jsem se ocitl na delší dobu od ní, měl jsem už po pár týdnech pocit ryby na souši, která se už brzy musí zadusit. Od malička mě také fascinoval život indiánů, křováků a prostě všech těch národů, které ještě mohou žít v souladu s přírodou a jejím přirozeným řádem. A jak už to tak bývá, když máme o něco zájem, snažíme se tím více o poznání a pronikání do tajů, které se snažíme odhalit a máme zájem se odborně vzdělávat. Tak i já jsem se už od čtvrté třídy základní školy účastnil přírodovědných soutěží, v páté už jsem postoupil do okresního kola a ve vyšších ročnících jsem se vždy umisťoval do třetího místa.

Pokud máte dojem, že jsem se začal moc vychloubat, pak Vás prosím za odpuštění. Chci tím jen pravdivě popsat realitu, která mě vedla k důležitému kroku potřebnému pro mou celoživotní cestu. Tímto velice důležitým krokem pro mě bylo a stále je vzdělání. Ať už formou řádného studia na školách nebo formou samostudia. U mne to souvisí s dalším bolševickým omezením naší rodiny, kde jsme byli v tomto směru také značně omezeni. Pokud jsme nechtěli přijmout jejich ideologii, neměli jsme ke vzdělávání moc šanci a tak já jsem se například vyučil na dvouletém učilišti v oboru dřevorubec. S traktorem jsem si nikdy moc nerozuměl, tvrdá práce mi nevadila a hlavně jsem chtěl být každý den v lese.

Střední lesnickou školu s maturitou jsem absolvoval dálkově až po revoluci, kdy už jsem měl tři děti. Drtivou většinu vědomostí v oboru biologie a ekologie jsem se učil sám, ať už teoreticky každou zimu a po večerech z odborné literatury, tak i během letní sezóny přímo v terénu. Tam jsem si teorii ověřoval v praxi a doplňoval ji o vlastní zkušenosti, o kterých se v učebnicích moc nepíše. A jak to dnes s mými vědomostmi v oboru biologie a ekologie skutečně je, to si sám samozřejmě netroufám posoudit. Protože si ale mohu s mými i vysoce vzdělanými přáteli v tomto směru kdykoli popovídat a rozumíme si, tak to snad nebude tak špatné.

Možná Vás už napadla otázka, proč se tu tak snažím obhájit své vědomosti samouka. Vyplývá to z mých životních zkušeností, kde určité dílo je posuzováno často ne podle toho, jaká je jeho odborná úroveň, ale podle toho, kdo je jeho autorem, respektive jaký má jeho autor titul. Pokud nemá žádný, pak je jeho dílo často už předem odsouzeno jako nějaký úlet neznámého laika, což se mi už také párkrát stalo. Proto mi prosím odpusťte, že tu uvedu alespoň jeden příklad hodnocení mých odborných vědomostí mými titulovanými přáteli.

Paní docentka Jitka Málková (nejsme příbuzní- pouze shoda jmen), která učila na pedagogické škole v Hradci Králové biologii a s kterou jsme u nás v Ostrovské kotlině prováděli botanickou inventarizaci patnácti lokalit, mi řekla doslova:

„Karle, ty by sis měl udělat tu vejšku z biologie. Se svými vědomostmi, co už máš, bys to hravě zvládl. Kdyby měla aspoň polovina mých dnešních studentů vědomosti, jako máš ty, tak bych byla šťastná.“

Odpověděl jsem jí otázkou:

„A co bych tím vlastně získal, když ty vědomosti už podle tebe mám?“

Na to odpověděla:

„Měl bys titul a nemusel bys to dělat zadarmo.“

Odpověděl jsem:

„Dělám to přece pro přírodu svého Rodného kraje a jsem už zvyklý vydělávat si pouze fyzickou prací. Za průzkumy a projekty bych si stejně žádné peníze nevzal.“

Na to mi s povzdechem řekla:

„Nojo, tak pak by ti ten titul opravdu k ničemu nebyl.“

Musím se ale přiznat, že její pochvala mě hřeje u srdce dodnes, stejně jako mnoho dalších, kteří mě coby beztitulového samouka takto ohodnotili.

Naopak mne trochu mrzí nepochopení a tím i neuznání mnoha mých spoluobčanů, kteří mne jako beztitulového laika posuzují naprosto opačně. Samozřejmě, že nemohu vědět, co si v duchu opravdu myslí, ale tím, jak se vyjadřují navenek, mi často dávají najevo, že jsou pro ně moje názory ujeté a nepřijatelné. Také se zde projevuje asi známá okolnost, že doma není nikdo prorokem. Naše ega nám úspěšně brání připustit, že ten kámoš z mládí by mohl mít jiné vědomosti a jiný rozum ve svých šedesáti letech, než měl ve svých osmnácti, kdy jsme spolu chodili na pivo a žvanili o hloupostech.

V souvislosti s mým vzděláním bych se ještě rád zmínil o podpoře mých rodičů, kteří na mě již záhy poznali můj neobvyklý zájem o přírodu. Tedy ne že by mě k tomu cíleně vedli, na to neměli moc času, ale podporovali mě jinými způsoby. Například na Vánoce a k narozeninám jsem od nich dostával úplně jiné dárky, než mí sourozenci. Věděli moc dobře, že mi udělá největší radost nějaký atlas ptáků či rostlin nebo dobrodružný román z divočiny. Z autíčka, s kterým bych celé Vánoce jezdil po koberci, bych jistě takovou radost neměl. Taky mi dovolili postavit si několik voliér pro ptáky a vlastní skalku s květinami, kde jsem si mohl po splnění svých pracovních povinností užívat volný čas. Bylo to pro mne báječné dětství. Nikdy jsem se totiž nenudil. A samozřejmě nemohu opomenout své učitele přírodopisu, kteří coby vedoucí přírodovědných kroužků nás pár ujetých žáčků připravovali na soutěže. Ty mě moc bavily a byly pro mne velkou hnací silou ke vzdělávání se v oboru biologie. Hned vedle školy stále stojí městská knihovna a já byl jejím častým návštěvníkem.

Ale za toho největšího učitele, kterému za své vědomosti vděčím, považuji přírodu samotnou. Téměř každodenní pobyt v přírodě, přestože byl převážně vyplněn tvrdou prací, byl pro mne stále otevřená učebnice s nevyčerpatelným zdrojem informací. Ale k tomu aby člověk této řeči přírody dobře porozuměl je potřeba mít indiánského ducha a velmi úzký kontakt s Matkou přírodou a jejím Stvořitelem.

Pracovitost a vědomosti získáváme během života, pokud máme motivaci a dostatek pevné vůle vydržet. Za to láska k přírodě, tedy ta opravdová a nefalšovaná, ta se asi takto získat nedá. S tou se asi musíme již narodit. Stejně jako se například malíř nebo hudebník rodí s talentem, který pak pouze rozvíjí, tak i opravdová láska k přírodě je pravděpodobně dar od Stvořitele.

A protože sám nedokáži vysvětlit, jak a proč jsem tento dar obdržel, nebudu o tom dále polemizovat. Spíše se pokusím nastínit, co si pod tímto termínem „láska k přírodě“ představuji já osobně. Budu přitom vycházet z vlastních zkušeností a osobních pocitů v porovnání s pocity jiných, většinou mých dobrých přátel. Uvedu zde alespoň jeden příklad z jedné takové debaty na toto téma.

Byl jsem už před několika lety pozván svými přáteli z Klubu českých turistů v Lanškrouně na nějakou oslavu s táborákem. Sešla se zde spíše postarší společnost, tedy většinou mí vrstevníci, se kterými se vzájemně dobře známe. Rozvinula se živá debata o právě doznívající turistické sezóně, o zážitcích z výletů a o našlapaných a naježděných kilometrech. Já jsem do té doby jen seděl a naslouchal, až se mě můj dlouholetý kamarád Míra, který také mnoho let pracoval se skauty, zeptal jak je to se mnou. Jestli pořád i v tomto věku tak tvrdě makám pro přírodu. Odpověděl jsem, že při tom velkém a rychlém úbytku milovníků přírody teď makám víc, než když jsem byl mladý. Tenkrát nás totiž na tu práci bylo víc. Znělo to ode mě asi moc tvrdě a pichlavě, protože se ozvaly pobouřené hlasy kolem sedících. Míra to ale přijal celkem klidně a zeptal se mě, co si pod tímto pojmem „milovník přírody“ osobně představuji já. Řekl jsem, že jim to zkusím přiblížit stručným, ale názorným příběhem, který mi zrovna přišel na mysl. Možná to pomůže k lepšímu pochopení i Vám.

Představte si, že stojíte na vysokém kopci nad údolím, ve kterém je vaše vesnička, váš dům se zahradou. Tam si právě hrají vaše děti a vnoučátka, všude okolo panuje klid a mír, prostě máte báječný pocit šťastných rodičů či prarodičů. V tom se ale ozve rachot motorů a do vašeho idilického údolí se řítí tanky. Na obloze se blíží bombardéry. Začíná příšerný masakr. Vy se ale vůbec nerozmýšlíte a běžíte dolů do údolí, abyste svým milovaným nějak pomohli. Nemyslíte na to, že už možná v příštím okamžiku padnete i vy mrtví k zemi, protože vaše láska je opravdová, nefalšovaná, nenamlouvaná. A takový pocit mám já vždy, když vidím, jak miliardy mých přátel v přírodě jsou nemilosrdně likvidovány z nějakého naprosto nesmyslného a zbytečného důvodu. Pak si nemohu pomoci tím, že před tím zavřu oči a odejdu, musím se pokusit odvrátit nebo alespoň zmírnit ten často naprosto nesmyslný masakr. A to je má představa lásky k přírodě, pro většinu moderních lidí naprosto extrémní a asi těžko pochopitelná, ale já, i když mám také bílou kůži, „uvnitř mé hrudi bije srdce indiána.“

Když jsem tímto domluvil, bylo chvíli naprosté ticho, které nastalo vždy, když jsem tento příklad později uváděl. Po chvíli si Míra pozdechl a řekl doslova:

„Tak takoví milovníci přírody teda opravdu nejsme.“

Už se nenašel nikdo, kdo by nahlas zaprotestoval.

Abych se ale vyhnul posuzování sebe sama, stále se snažím připomínat si staré přísloví :

„Pouze očima druhých můžeš vidět, jaký opravdu jsi.“

Samozřejmě záleží na tom, kdo vás posuzuje. Zda ve vás vidí přítele či nepřítel a zda má tento posuzovatel dostatek vlastní soudnosti a jestli zná skutečná pravdivá fakta. Proto zde na závěr uvedu ještě jeden z mnoha mých žártek, který asi nejlépe vystihuje, co by takový praktický ochránce přírody a krajiny měl mít v sobě zakotveno. K tomu použiji výrok jednoho soudného člověka, se kterým jsem se již před mnoha lety setkal. Je to vzdělaný biolog a ekolog, který se celý život pohybuje v této branži a tehdy zastával funkci ředitele regionálního pracoviště AOPK pro východní Čechy.

Po svém nástupu do funkce ředitele objížděl celý region a přijel se podívat také k nám. Já jsem ho v terénu seznamoval s tím, o co se zde v Ostrově snažím. Když po několika hodinách odjížděl, podal mi ruku a pronesl tuto, pro mne moc důležitou větu:

„Pane Málek, vy jste vzácný člověk, protože skloubit vědomosti, pracovitost a lásku k přírodě do jednoho člověka, to je dnes již téměř nemožné.”

Opět prosím čtenáře, aby mne nepodezírali k nějakého sebepovyšování. Chci pouze poukázat na to, jaké vlastnosti by měl praktický ochránce přírody a krajiny mít. Samozřejmě je možné a většinou to tak bývá, že jsou tyto předpoklady rozděleny ve více lidech. Někdo má vědomosti, jiný je pracovitý a vytrvalý a mohou se jako tým vzájemně doplňovat. Ale to hlavní, co by měl mít každý, je podle mě ta láska nebo alespoň kladný vztah k přírodě. Takové období jsem zažíval v devadesátých letech, kdy ještě dobře fungovala naše základní organizace ČSOP. Ta sice stále ještě existuje, ale většina členů již nevyvíjí žádnou aktivitu. O tom se ale zmíním později.

Ted' bych Vás rád seznámil se skutečností, která mi pomáhala nejvíce, hlavně když už jsem na tu ochranařinu zbyl téměř sám. Vždycky mi pomohla překonat i zdánlivě nepřekonatelné překážky. Přestože je tato okolnost pro mě již od dětství naprosto zásadní a je na první příčce pomyslného žebříčku mnou uznávaných hodnot, nechávám si ji většinou až na konec. Je to ze strategických důvodů, které mne k tomu vedou. Mnohokrát se mi totiž stalo, že když jsem svůj rozhovor začal tímto směrem, tak posluchači utekli dříve, než jsem stihl dopovědět první větu. Je to záležitost naprosto individuální a asi ne pro každého civilizovaného člověka stravitelná. Přesto doufám, že to většina z Vás čtenářů unese. Já osobně jsem plně přesvědčen, že bez této mé prvotní zásady bych to, co se zde již podařilo, nikdy nezvládl. A možná že bych s touto činností, pomoci zdejší přírodě a krajině, nikdy ani nezačal.

Touto mojí prvořadou zásadou je pevná víra ve vyšší tvořivou inteligenci, která vše tvoří a usměřňuje, tedy ve všemohoucího Stvořitele. A protože už od svého útlého mládí tíhnu k indiánům, říkám této dobré tvořivé inteligenci jedním z indiánských výrazů - „**Wakantanka**”, což v překladu znamená „**Velké tajemství**”.

To mi osobně naprosto stačí. Přírodní neboli přirozený řád nastolený tímto Stvořitelem platí a funguje na celé Zemi úplně stejně. Nemám tak žádné problémy s různými náboženskými dogmaty, kterých jsou na celé Zemi tisíce. A o tom, co všechno se za tímto pojmem „Wakantanka“ skrývá si nedělám žádné konkrétní představy. Byly by jistě naprosto falešné, vždyť je to přece tajemství.

Abych všechny tyto své úvahy, vycházející často z neuvěřitelných osobních zážitků shrnul, řekl bych asi toto:

„Bez pevné víry ve Wakantanku a bez lásky k jeho záračnému dílu - přírodě, jejíž součástí jsme i my lidé, bych s touto svou činností asi nikdy nezačal. Věřím, že bez hřiven, kterými mne na tuto cestu Stvořitel vybavil, tedy chutí ke vzdělávání se v tomto oboru, pracovitostí, vytrvalostí a především láskou k jeho životodárnému stvoření, by se mi v této činnosti příliš nedařilo. Já sám sebe tak považuji pouze za Wakantankův nástroj, který byl vyslán do tohoto fyzického světa právě na toto místo a v tomto čase, aby zde kreativně spolupracoval na tomto jeho díle. Je to pro mne

velká čest a velký dar, protože jak pevně věřím, spolupracuji na díle dobrém pro všechny.”

Možná si teď kladete otázku, jak toto spirituální téma souvisí s ochranou přírody a krajiny, zvláště pokud jste nevěřící materialisté. Já osobně takovou pevnou víru ve Stvořitele pocituji jako hlavní podmínku ke zdárnému počínání v každém oboru, který směřuje k udržení života na této planetě. Navíc tu existuje i zpětná vazba, tedy alespoň pro mne, kde mě má celoživotní ochránářská činnost posiluje ve víře.

Zde by se asi hodilo uvést, že nejsem zrovna zadobře s moderními médii. Již delší dobu žiji v malém zálesáckém srubu na naší osadě, o které bude ještě řeč později. Není tam zavedena elektřina a tak žiji bez televize, rádia a také nečtu bulvární tisk. Počítač umím sotva zapnout, což mne z pohledu moderní společnosti, bohužel automaticky, staví do role nepřítele nebo alespoň hlupáka. Jako bych nebyl schopen naučit se něco, co dnes zvládnou děti v mateřské školce. Já se to prostě učit nemohu a také nechci. Je to z vážných důvodů, o kterých budu mluvit později. Informace, ať už odborné a potřebné pro mou odbornou činnost, tak i ty ryze duchovní, které posilují mou víru, získávám četbou odborné a seriózní literatury. To vše, pokud je to možné, si ověřuji v praxi a při konzultacích s lidmi, ke kterým mám důvěru.

Mnozí si teď asi řeknou na čelo a říkají si, co to ten magor žvaní, jak si asi v praxi mohu ověřovat třeba existenci Stvořitele? Budte si jisti, že Wakantanka dobře ví, jak předat člověku zprávu, aby jí byl schopen zaregistrovat a správně pochopit. Jde spíše o to, zda tento dotyčný člověk o takovou zprávu stojí a jestli pro něj není vše jen pouhá náhoda nebo jejich souhra. Já osobně na žádné náhody nevěřím a všechny rádoby náhody jsou pro mne ukazatelé na cestě, jež se snažím svou intuicí dešifrovat. Alespoň o některé, které se přímo dotýkají mé ochránářské činnosti, se s Vámi rád podělím. Abych ale začal od začátku, vrátím se až do svého ranného dětství, kdy mi bylo asi deset let a kdy jsem zažil:

Můj první přímý kontakt s Wakantankou.

Stejně jako mí sourozenci, byl jsem i já krátce po narození pokřtěn jako katolík a v tomto duchu vychováván, za což jsem svým rodičům vděčný. Avšak po šedesáti letech života v přírodním Stvořitelově chrámu se již mnoho mých názorů odlišuje od církevních pravidel a dogmat. Jinými slovy, kdybychom žili ve středověku, skončil bych asi jako kacíř na hranici. S přibývajícím věkem a vědomostmi mi totiž již záhy začalo docházet, že to co se v tomto duchovním směru hlásá, není často v souladu s tím, co se zde reálně děje.

Tím ale nechci odsuzovat to, co se hlásá, s tím jsem většinou zajedno. Jenom se nemohu vyrovnat s pokrytectvím, se kterým jsem se v životě tolikrát setkal a stále setkávám. Přečetl jsem a vyslechl od svých svobodomyšlných přátel o této duchovní problematice celkem dost, abych pochopil nesmyslnost hádání se o to, které učení je pravé a které levé. Pro mě zná absolutní pravdu pouze Stvořitel a vše ostatní je pouze náboženská politika. Osobně to vidím tak, že víra je jenom jedna, kdežto náboženství jsou tisíce. A možná že vedou všechna tato učení ke stejnému cíli. Proto se pevně držím stále své cesty, na kterou mě, jak pevně věřím, Wakantanka svými ukazateli nasměroval. Utrzuje mne v tom také skutečnost, že vždy když jsem se nevědomky odchýlil ze směru, tak mne mnohdy tvrdým způsobem vrátil zase zpět.

K prvnímu setkání došlo, když mi bylo pouhých deset let a od tohoto osobního setkání s Wakantankou kráčím po cestě, kterou mi tenkrát ukázal. Dlouho jsem si tento reálný zážitek nechával ze strategických důvodů pro sebe. Protože ale sám cítím a i svými přáteli jsem ujišťován, že nastává nová historická epocha v podobě globální transformace lidstva, rád se s Vámi o tento zážitek podělím.

Jak jsem se zmínil již na začátku, byli jsme velmi početná rodina. Abychom přežili bolševické represe a nemuseli se k nim přidat, museli jsme již od malička tvrdě pracovat a nést za určitý úkol osobní zodpovědnost. Tak jsem, stejně jako mí předchůdci, dostal s nástupem do první třídy na starost veškerou drůbež. O tu jsem se musel každý den postarat, poshánět všechny ty slepice, kachny, husy a krůty, vše nakrmit, sebrat vejce atd. Ve čtvrté třídě jsem dostal na starost stádo ovcí a koz, které jsem musel za humny napást a napojit. V sedmé už jsem musel umět dobře sekat kosou, protože mě čekalo každý den nakrmit okolo dvouset králíků. Jestli se Vám to zdá přehnané, tak připomínám, že nás bylo doma dvanáct dětí, a i když bylo maso jen v neděli, padli na nedělní oběd čtyři králíci.

Pro mne byly nejhezčí ty tři roky, kdy jsem se staral o asi dvacetihlavé stádo ovcí a koz. Při každodenní pastvě po škole jsem tak mohl studovat v okolní přírodě, tedy v kotárech kde nás bolševici nechali pást. Tam jsem znal, jak se říká každý kámen, i když jsem se zajímal spíše o živou přírodu. Právě v této době jsem při pastvě přečetl také spoustu dobrodružných románů. A tady jsem se také připravoval na přírodovědné soutěže, věděl jsem kde co roste, kde co létá, kde hnízdí ptáci atd. Všechny ty Wakantankovy zázraky jsem vnímal jako své nejlepší kamarády.

Až jednoho dne, když jsem vyhnal stádo na nedaleký kopec, jsem uslyšel nezvykle silné burácení motorů. Vyběhl jsem až na vrchol kopce a tam se přede mnou otevřelo peklo. Dole v údolí za kopcem jakoby se rozpoutala válka na život a na smrt. Tři velké buldozery tam likvidovaly cesty a okolní meze, vyvracely staré stromy i s kořeny a pod svými pásy drtily všechno, co jim stálo v cestě. Stál jsem tam bezradně a naplno vnímal ten ukrutný nářek mých umírajících kamarádů, se kterými jsem si ještě nedávno hrál. Cítil jsem jejich bolest, byly jich miliardy a já jim nemohl pomoci.

Jak jsem tam tak bezradně stál a brečel, jako bych se náhle ocitl v jiném světě. Cítil jsem, jak mi něco nebo někdo připomíná, proč jsem tady, právě na tomto místě a právě v tomto čase. V tu chvíli jako by můj fyzický věk nehrál vůbec žádnou roli, jako bych vnímal vše rozumem dospělého a duchovně vyzrálého člověka. A v tomto těžko popsatelném rozpoložení jsem zcela zodpovědně složil svůj celoživotní slib.

Slíbil jsem přírodě a především Wakantankovi, že až budu velký a budu mít tu možnost, tak tuhle hrůzu spáchanou lidmi, tenhle hrozný zločin nějak napravím.

Jako kdyby mi Wakantanka připomenul, proč jsem tady, s jakým posláním jsem do tohoto života vstoupil. Tak jsem to tenkrát cítil a tak to cítím i dnes ve svých pětadesáti letech svého života. Když si na to vzpomenu, vybaví se mi nejen vzpomínky, ale s nimi se mi vybaví i emoce a do očí se mi derou slzy. Slib, který jsem tenkrát přírodě a Wakantankovi dal, byl pro mne slibem

celoživotním. Už možná brzy se dozvím, jak jsem v plnění tohoto slibu obstál. Zatím mohu říci jen to, že jsem se o to vždy snažil.

Abych se však stále jen nevychloubal, musím se sebekriticky zmínit také o obdobích, kdy jsem z této vytyčené cesty sešel a o tom, jak mne Wakantanka vždy vrátil zpět. První takové období přišlo hned po ukončení základní školy, kdy jsem jako každý z nás prožíval ona krásná „telecí léta“. Stejně jako mí vrstevníci jsem i já nosil dlouhé vlasy a v sepraných džínách jsem za burácení tvrdého rocku vymetal se svou partou mejdany. Na onen zážitek na kopci jsem postupem času, ve svém vědomí, úplně zapomněl. Prostě na první místo se drala potřeba užít si mládí, než přijde vojna a po ní už jen povinnosti dospěláka. Jenže podvědomě jsem cítil, že mi něco chybí a že mě to stereotypní chození po mejdanech nějak nenaplňuje. Přesto jsem s tím ve svých sedmnácti letech nedokázal sám nic udělat a tak opět zasáhl Wakantanka. Tenkrát dosti tvrdě a přímo na mě. Mnoho lidí mi tenkrát říkalo, že mi náhoda zachránila život a že jsem se podruhé narodil. Dnes už dávno vím, že nic z toho, co se tenkrát stalo a kam mě to dovedlo, nebyla náhoda, ale řízení vyšší moci.

Byl jsem tenkrát pomáhat kamarádovi na stavbě, kde jsme podbýjeli v prvním patře strop a už nám zbýval jen kousek nad šachtou, kde mělo být schodiště. Byla to asi šest metrů hluboká díra až do suterénu, kde již byla betonová podlaha. Postavili jsme narychlo provizorní lešení, na kterém jsme stáli čtyři chlapi a když už jsme byli skoro hotovi, lešení se pod námi rozsypalo. Všichni mí spolupracovníci stačili seskočit na podlahu, jen já jsem se propadl do oné šachty a navíc hlavou dolů. Když jsem na zlomek vteřiny spatřil tu propast pod sebou a na dně ten tvrdý beton, napadla mě jediná myšlenka - že je konec. Pak jsem se praštil o hranu té šachty do hlavy, takže dolů už padalo jen bezvládné tělo. Těžko říci, zda bych ten náraz hlavou na beton po šesti metrech volného pádu přežil, kdyby mi nepomohla zvláštní rádobý náhoda. Asi metr nad zemí tam byl natažený kabel od mýchačky a protože byl dost krátký, byl hodně našponován. A právě tento kabel, který jsem svou vahou vytrhl ze zdi, mě těsně před dopadem otočil o devadesát stupňů a já dopadl nejdříve nohama, a teprve poté moje zbrzděné tělo. Přestože jsem měl obě nohy zlámané, neutrpěl jsem jiné vážnější zranění.

To vše ale byla jen příprava na můj skutečný návrat na mou životní cestu. K tomu bylo zapotřebí ještě řada dalších rádobý náhod, které do sebe zapadaly jako podle předem připraveného scénáře. V průběhu několika měsíční léčby jsem se dožil své plnoletosti, a když už jsem byl téměř zdravý, udeřila v okolí žloutenková epidemie. Skoro celá obecní škola, včetně učitelek, ležela v nemocnici na infekčním. Z dospělých spoluobčanů jsme tam ale mimo učitelky byli pouze tři. Já prý proto, že jsem měl po tom úrazu oslabenou imunitu, a taky asi proto, že jsem si hrál s malými dětmi, když jsem tak dlouho nemohl chodit.

Na tom by ale stále nebylo nic divného. To důležité se začalo odehrávat až v nemocnici, kde jsem byl na pokoji asi s deseti kluky z naší vesnice. Byli tu mí příbuzní a děti mých sousedů, všichni jsme se tedy dobře znali. V zájmu léčby jsme měli v klidu ležet, ale udržte takové kluky v klidu. Učitelky byly na pokojích s holkama a tady nebyla žádná autorita. Chvillemi se celá ložnice proměnila v divokou džungli, takže sestřičky byly celé zoufalé. Až mě jedna požádala, jestli bych je nemohl nějak zabavit, aby tolik neřádili. A tak jsem to

zkusil a začal jsem jim vyprávět napínavé příběhy z dobrodružných románů, kterých jsem v jejich letech tolik přečetl. Kluky to kupodivu bavilo a každý den chtěli, abych jim zase něco vyprávěl. Měl jsem z toho velkou radost, ale také jsem se začal rozpomínat na to, co jsem měl v jejich věku tak rád a co mi v těch telecích letech tak chybí.

Než nás pustili domů, domluvili jsme se, že založíme takový dětský kroužek, který jsme nazvali - „**Klub mladí zálesáci**”. Také jsme si hned naplánovali, že najdeme nějaké hezké místo v okolní přírodě, kde se budeme pravidelně scházet. Když nás pustili, vlastnoručně jsem doma ušil vlajku, na které je letopočet 1977 a také naše heslo - „**Poznej a chraň přírodu**”, kterým jsme se po mnoho let také řídili. A aby nebylo těch rádoby náhod málo, našli jsme si místo, kam nás zavedl sám Wakantanka. V malém lesíku přímo pod oním kopcem, kde jsem měl svůj první zážitek v deseti letech a kde jsem složil svůj celoživotní slib. A přestože jsem tento zážitek nevědomky potlačil někam do podvědomí, věřím, že naše společná intuice uposlechla Wakantankovu výzvu, že tady je pro nás to správné místo. A aby toho ještě nebylo málo, tak přišly děcka s nápadem, že postaví na vrcholu tohoto kopce indiánskou mohylu. Tenkrát jsem si lámal hlavu s tím, proč se tak dřou s těmi obrovskými balvany na ten strmý kopec. Až ve svých čtyřiceti letech jsem při svém dalším neobvyklém zážitku procitnul a rozpomenul se. Věřte nevěřte, ta mohyla stojí přesně na tom místě, kde jsem tenkrát v oněch deseti letech stál. Nevím, co si o tom všem budete myslet, nechci Vám nic vnucovat, ale pro mne je to jedno z mnoha ponaučení - **nevěřit na náhody**.

Ta malá parta se nerozpadla ani po tom, co jsem ji musel na dva roky opustit a když jsem se vrátil z vojny, rychle se rozrostla na dvacet až třicet kluků a holek různého věku. Bylo tu i pár předškoláků a zůstávali tu i někteří již vyší z základy, které puberta nestáhla jinam. Postavili jsme si na „Osadě”, jak jsme našemu lesíku začali říkat, malý zálesácký srub, který tu stojí dodnes a ve kterém také dnes žijí. Postupně jsme celou osadu vybavili vším, co na takovou osadu patří, jako totem, kuchyňku, velké tábořiště s lavičkami apod. Chodili jsme na brigády do lesa, sušili seno pro statky, sbírali staré železo a samozřejmě pečovali o přírodu ve svém okolí. V nedaleké přírodní rezervaci U Kaštánku, v dnešním přírodním parku Lanškrounské rybníky i jinde. Za našetřené peníze jsme si koupili indiánské kánoje a spoustu dalších potřebných věcí pro naši činnost. Nikdo zvenčí nás nedotoval, jako je tomu dnes. Na všechno jsme si museli vydělat a našetřit sami. Asi proto si toho také ty děti více vážily.

A přestože se vše dělo spontánně a nikdo zvenčí nám do toho nemluvil, měli jsme i my své nepsané zákony. Ty si děti sami navrhovaly, odhlasovaly a také se jimi řídily. Asi proto nám jejich rodiče fandili a pouštěli je se mnou i na týdenní vandry po horách nebo sjíždět na kánoích řeky. Za celých téměř třicet let naší společné existence se zde nestal žádný vážnější úraz, přestože jsme někdy podnikali dost nebezpečné kousky. Pro mne je to další důvod, proč nevěřím na náhody a věřím, že i tato činnost byla pod ochranou vyšší moci.

Komu se to ale nelíbilo, byli opět soudruzi bolševici, kteří na nás nečekaně a tvrdě udeřili. Bylo to v polovině osmdesátých let, když jsem byl nečekaně předvolán k jakémusi lidovému soudu. Tam zasedali zástupci lidové fronty, což byly tenkrát všechny legální spolky v obci. Samozřejmě zde nechyběli

soudruzi z místního národního výboru a také vyšetřovatel z okresu, pravděpodobně příslušník STB. Žaloba přišla od ředitelky pionýrského domu v Lanškrouně. Ta mne obvinila z toho, že téměř všechny děti z Ostrova přeběhly z pionýra do nějakého nelegálního kroužku k nějakému Málkovi. Byl jsem z toho dost zaskočen, co že jsem to vlastně provedl za zločin, když se snažím vést děti ke kladnému vztahu k přírodě a k sobě navzájem?

Hlavní vyšetřovatel mi sdělil, že tu vyvíjím ilegální činnost, která se neslučuje s programem výchovy socialistické mládeže. Pokud se prý nepřičleníme pod nějakou organizaci Národní fronty, která nad námi bude vykonávat politicko-výchovný dozor, tak nám zbourají právě dostavěný srub a zajistí ukončení naší nelegální činnosti! Hned se mi v hlavě promítly zděšené tváře mých malých kamarádů, kteří se na stavbě srubu tolik nadřeli. Jak mohou pochopit něco tak absurdního, že si spolu nesmí hrát, i když přitom nic špatného nedělají. Jako vždy jsem požádal Wakantanku o pomoc a on to vše vyřešil tak, aby se vlk nažral a koza zůstala celá. Tento lidový soudní tribunál se totiž skládal většinou z rodičů dětí, kteří ke mě do klubu chodili a teď se mě odvážně zastali. Těch pár zarytých bolševiků muselo ubrat na tvrdosti a nakonec vše dobře dopadlo. Dohodli jsme se s myslivci, kterým jsme již pár let pomáhali se zimním přikrmováním zvěře. Ke srubu jsme přidělali jesle na seno a také pořadové číslo mysliveckého zařízení a nic víc se nestalo. Dále jsme fungovali jako „Klub mladí zálesáci“ bez jakékoli politické výchovy a podobných nesmyslů.

Já jsem se zatím oženil a přestože jsem se na pár let odstěhoval do města, udržoval jsem s klubem neustálý kontakt. A protože to byla pro mě ve městě šílená nuda, na kterou jsem vůbec nebyl zvyklý, zapojil jsem se zde do místní ZO ČSOP. Tam jsem už záhy převzal funkci předsedy, a tak jsem to táhl tak říkajíc na dvou frontách. Přesto to bylo málo proti tomu, co jsem musel zvládat jako malý kluk na venkově. Abych se nenudil a využil smysluplně svůj volný čas, pustil jsem se do záchrany přírody v blízkém okolí města. Jednalo se konkrétně o přírodně zachovalou část rekreační zóny v okolí Lanškrounských rybníků, která zasahuje až k mému rodnému Ostrovu. Celé toto prozatím přírodně zachovalé území bylo ohroženo masovou výstavbou rekreačních objektů a zahrádkářských kolonií. Nebylo jistě náhodou, že mě tam Wakantanka právě v tuto dobu vyslal. Jako předsedu místní ZO ČSOP mne také dosadil do Komise pro životní prostředí u Městského národního výboru. To mi umožnilo nejen získávat důležité informace, ale také podávat návrhy ohledně ochrany přírody a krajiny.

Když jsem oficiálně podal návrh na vyhlášení oblasti klidu, což byla tehdy jedna z mála možností jak praktikovat územní ochranu, vyslala mne komise na jednání do rady MěNV. Prý když jsem si ten návrh vymyslel, tak abych si ho také sám obhájil. Tyto čtyři roky tvrdého boje by však vydaly na samostatnou kapitolu a tak se zde omezím pouze na skutečnost, že to byla má první úspěšná bitva o trvalé území pro přírodu. Když jsem přišel s prvním návrhem na úřad, bylo mi dvacet sedm let, dnes je mi téměř pětadesát a věřím, že mě toto chráněné území ještě dlouho přežije. Už to také není pouze přírodní park. Na jeho velké části byla po vstupu do EU vyhlášena Evropsky významná lokalita (EVL). Pro mne osobně byly tyto čtyři roky dobrou průpravou před nastávajícím bojem za přírodu a krajinu v mém Rodném údolí. Především naučit se obratně jednat s úředníky a nebát se jejich titulů, i když jsem byl v té

době jen obyčejný dřevorubec. A přestože mě tenkrát moc lidí nepomohlo a většinou pokládali mé úsilí za marné, nakonec zvítězila má důvěra ve Wakantankovu prozřetelnost.

Vraťme se teď ale zpět do Ostrova, kde už před revolucí zůstávalo na osadě stále více těch, kteří již opustili základní školu a na osadě se jim stále líbilo. Ti přišli s návrhem, že bychom zde mohli založit trempsou osadu. Jezdit častěji na vandry a na potluchy a také zvát kamarády z jiných osad. Souhlasil jsem, ale za podmínky, že souběžně založíme také základní organizaci ČSOP, aby členové trempske osady byli i nadále spjatí s přírodou a její ochranou. V Lanškrouně došlo zatím k nečekaně rychlému rozpadu ZO ČSOP, stejně jako v mnoha jiných městech v okolí. Během pár let po revoluci jako by už téměř nikoho příroda nezajímala. Z důvodu nedostatku členů jsem byl nucen v Lanškrouně základku zrušit a začal jsem s novou organizací v Ostrově. Tuto ZO jsme nazvali stejně jako právě založenou trempsou osadu – „**Trosečníci**“, jak nám již mnozí kamarádi říkali. Opět jsem dělal toho tahouna, předsedu u ochranářů a šerifa trempske osady.

Toto zhruba desetileté období trvání trepske osady bylo naplněno báječným duchem kamarádství. Každý víkend tu bylo živo a hodně lidí přibývalo nejen z Ostrova, ale také z okolních vesnic a z města. Jezdilo se na vandry a mnoho kamarádů jezdilo také k nám. Každý rok jsme na přelomu prázdnin dělali výroční oheň, kde se nás scházelo i hodně přes stovku. Přestože se již začínal projevovat nástup konzumního stylu v moderní společnosti, dařilo se nám stále udržovat kontakt s přírodou.

Ale stejně jako v celé naší vlasti, tak i tato éra postupně zanikla i u nás, zanikl vztah k přírodě a k zálesácké romantice. Nová doba přinesla jiné vyžití, jiná lákadla pro mládež v podobě akčních filmů, rychlého přílivu všemožné elektroniky a vůbec konzumního životního stylu. Přesto že jsem se snažil aby tento kontakt neztratily, bylo mi jasné že tato historická epocha končí. Když na konci devadesátých let přišlo několik našich členů s požadavkem, aby se zrušila podmínka být členem ZO ČSOP, když chtějí chodit na osadu, byla to pro mne velká rána. Došlo mi, že z těch zhruba tří set dětí, kterých touto osadou prošlo se nenašel nikdo, kdo by byl ochoten a schopen převzít po mne štafetu a v tomto duchu pokračovat dál. Všichni se chtěli už jenom bavit, a to ještě způsobem, který neměl z přírodou už nic společného. Nikdo z nich asi nezažil to, co jsem zažil já v oněch deseti letech. Nikdo z nich asi nesložil slib, který jsem složil já a nic ho tedy nezavazovalo kráčet touto cestou. Proto se na nikoho z nich nezlobím. Jen je mi to moc líto. Kolem milénia jsme pořádali poslední výroční oheň. Starší odešli a nebyl již žádný dorost, který by je nahradil.

A tak z této jedné historické epochy, která se zde v Ostrově odehrála, zbyla jen základní organizace ČSOP Trosečníci. Přežívá již jako poslední ZO ČSOP na celém Lanškrounsku, a to jenom proto, že ji tady jeden ujetej ochranář ještě drží při životě. Z dnešních deseti členů je většina naprosto pasivních. Přesto jsem jim vděčný za to, že ještě nevystoupili a tak můžeme ještě chvíli fungovat. A přestože teď, po třiceti letech předsedávání budu muset končit, pevně věřím, že Wakantanka se opět o vše postará a najde nějaké dobré nástupce. Možná to budou dělat vše jinak než já, ale jedno bych si moc přál. Aby toto místo s

osadou a kopcem s mohylou bylo i pro ně posvátné, tak jako bylo vždy pro mne.

Na závěr této „přípravné“ životní epochy jsem si ponechal jednu z nejdůležitějších událostí, která mne definitivně stabilizovala na mé životní cestě. Přestože to byla událost tehdy velmi bolestivá, už po krátkém čase po jejím doznění se ukázalo, jak bylo pro všechny zúčastněné dobré uposlechnout Wakantankova vedení.

Jak jsem se již zmínil, byl jsem v osmdesátých letech už ženatý a bydleli jsme s manželkou a dětmi ve městě. Má dnes již třicet let bývalá žena z Lanškrouna pochází, takže jí vyhovovalo pokračovat v životním stylu, na který byla od mala zvyklá. V té době jsem zde i já nějaký čas pracoval, protože mi po tom úrazu doktor nepovolil nějakou dobu pracovat jako dřevorubec v lese. Dostali jsme celkem moderní byt v paneláku na rušné křižovatce. I když jsem se chvíli držel, po čtyřech letech už to bylo pro ortodoxního venkovana a zálesáka jako domácí vězení, ve kterém jsem doslova trpěl. Lidé, kteří nás dobře znali, se podívovali nad tím, jak jsme se my dva mohli dát dohromady, když máme tak rozdílné požadavky na životní styl. V mládí, jak už to v životě často bývá, jsme tyto rozdíly prostě nechtěli vidět.

Po čtyřech letech už došlo k vážné manželské krizi, kterou jsme se snažili vyřešit změnou bydliště a částečně i zaměstnání. Dostali jsme byt na hájovně za městem s podmínkou, že si udělám dálkově lesnickou školu a budu tu dělat hajného. Bylo to na sklonku osmdesátých let, kdy už se nikdo moc nezajímal o mé politické přesvědčení. Cítil jsem se tu jako v ráji, po tom čtyřletém domácím vězení v paneláku. Manželka to pár let na samotě snášela, měla už papíry na auto a tak si mohla do města, vzdáleného jen dva kolimetry, kdykoli zajet. Přesto to pro ni nebylo lehké a po čtyřech letech, stejně jako já tehdy ve městě, byla zase ona tady na samotě zralá na psychiatra. Tak jako mě chyběla ve městě příroda, jí tady chyběl ten městskéj cvrkot, na který byla zvyklá.

Situace se opět vyhrotila, a když mi jednoho dne sdělila, že odchází zpátky do města a sem se už nikdy nevrátí, byl jsem psychicky na dně zase já. Shodli jsme se na tom, že mezi tak extrémně odlišnými životními styly nikdy nenajdeme kompromis. Přesto mne děsila představa, že už nebudu se svou rodinou, se svými dětmi každý den. Byl jsem naprosto bezradný a tak jsem ještě ten večer zajel do Ostrova na hřbitov, kde jsem několik hodin seděl na tátově hrobě a čekal na radu, co mám dělat. Vzpomínal jsem na to, co mi vždy můj táta radil, řešit vše s láskou, ne s nenávistí. Vzpomněl jsem si také na to, co mi radila babička tchýně, která mě měla ráda a snažila se naši rodinu udržet pohromadě. Radila mi, že abych její dceři dokázal, že ji mám opravdu rád, měl bych pro ni udělat něco, po čem moc touží. Když jsem kolem půlnoci konečně zaslechl Wakantankovu zprávu, pocítil jsem obrovskou úlevu. Hned druhý den po práci jsem se stavil u tchána, kde má rodina dočasně bydlela, abych zde učinil jedno z nejvážnějších rozhodnutí v mém životě. Dobře si pamatuji tu osudnou větu, kterou mi Wakantanka vložil do úst :

„Babi, měla jsi pravdu. Abych dokázal své ženě, že ji mám opravdu rád, daruju jí to, po čem nejvíce touží. Daruju jí svobodu.“

Babička se chytila za hlavu, že takhle to nemyslela, ale reakce mé ženy byla naprosto jasná. V jejích očích se zračil pocit štěstí a vděčnosti. Ještě ten večer jsme si zašli do baru, na společnou večeři při svíčkách. Tam jsme spolu uzavřeli nepsanou dohodu, jak se budeme oba, i když už ne společně, starat o

naše děti a nikdy je nebudeme proti sobě štvát. Tuto báječnou dohodu jsme poctivě dodržovali až do jejich dospělosti a oni nás už nikdy neviděli se hádat. Tak naši tři synové, tehdy ještě malé děti, bydleli se svou matkou ve městě, kde také chodili do školy. Ale téměř všechny víkendy a celé prázdniny prožili v Ostrově u svého táty. Na hájovně jsem sám dlouho nevydržel, všechno mi tam připomínalo minulost a já jsem potřeboval změnu, respektive Wakantanka to tak zařídil. A tak jsem se konečně po mnoha letech vrátil do Ostrova a nastěhoval se do onoho malého srubu na naší osadě. Tam jsme s klukama a jejich kamarády přebývali několik let jako zálesáci, než jsem se pustil do realizace mého dalšího velkého snu, postavit si dům a farmu ve westernovém stylu. Ale to už je zase jiná životní kapitola, o níž se zmíním později. Ta která mě sem zpátky dovedla skončila a už natrvalo mě ukotvila na mé životní cestě. Věřím, že nic z toho nebyla náhoda a vše dopadlo tak, jak si Wakantanka přál. A za to jsem všem, kteří zde tenkrát sehráli i zdánlivě negativní roli, moc vděčný.

„Laudato si Wakantanka“

2

Jestliže předchozí epocha byla pro mne epochou přípravnou, tak nastávající epochu, po pádu bolševického režimu, považuji již za epochu produktivní. Potom co mne Wakantanka provedl labirintem učení a sbírání zkušeností jsem se opět ocitl na startovní čáře mého životního poslání. A přestože má vzpomínka na můj slib, který jsem zde ve svých deseti letech složil, stále ještě dřímala kdesi v podvědomí, začal jsem s velkým porevolučním elánem.

V devadesátém třetím roce jsem úspěšně odmaturoval. Učení mi šlo a byl jsem ve třídě premiantem. Náš třídní učitel mne přemlouval, abych pokračoval a šel do Brna na vysokou lesnickou. Ale protože jsem nikdy netoužil po titulu a v té době už jsem měl tři děti, nechal jsem to plavat. Protože se ale u Státních lesů celá struktura úplně změnila a hajného už nikdo nepotřeboval, pracoval jsem ještě několik let jako dřevorubec. V té době jsem měl dost času a tak jsem využil toho že se otevřely hranice a vyjel si na pár delších vandrů do ciziny. Samozřejmě tam, kde jsem se mohl poučit o tom, jak vypadá ještě neporušená příroda. Měsíc v Rumunských Karpatech, měsíc ve Skandinávii a také dva měsíce ve Spojených státech. Tam jsme se dvěma kamarády projeli devět tisíc mil a navštívili pětadvacet Národních parků. A tam jsem se také konečně setkal s opravdovými indiány, které jsem si už v dětství zamiloval. To vše mne obohatilo o nové zkušenosti, které jsem mohl později uplatnit při mé práci tady u nás.

Jak už jsem se zmínil v předchozí části, odmalička nesnáším nudu. Na vojně jsem také cvičil kulturistiku a byl jsem prý docela namakanej. Měl jsem tedy přemíru energie a vekou chuť stále něco tvořit. Všechny problémy z předchozí doby byly pryč a tak se u mne projevilo to, co nás učili naši rodiče – „**Co tě nezabije, to tě posílí**“. A tak jsem takto posílen předchozí dobou koupil nedaleko od osady starou bouračku s pozemky a po práci jsem začal stavět svůj vysněný ranč s koňmi a romantickým životem. Ne že bych měl nějakou potřebu vlastnit nějaký majetek, to mě nikdy nelákalo, ale chtěl jsem si

vychutnat to vlastní kreativní tvoření. Nečekat, až mi to nějaká firma postaví na klíč a já to jen zaplatím a do důchodu budu ještě splácet hypotéku.

Rád pracuji se dřevem a prý mám výtvarné nadání. To jsem zde mohl naplno uplatnit a postavit si tento ranč vlastníma rukama a podle svých představ.

Proto jsem k tomu nepotřeboval ani moc peněz, většinu dřeva jsem si nadělal sám. A i tady se mi vyplatilo, že jsme se v naší početné rodině už od malička učili každému řemeslu. Tak jsem si tu mohl vyzkoušet mnoho různých profesí. Tesařinu a truhlářinu, kterých bylo na dřevostavbě nejvíce. Ale také zedničtinu, pokrývačství, klepířinu, kamenictví, obkladačské a sklenářské práce až po různé instalace. Když jsem celou farmu před osmi lety předával svému synovi, nebyla proto zatížena žádným dluhem. K tomu jsem přikoupil téměř deset hektarů pastvin, na kterých se dnes pase pěkné stádečko koní.

Dnes je tu také oficiální sídlo naší ZO ČSOP a já pevně věřím, že ještě dlouhý čas bude. Často jsem hledal odpověď na otázku, kterou mi zde položila moje nebožka matka :

„Karle, proč to stavíš tak velký?“

Popravdě jsem jí tenkrát odpověděl:

„Mami já nevím, ale něco mě k tomu vede, i když nemám tušení proč“.

Snad tuto odpověď jednou najdou mí potomci. Já jsem prostě ze staré školy, kde se říkalo:

„Správný chlap má postavit dům, zasadit strom a vychovat syna“.

Jsem rád, že i toto jsem ve svém životě stihl.

Vraťme se teď ale zpátky k mému hlavnímu poslání, tedy k procesu obnovy přírody a krajiny v tomto mém Rodném údolí. Devadesátá léta a ještě pár let po miléniu považuji osobně za zlatou éru v ochraně přírody a krajiny z celého porevolučního období u nás. Nejen že se postupně upravovala i nově tvořila příslušná legislativa a systém státní správy ve prospěch přírody a krajiny a životního prostředí vůbec. Ale v té době ještě nebyla celá společnost tak konzumní a technická, jako je tomu dnes. Proto také nepovažuji za žádnou náhodu, že mě sem Wakantanka dovedl právě v tuto dobu. Před pádem bolševického režimu by to bylo moc brzy, protože to byla ještě stále doba ničení. V dnešní době by už bylo naopak pozdě, protože tato doba je už poznamenána masovým úpadkem láskyplného vztahu k přírodě a ochota pro ni něco prospěšného udělat. Tím myslím reálně neboli prakticky, nejen ve svých teoretických úvahách, co by se mělo a jak by se to mělo dělat. Možná se mnou mnozí nebudete souhlasit a možná se budete cítit dokonce uraženi, ale vycházím ze svých celoživotních zkušeností z různých časových období. K tomu si dovoluji uvést jednu mou osobní zkušenost, kterou jsem zažil před lety i mezi dobrovolnými ochránci přírody.

Byl jsem tehdy delegován na celostátní sněm ČSOP v Benešově za náš okres. Měli jsme tam, mimo jiné, podávat návrhy, jakým směrem by se měl náš svaz ubírat v této nové době, respektive jakými činnostmi by se měli jeho členové zabývat. Přihlásil jsem se samozřejmě do návrhové komise pro praktickou ochranu přírody. U nás v Ostrově se již naplno rozběhly Komplexní pozemkové úpravy, na něž navazovalo zpracování Územního plánu.

Protože jsem už byl do tohoto procesu zapojen, věděl jsem, jaké možnosti se zde nabízejí pro územní ochranu přírody. Plány ÚSES byly již většinou zpracovány a tvorba nových územních plánů se rychle rozbíhala. Proto jsem navrhoval, aby se do tohoto procesu zapojil i náš svaz, tedy naše základky v

okolí svých působišť. Na to vystoupil jeden z přítomných kolegů ochranářů a otevřeně s tím nesouhlasil. Prý bychom tím suplovali státní správu, která je za to placená a je to plně v její kompetenci. My, jako dobrovolní ochránci přírody, že bychom se měli zaměřit na ekologickou výchovu společnosti. Zakládat ekocentra, zřizovat naučné stezky, vydávat propagační materiály a podobně. Když jsem viděl souhlasné projevy ostatních přítomných, okamžitě mi došlo, že do tohoto boje budu muset jít sám. Sám jako partyzán bez podpory tohoto svazu, i když jsem se musel o jeho existenci často opřít.

Vím, že bych neměl nikoho soudit, ale dovolím si tu vyslovit svůj názor a pokusím se popsat dnešní realitu, tak jak ji okolo sebe vnímám. Myslím, že většina dnešních „milovníků“ přírody se omezuje pouze na vlastní vyžití a ukojení svých vlastních vášní a tužeb. Tisíce jich jezdí po kraji, aby ve svém volném čase načerpali z přírody novou energii, což je jistě v pořádku, příroda je tu i pro nás. Ale kolik z nich je ochotno alespoň trochu z té energie zase přírodě vrátit, když to ona potřebuje ke svému zotavení? Sehnat dnes brigádníka na práci v rezervacích je dost velký problém, zato fotolovců neustále přibývá. Proto jsem přesvědčen, že většina dnešních „milovníků“ přírody se se svou láskou k přírodě ocitá pouze ve virtuální rovině, naprosto odtržena od reality skutečné. Ekologických aktivistů je v porovnání s počtem praktických ochranářů poměrně dost. Ne že bych jejich činnost odsuzoval, poukazovat na nešvary společnosti v této oblasti je podle mě záslužné, ale myslím, že to samo o sobě nestačí. Pro mne byly vždy důležitější činy, než pouhá slova, tak jak o tom hovoří jedno indiánské přísloví:

„Pouze činy dělají z chlapců muže“.

Ale tento nedostatek opravdových milovníků přírody asi není projevem jen téhle dnešní moderní doby. Jak je možné usuzovat například z výroku profesora Roubala, jednoho z průkopníků ochrany přírody a krajiny již za první republiky. Tento výrok zní :

„Pravá věda přírodní je do jisté míry určena jen vybraným jednotlivcům, jimž materiální zájem není nic a láska k přírodě všecko.“

Pojďme se teď ohlédnout za tím, co se zde v Ostrově za oněch třicet let událo a podařilo se již z velké části dovést až k činům. Za první velký přínos v tomto procesu obnovy považuji zpracování plánu Územního systému ekologické stability krajiny (ÚSES). Tyto plány ÚSES byly zpracovány pro celé území státu na nadregionální, regionální i lokální úrovni a jsou závazné pro územní plánování a pozemkové úpravy. Zadavatelem lokálního ÚSES pro Ostrov byl tehdy ještě Okresní úřad v Ústí nad Orlicí, kde na Referátu životního prostředí měl na starosi ochranu přírody a krajiny můj dlouholetý kamarád Jirka Vanžura. Pod hlavičkou tohoto referátu jsem také již několik let vykonával funkci strážce přírody a krajiny na Lanškrounsku. Tak jsem měl vždy čerstvé informace o tom, co se území Ostrova týkalo. Když mi Jirka sdělil, že plán ÚSES pro katastrální území Ostrova u Lanškrouna bude zpracovávat RNDr. Leo Bureš, dnes již můj dlouholetý kamarád, byl jsem z toho nadšený. S Leošem jsme se už docela dobře znali od roku 1992. Tehdy jsme spolu spolupracovali na záchraně Přírodní památky U Kaštánku, o čemž bude pojednáno později. O ÚSES jsem už sice něco málo věděl, ale plně do obrazu

mne uvedl až Leoš. Jemu vděčím nejen za odborné vědomosti, ale také za praktické zkušenosti s vlastní realizací prvků ÚSES v krajině. Já osobně jsem mu z počátku tady v Ostrově dělal něco jako stopaře, tedy znalce místních poměrů, než jsem se později plně osamostatnil. Brzy jsme se spřátelili také s jeho ženou, taktéž RNDr. Zuzanou Burešovou a celou jejich realizační partou z Jeseníků.

Leoš pochází z nedaleké České Třebové, takže to tu u nás zná, je to také jeho rodný kraj. A tak jsem i já jemu občas vypomohl se svou ochranářskou partou při realizacích prvků ÚSES v našem širším okolí. Byla to pro mne dobrá škola praktických cvičení a předávání zkušeností, za což jsem mu také moc vděčný. A i když jsem se později osamostatnil, vždy když jsem pořeboval pomoci s nějakým vážnějším problémem, Leoš mě nikdy neodmítl.

V té době jsem se také, opět nějakou rádobou náhodou, stal v Ostrově obecním hajným. Obec dostala v restitucích zpátky asi osmdesát hektarů lesa a tehdejší starosta Jirka Moravec s revírníkem Mirkem Špikou mi nabídli, jestli bych se o tento obecní les nechtěl starat. Měl jsem vystudovanou tu samou školu co Mirek a v lese jsem pracoval už od svých šestnácti let. Oba dva, Jirka i Mirek, jsou mí vrstevníci a kamarádi už od dětství a tak mě dost dobře znali. Jsem moc rád, že jsem měl jejich důvěru. Vzal jsem to tedy, ovšem nejen jako hajný, ale také jako lesní dělník, tedy dřevorubec, uklízeč pasek, sazeč stromků atd. Zařídil jsem si živnostenský list a začal jsem se mimo jiné starat také o tyto obecní lesy. Měl jsem už tenkrát rozběhlou farmu, na kterou už jsem živnost měl. No a protože už mi moc volného času nezbývalo a pomocníkům v praktické ochraně přírody rychle ubylo, přidal jsem k tomu také služby pro přírodu. Tak jsem se stal na konci devadesátých let trojnásobným živnostníkem, kterým jsem byl ještě donedávna. Dnes už jsem řádným starobním důchodcem. Na svém razítku jsem měl jako svou hlavní činnost – „Služby pro přírodu, les a zemědělství“.

Abych toho ale neměl málo, dostal jsem u Obce na starost ještě veškerou obecní zeleň, kde jsem pro starostu odborně posuzoval žádosti ke kácení stromů rostoucích mimo les. Tady jsem si také přidělal hodně nepřátel, nejen mezi kamarády, ale i mezi příbuznými. Vždy se držím zásady – „Na všechny stejný metr.“ A příbuzných mám v této vesnici hodně. Dnes už mám těch kamarádů poskrovnu, příbuzenské vztahy se zrušit nedají, ani když se ke mě někteří staví jako k cizímu. Jak říká jedno staré přísloví:

„Přátele si můžeme vybírat, ale příbuzní nám jsou dáni“.

Dnes už ale asi dvanáct let tuto funkci nevykonávám. Obecní zeleň v intravilánu, tedy zastavěném území vlastní obce, si už dělají sami starostové a zastupitelé, kteří jsou zrovna na Obci. Já mám na starosti pouze extravilán, tedy volnou krajinu mimo zastavěné území. Více se o těchto věcech nebudu rozepisovat. Chtěl jsem vám jen naznačit, jak mne Wakantanka pomalu ale jistě protlačil na Obecní úřad, kde už se schylovalo k velkému zázraku.

Lokální ÚSES pro katastrální území Ostrova u Lanškrouna byl zpracován a schválen v roce 1998. Když volal Jirka V. z Okresního úřadu starostovi, jestli ho má poslat nebo jestli si pro něj přijedem, byl jsem opět jakoby náhodou na Obecním úřadě. Jako bych cítil, že se má něco důležitého stát, řekl jsem starostovi, že pro něj zajedu, i když jsem tenkrát neměl auto a musel jsem autobusem. Když jsem převzal tento pro mne velice důležitý dokument v

zapečetěné obálce, ještě jsem netušil, co mě na zpáteční cestě čeká za osudový okamžik.

Pamatuji si to, jako by to bylo včera. Bylo hezké počasí, do okna autobusu svítilo slunce a já už se nemohl dočkat, až to dílo uvidím. Asi v půli cesty už jsem to nevydržel a obálku jsem otevřel -pečeť nepečeť. Věděl jsem, že mi to starosta Jirka promine, protože mi to celé dá stejně na starost. Když jsem tak zevrubně listoval tímto poměrně obsáhlým spisem a mapami, uvědomil jsem si, jaké možnosti pro obnovu naší přírody a celého Ostrovského údolí se tím nabízejí. A pak se stalo něco velmi neobvyklého až fantastického. Najednou jsem se ocitl na onom kopci nad naší osadou, tam kde jsem stál před třiceti lety jako malý desetiletý kluk. Opět jsem se díval na ten masakr mých kamarádů bolševickými buldozery a slyšel sám sebe, jak skládám svůj doživotní slib:

“Až budu velkej a budu mít tu možnost, tak že tuhle hrůzu spáchanou lidmi, tenhle hrozný zločin, nějak napravím.”

A v tom jako bych zaslechl hlas odněkud z druhé strany:

“Teď už jsi velkej a tady máš tu možnost, která ti umožní splnit to, co jsi tenkrát slíbil”.

Toho dne u mne došlo k procitnutí a vše mi bylo náhle tak jasné. Autobus byl skoro prázdný a já seděl sám až vzadu, takže si nikdo ani nevšiml čtyřicetiletého chlapa, který tam sedí a brečí, jako by mu bylo deset. A od této chvíle už jsem nikdy nepochyboval o tom, proč jsem na tomto světě a co je smyslem mého života, právě teď a právě tady. Samozřejmě jsem o tom tenkrát nemohl mluvit, protože by to mohlo vážně ohrozit celý tento proces. Ještě dnes, kdy už je dávno všechno uzavřeno, o tom mluvím jen s důvěryhodnými lidmi. Nevím co si o tom myslí, do jejich hlav nevidím, ale je dost možné, že i oni mne považují za šilence. Snad se ale najde i dost těch, kteří mi uvěří, že existuje něco mezi nebem a zemí. Ten den jsem také vystoupil na onen kopec nad osadou a konečně pochopil, proč tam stojí ta mohyla. Dlouho do noci jsem tam seděl a meditoval. Bylo mi moc fajn s vědomím, že Wakantanka má vše pod svou kontrolou a že mne povede.

Abych s plněním mého slibu neotálel, pustil jsem se hned do podrobného studia plánu lokálního ÚSES a do konzultací s Leošem a také se starostou Obce Jirkou. Hned jak jsem je spolu seznámil, bylo zřejmé, že realizace obnovy zdejší krajiny na sebe nenechá dlouho čekat. Už za rok jsme se společně pustili do realizace zfunkčnění části nadregionálního biokoridoru, na který náš lokální ÚSES přímo navazuje. Konkrétně se jednalo o vysázení zhruba jeden kilometr dlouhého a čtyřicet metrů širokého pruhu lesa na západní hranici našeho katastru. Tudy také probíhá hlavní evropské rozvodí. Podrobný popis bude uveden až v druhém díle a tak se zde omezím pouze na některé důležité okolnosti.

Vlastní realizaci totiž musela předcházet pozemková úprava, ve které musely být tyto pozemky biokoridoru převedeny do vlastnictví obce Ostrov. Komplexní pozemkové úpravy zde ještě nebyly zahájeny a tak abychom nemuseli dlouho čekat, provedl zde Pozemkový úřad za účasti Okresního úřadu a obce Ostrov jednoduchou pozemkovou úpravu. Ta byla později pojata jako první ze tří etap Komplexních pozemkových úprav v Ostrově. Celou realizaci tohoto NRBK Na rozvodí financovalo Ministerstvo životního prostředí

ČR, prostřednictvím Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Po realizaci NRBK přišla na obec z MŽP brožura, kde mimo jiné je vyfocen také náš NRBK. Byla to jedna z prvních větších akcí MŽP zrealizovaných v rámci celé ČR. Takové uznání bylo jistě povzbudivé nejen pro Leoše a pro mne, ale především pro starostu naší Obce.

Již v dalším roce jsme společně realizovali další biokoridor, od obecní školy přes lány polí až k Bendovu rybníku. Byl zde totiž pruh obecního pozemku, takže nebylo potřeba provádět pozemkovou úpravu a celá akce byla pod Leošovým vedením rychle a kvalitně provedena. V dalším roce se nám naskytla možnost zrevitalizovat také první biocentrum, dnešní VKP Hektárek. Pozemkově bylo již upraveno, neboť leží na trase NRBK. To byly tři větší akce, které se prozatím mohly realizovat. Vše ostatní bylo vázáno na Komplexní pozemkové úpravy.

Zahájením Komplexních pozemkových úprav (KPÚ) v roce 2002 došlo podle mne k historickému průlomům v celém procesu obnovy krajiny a samozřejmě i přírody, která se v této krajině nachází. Podnětem, který opět jako by přišel náhodou, byla rychlá náprava průšvihů, do kterého se dostal tehdejší Pozemkový fond. Ten protiprávně vydal restitucentům pozemky ve zvláště chráněném území, konkrétně v přírodní památce U Kaštánku. O tu jsme jako ZO ČSOP Trosečníci už několik let pečovali a tak zde došlo samozřejmě ke konfliktu s vlastníky. Jirka V., který měl tuto rezervaci na starosti, řešil tento problém na úrovni Okresního úřadu. Ten rozhodl o zahájení Komplexních pozemkových úprav v celém katastrálním území Ostrova. Přestože je tento důvod k zahájení KPÚ napsán hned v prvním odstavci rozhodnutí Pozemkového úřadu, jen málokterý ze spoluobčanů dnes ví, jaké nenáhodou tomuto historickému zlomu předcházely. Pro mne osobně je to další z důkazů zásahu vyšší moci - Wakantanky.

Když byly tyto KPÚ zahajovány, neměl jsem ještě ani tušení, jaké možnosti mi Wakantanka během těch zhruba osmi let poskytne. Jak jsem již uvedl, byla pozemková úprava, provedená na malé části katastru na rozvodí, pojata jako první etapa celých KPÚ. Druhá etapa byla zahájena v roce 2002. Jednalo se o celou jižní část katastru, od silnice procházející obcí Ostrov až po katastrální hranici na vrcholu Třebovských stěn. Protože se jednalo o velké množství vlastníků pozemků, bylo na zahajující schůzi zvoleno osm z nich do Sboru zástupců vlastníků. Tento sbor zástupců, znalý místních poměrů, sloužil jako poradní orgán Pozemkovému úřadu a projektantovi KPÚ. Wakantanka si jistě přál, abych v tomto sboru byl i já, přestože jsem vlastnil necelých deset hektarů. Hned na prvním jednání, kterého se osobně účastnil také ředitel Pozemkového úřadu, jsem se aktivně pustil do boje.

Abych posílil svoje pozice, využil jsem ještě další možnosti, kterou mi zákon umožňoval. Jak jsem již dříve uvedl, vykonával jsem v té době také funkci strážce přírody a krajiny pod hlavičkou Okresního úřadu. Jednou z důležitých pravomocí této strážce bylo a možná stále je, že se mohla účastnit úředních jednání týkajících se ochrany přírody a krajiny. Do této oblasti patří mimo jiné také pozemkové úpravy a tvorba územních plánů. Využil jsem tedy tohoto práva k posílení svého postavení v poradním sboru a hned na první schůzce jsem to sdělil řediteli Pozemkového úřadu. Tímto ředitelem byl tehdy již postarší pan Ing. Macháček. Dodnes si ho vážím za jeho rozumné uvažování

a jednání a také za to, jak mou práci na těchto KPÚ nakonec veřejně pozitivně ohodnotil.

Tehdy přijal mou ochránářskou účast kladně a hned se mne zeptal, o co konkrétního se mi jedná. Protože mi starosta Obce Jirka již delší dobu nechával v tomto směru volnou ruku, vyslovil jsem zde, víceméně za Obec, strategicky důležitou otázku. Zda by pozemky prvků ÚSES, tedy biocentra a biokoridory, mohly být zahrnuty do vlastnictví Obce. Podle zákona totiž musí být parcely prvků ÚSES respektovány jak v pozemkových úpravách, tak v územních plánech, avšak neřeší jejich majetkoprávní vztah. Pokud zůstanou tyto parcely v soukromém vlastnictví, pak je realizace těchto prvků prakticky téměř nemožná. Abychom jako Obec mohli v budoucnu celý ÚSES zrealizovat a projekty nezůstaly pouze v šuplíku a na počítači, bylo by žádoucí tyto pozemky jako Obec vlastnit. Protože starosta souhlasně přitakal, vzal to pan ředitel zcela vážně jako požadavek Obce. Nejprve podotkl, že se s takovýmto požadavkem zatím u žádné Obce v tomto okrese při KPÚ nesetkal. Většina obcí se prý k ÚSES stavěla spíše negativně a chtěla, aby obecní pozemky byly co nejvíce hospodářsky využitelné. Pak se na chvíli zamyslel a vyslovil několik osudových vět, které byly rozhodující pro další zdárný vývoj.

Řekl, že on sám osobně to považuje za rozumné řešení, ale že je k tomu potřeba závazného vyjádření zastupitelstva obce. To by muselo celý ÚSES zahrnout do takzvaného Plánu společných zařízení obce. Jedná se o pozemky, které obec potřebuje ke svému fungování, stejně jako obecní cesty a podobně. Takže pokud se mi podaří přesvědčit místní zastupitelstvo, aby si toto „břemeno“ vzala obec na sebe, pak tomu nic nebrání v cestě. Státních pozemků že je v Ostrově ještě několik set hektarů. Podle zákona jsou pozemky, potřebné pro Plán společných zařízení, převáděny bezplatně od státu, pokud jich má obec málo. A já, přestože jsem ještě nevěděl, jak se k tomu zastupitelstvo postaví, jsem už pevně věřil, že vše dobře dopadne. Jen projektant se na to netvářil moc nadšeně, ještě nikdy to předtím tímhle způsobem neřešil. Proto jsme se hned domluvili, že to spolu podrobně probereme později. Po skončení jednání jsme tak na Obci zůstali už jen čtyři, „základní projekční tým.“ Tam jsme si také hned potykali a blíže se spolu seznámili.

Jako vedoucí tohoto týmu zde byla za Pozemkový úřad příjemná a stále veselá, již s velkými zkušenostmi ve svém oboru, Ing. Monika Dokoupilová. Za obec Ostrov zde byl samozřejmě její starosta, můj kamarád už od dětství, Jirka Moravec, v té době rozumný, aktivní a velice schopný ve své funkci. Jako třetí zde byl projektant pozemkových úprav, ve svém oboru velice zkušený počítačový expert. No a jako čtvrtý člen týmu, kterého tam Wakantanka svými nenáhodami protlačil, byla moje maličkost, Wakantankům nástroj Charlie.

Po seznámení jsme si stručně ujasnili naše pozice v tomto týmu. Starosta se logicky zajímal o možnosti, které se týkaly především fungování obce, tedy pozemky v zastavěném území obce - intravilánu. Já se naopak zajímal o extravilán, tedy o ekologii krajiny a svou představu její obnovy prostřednictvím schváleného plánu ÚSES jsem hned nastínil. Mirkovi se to ale jako projektantovi stále moc nelíbilo a snažil se to nějak zpochybnit. Poukazoval na to, že to takhle nikde jinde nechtěli a že s tím tedy ani nemá žádné velké zkušenosti. Přestože měl jako jeden z titulů inženýr zemědělství, o biologii a

ekologii toho zase tolik nevěděl. A že na to, co tady navrhuji, si bude muset najmout fundovaného externího pracovníka, což se velice prodraží a tak dále. A to byla správná chvíle na to, abychom si spolu zašli na chvíli ven, vykouřit spolu dýmku míru a uzavřít spolu indiánský výměnný obchod.

K indiánskému výměnnému obchodu se uchyluji dost často, nemám rád peníze, protože prý kazí lidi. A já bych jednou nechtěl umírat jako zkažený vejce. Tak jsem tam venku Mirkovi řekl, že sice nemám žádný titul, ale za to mám dostatek vědomostí v tomto oboru a hlavně znám tady v Ostrově jak se říká každý kámem. Dal jsem mu tuto nabídku. Celý plán ÚSES podrobně rozpracuji tak, aby ho mohl bez problémů zapracovat do projektu KPÚ. Zpracuji veškeré důvodové zprávy pro každý jednotlivý prvek ÚSES. A pokud to bude nutné, tak mám dost fundovaných přátel, kteří mé vědomosti a schopnosti dobře znají. Budou ochotni se pod mou práci podepsat a dát tam své kulaté razítko. A hlavně, že to udělám zadarmo, protože to budu dělat pro přírodu svého Rodného údolí. A jestli on za to něco od úřadu dostane, tak ať si to nechá. Bude to odměna za ochotu udělat to konečně podle zákona tak, jak by to mělo být všude, ať už to lidé chtějí nebo nechtějí. Přestože mne Mirek ještě vůbec neznal a nemohl vědět jestli to zvládnou, bez dlouhého váhání souhlasil. Jsem si jistý, že i toto jeho důležité rozhodnutí přišlo z Wakantankova podnětu a věřím, že toho Mirek nikdy nelitoval. Monika jako vedoucí celých KPÚ vše odsouhlasila a tím bylo rozhodnuto, samozřejmě za podmínky, že to také přijme zastupitelstvo obce. To byl úkol hlavně pro mne, abych tento svůj návrh obhájil. Starosta Jirka se už kladně vyjádřil a tak zbývalo přesvědčit ještě šest ostatních zastupitelů.

Na tuto schůzi zastupitelstva, které se účastnil i Mirek s Monikou, jsem se nijak zvlášť nepřipravoval. Přestože jsem to měl být já, kdo měl tento záměr vysvětlit a obhájit, vše jsem svěřil do rukou Wakantanky. Pevně jsem věřil, že mi jako vždy vloží do úst moudrá slova, která zastupitele přesvědčí. Když jsme se konečně sešli a starosta s Monikou seznámili zastupitele s tím, co všechno by měl tento Plán společných zařízení obce obsahovat, předal mi starosta slovo. Vysvětlil jsem zastupitelům o co se jedná a po tom, co k tomu starosta vyjádřil svůj kladný postoj, se přidala také moje starší sestra Jana, která byla v té době místostarostkou. Ta také poukázala na odpovědnost zastupitelstva vůči budoucím generacím, které tu v Ostrově budou žít po nás. Ostatní však zatím váhali a vyslovili obavu, zda to pro Obec nebude opravdu velké břemeno.

Poukazovali na to, že to bude vyžadovat odbornou péči, o které nemá většina občanů ani ponětí. Na to jsem byl ale připraven a hned jsem je uklidnil slibem, že o odbornou péči se ráda postará naše ZO ČSOP Trosečníci. Ta se již několik let o některé lokality v katastru stará. Tehdy nás bylo ještě okolo dvaceti členů, což přijali jako dostatečnou záruku. Stále však váhali, až mi jeden z nich, dlouholetý kamarád Olda položil nečekanou otázku. Tou mi poslal báječnou přihrádku na smeč. Ta otázka zněla doslova takto:

„A ty si myslíš, že když to všude jinde budou ničit, tak že my to tady v Ostrově zachráníme?“

V tu chvíli mi Wakantanka poslal do hlavy bleskovou odpověď v podobě vzpomínky na naprosto banální příhodu z dětství. Odehrála se na základní škole v Lanškrouně, kam také většina z nás přítomných chodila. Hned mi došlo, že je to zpráva od Wakantanky a tak jsem zastupitelům tuto banální, ale velice poučnou příhodu přednesl.

Byl jsem tenkrát asi v sedmé třídě, když jsme s klukama vyvedli nějaké průšvih. Třídní učitel si nás bral po jednom do kabinetu a tam nám položil prostou otázku:

„Proč jsi to dělal?“

Nevím, co odpovídali mí spolužáci, ale pravděpodobně to samé co já:

„Protože to dělali všichni ostatní“.

Učitel mi ukázal na otevřené okno v druhém patře nad tvrdým chodníkem a zeptal se:

„A kdyby všichni vyskočili z toho okna na chodník, tak bys to taky udělal?“

V tu chvíli jsem se hrozně zastyděl, protože jsem si uvědomil, jak hloupou odpověď jsem tomu moudrému učiteli dal. A už tenkrát jsem se zařekl, že tak hloupou odpověď už nikdy nikomu nedám.

Po vyslechnutí této příhody bylo pár vteřin úplné ticho a pak se Olda nadechl, zvedl ruku a prohlásil:

„Tak já jsem pro, ať nevypadám jako pitomec“.

Ostatní se hned na to přidali, nikdo už nechtěl z toho pomyslného okna vyskakovat jako pitomec a Plán společných zařízení obce včetně mého návrhu byl jednohlasně schválen. Podle mne to byl jeden z nejdůležitějších okamžiků, potřebných pro zdárný vývoj v celém procesu obnovy zdejší přírody a krajiny.

Laudato si Wakantanka

Od tohoto okamžiku pro mne začalo báječné kreativní období naplňování prozatím teoretické části mého slibu, které trvalo zhruba osm let. Přestože jsem měl při svých třech živnostech a také se stavbou ranče práce jak se říká až nad hlavu, stále jsem vše docela stíhal. Jsem již od malička zvyklý pracovat šest dní v týdnu a jak se říká od nevidím do nevidím. Volno si dávám pouze v neděli, pokud ovšem něco nehoří. A tak jsem většinu nedělí v těchto osmi letech věnoval terénním průzkumům, ale mnohé se daly dělat i při práci. Například při kosení luk, pokud máte dobrý postřeh a samozřejmě vědomosti, prozkoumáte podrobně každíčkou píď.

Shromážděný materiál jsem zpracovával až po nocích, kde jsem ho musel upravit do konečné podoby. Byly to desítky odborných důvodových zpráv, jak jsem Mirkovi slíbil. Vše to bylo ale na šmírácích, které jsem musel nechat přepsat do čitelné podoby. S tím mi na Obci celých osm let pomáhala účetní a písárka Olga, která k tomu dostala od starosty pověření. Mirek si pro to průběžně jezdil a zpracovával do projektu KPÚ. Za těch osm let to byly stovky a možná i tisíce hodin strávených při průzkumech v terénu, nočním sumírováním a také soustavným doučováním a konzultacemi s Leošem a dalšími odborníky. Aby mohl Pozemkový úřad bez problému převést bezplatně tyto pozemky na obec, musel jsem zajistit konečnou fundovanou důvodovou zprávu k vydání pozemků pro účely ÚSES. Sehnal jsem přes naši ZO ČSOP grant od Krajského úřadu na odborné zpracování této zprávy. Leoš dal za tento grant mé podklady do profesionální podoby a bez váhání se pod ně podepsal a dal tam své kulaté razítko. Je pro mne velkou ctí, že mne zde uvedl jako spoluautora. Když jsme pak spolu seděli naposled u mne na rači, popíjeli kafe a na rozloučenou kouřili dobré doutníky, které přivezl, položil mi mimo jiné také důležitou otázku:

„Jak se ti to podařilo, přesvědčit starostu a všechny ty úředníky aby do toho šli? Už jsem dělal stovky plánů ÚSES a většina leží někde v šuplíku. Tobě se podařilo protlačit k realizaci víc jak sto procent?“

Odpověděl jsem mu bez váhání:

„To ne já, ale Wakantanka. Já jsem se jen jako jeho nástroj přičinil.“
Usmál se a řekl zcela vážně:

„To je samozřejmě tvoje věc čemu věříš, já bych řekl že máš prostě zelený ruce a umíš to. Ale řeknu ti co si o tom myslím, že ti tu jednou postavěj pomník, ale to budeš muset nejdřív umřít. Jenom despotům se stavěj pomníky zaživa a po jejich smrti se zase bouraj.“

Bylo to hezké rozloučení.

Aby jste neměli pochybnosti o těch pozemcích nad sto procent o kterých Leoš mluvil. Raději to hned vysvětlím. Jedná se o pozemky potřebné pro revitalizaci Rudolčičky, což byla má vlastní iniciativa a podíleli se na ní jiní odborníci.

Mým hlavním úkolem obnovy zdejší přírody a krajiny bylo sice zapracování ÚSES do projektu KPÚ, ale nebyl to úkol jediný. Jedním z dalších požadavků bylo zpřístupnění krajiny pro veřejnost. Přitom nešlo pouze o to, kudy tyto obecní cety povedou, ale také o to, jak mají v konečné fázi vypadat a k čemu mají sloužit. Většina obecních cest byla v projektu pojata jako polyfunkční, tedy aby sloužila více účelům, než jen pro dopravu zemědělců na jejich pole. Hlavní důraz jsem kladl v těchto návrzích na doprovodnou zeleň, a kde to bylo možné, také na souběžný travnatý pruh pro agrostezku. Obec Ostrov je jak známo koňácká vesnice a z toho také vyplynul tento požadavek. Aby byl tento návrh přijat a oficiálně podložen, zjistili jsme si ve Státním registru koní důležitou informaci. V roce zahájení KPÚ bylo v okrese Ústí nad Orlicí nejvíce koní, v poměru k počtu obyvatel, právě u nás v Ostrově u Lanškrouna. To byl dostatečný důvod k bezplatnému převodu potřebných pozemků. Z těchto agrostezek byla doposud realizována pouze jedna, přes tři kilometry dlouhá, při Záhumenní cestě nad vesnicí. Snad se v budoucnu podaří i tyto agrostezky dobudovat, když už byl pro ně vytvořen prostor. Stejně tak doprovodná zeleň podél cest, která zde slouží nejen jako interakční prvky ÚSES ke zlepšování ekologické stability krajiny, ale také jako významný prvek estetický, krajinnotvorný.

Za největší úspěch v obnově krajiny této jižní části katastru, tedy ve druhé etapě KPÚ, osobně považuji vyčlenění pozemků, potřebných k revitalizaci Rudolčičky (Rudolčického potoka). Celé toto povodí na katastru Ostrova bylo za bolševiků katastrofálně odvodněno. Potok se třemi přítoky byl napřímen a tvrdě stabilizován betonovými žlabovkami. Dva rybníčky byly úplně zrušeny a celé území bylo plošně zmeliorováno. Voda z tohoto povodí odtéká podle výpočtů hydrologů asi sedmkrát rychleji, než by přirozeně měla téct. Takto odvodněná krajina už nežije, ale pouze živoří, protože jak všichni víme, bez vody není života. Dnes už je také známo, že asi jedna třetina organismů žije v půdě. Když jsou potoky zahloubené až o dva metry pod úroveň terénu, půdní profil vysychá. Organizmi, vázané na dříve zavodněné prostředí, musí logicky vymřít.

Je tedy nutné dostat vodu opět na povrch a zpomalit její odtok přirozenými meandry, tůňemi a možností většího rozlivu. Když jsem návrh na revitalizaci těchto regulovaných potoků předložil našemu projekčnímu týmu, starosta s ním souhlasil. Monika za Pozemkový úřad v podstatě také, ale protože šlo

opět o dost velké množství potřebných pozemků, bylo nutné tento záměr podložit fundovanou důvodovou zprávou. Osobně jsem tedy zajel na Okresní úřad za Jirkou V. na Referát ŽP. Tam jsem vyžebal osmdesát tisíc, což v té době nebylo málo, na vypracování odborné studie. Tuto studii vypracoval ing. Šindlar, tehdy již známý projektant revitalizačních opatření v ČR. Ta byla Pozemkovým úřadem bez problému akceptována a Mirek dostal souhlas k jejímu zapracování do projektu KPÚ.

Posléze se ale ukázalo, že pouze studie nestačí k tomu, aby potřebné pozemky mohl projektant KPÚ umístit správně do pozemkové mapy. Musel se tedy nechat zpracovat také samotný prováděcí projekt. To už byly nově zřízeny Krajské úřady, a tak tam starosta požádal o finanční podporu na vypracování tohoto projektu. Osobně se na to přijel podívat ing. Šilar, pozdější senátor, se kterým jsme se starostou celé údolí prochodili. Ten slíbil starostovi padesátiprocentní spoluúčast kraje na vypracování tohoto prováděcího projektu. Projekt opět vypracoval ing. Šindlar, tentokrát už za dvě stě tisíc. Mirek ho hned zapracoval do projektu KPÚ. Protože jsme měli se starostou oba zájem celou akci rychle realizovat, zajeli jsme hned i s Monikou do Pardubic na AOPK požádat o dotaci. Dotace byla přislíbena, ale samozřejmě bylo nutné, aby byly oficiálně ukončeny pozemkové úpravy této etapy a pozemky zapsány v Katastru nemovitostí. A tady došlo k zádrhelu, který se vlekl dva roky a který naši snahu o rychlou realizaci této akce naprosto zmařil.

Zádrhel spočíval v tom, že jeden z vlastníků pozemků v této KPÚ podal odvolání k soudu. Je to jeden z těch bývalých bolševiků, kterým se dnes příznačně říká „soudruh kapitalista“. Ať mi Wakantanka odpustí, že takto soudím svého bližního, ale to, co tenkrát před téměř dvaceti lety spáchal, se stále ještě nepodařilo napravit. Na místo zelené živoucí oázy je dnes toto celé údolí Rudolčičky stále stejná bolševická polopoušť. Nebudu tady nikoho jmenovat, ani rozebírat podrobnosti, ale jen stručně uvedu o co tady šlo.

Tento vlastník měl totiž nějaký svůj podnikatelský záměr, který ale nechtěl nikomu prozradit, jen k němu prostě potřeboval velkou část tohoto údolí. Monika s Mirkem se mu snažili vyhovět jak mohli, ale samozřejmě v mezích zákona. Byla tu spousta jiných vlastníků, kteří měli také své záměry. Všechny nabízené alternativy však byly pro něho nepřijatelné, a tak se vše nakonec řešilo u soudu.

Dodnes nevím, o co mu vlastně šlo, ale jeho zášť ke mě osobně možná pramenila také z jiného důvodu. Svými ekologickými aktivitami jsem vlastně boural jejich bolševické dílo, na které byli a možná ještě jsou tak hrdí. Je to sice jen má subjektivní domněnka, která ale vychází logicky z toho, co on sám o mně napsal do své žaloby k soudu. Tu tenkrát rozvěsil na mnoha sloupech po celé vesnici. Stavěl se zde do pozice oběti, aby si získal veřejnost na svou stranu, což se mu ale vůbec nepovedlo. Jeden tento plakát jsem si schoval na památku. Mimo jiné je zde také jedna pro mne velice důležitá věta:

„Všichni úředníci Pozemkového úřadu a Obce Ostrov jsou ovlivněni ekologickým extrémistou Karlem Málkem.”

Přestože to jistě myslel velmi kriticky, ani netušil, jakou mi tím složil poklonu. Jeho žaloba po dalších odvoláních od Okresního soudu šla až do Prahy, ale nikde neuspěl. Výrok soudů byl vždy stejný:

„Při této pozemkové úpravě nedošlo ze strany Pozemkového úřadu k žádnému pochybení zákona.”

Přestože vše nakonec u soudů prohrál, mělo toto zbytečné dvouleté zdržení negativní dopad na mnoho věcí. Za dva roky padlo vše, co bylo již přislíbeno a připraveno k realizaci samotné revitalizace Rudolftčky. Od té doby se tento záměr nepodařilo zrealizovat. Jako by tam seděla nějaká zlá pohádková žába na prameni. A také to značně otrávil Moniku a Mirka, takže už nebyli tak vstřícní k mým návrhům ve třetí etapě KPÚ. Ale je také docela možné, že tenkrát nebyl ten správný čas na realizaci, a že všechna ta zdržení zařídil sám Wakantanka, abychom něco zbrkle neuspěli. O tom však bude pojednáno později. Teď bych měl asi plynule přejít k poslední, třetí etapě KPÚ. Abych ale neztratil časovou posloupnost, zmíním se ještě o jednom mém osudovém zážitku z této doby. Neměl sice nic společného s obnovou zdejší krajiny, ale mohl také vážně ohrozit její další průběh.

Přišel nečekaně jako blesk z čistého nebe, hned po ukončení druhé etapy KPÚ v roce 2004. Na podzim tohoto roku jsem náhle přestával slyšet na levé ucho a byl jsem nucen zajít k lékaři, kde už jsem mnoho let nebyl. Na nemoci jsem nikdy moc netrpěl, a tak mne můj obvodní lékař viděl jen když už to bylo opravdu nevyhnutelné. A tenkrát to opravdu bylo, protože mi po několika vyšetřeních zjistili, že mám nádor na mozku. Když jsem viděl snímky z magnetické rezonance, přiznám se, že mi přeběhl mráz po zádech. Levá polovina mozku byla ztlačena pod lebeční kostí jako rohlík a pod ní byla bílá koule velikosti tenisového míčku. Nádor byl naštěstí nezhoubný, prostě jedna velká cysta na ušním nervu, které se odborně říká neurinom. Už za týden po tomto zjištění jsem byl v Motolské nemocnici v Praze na konzultaci u pana profesora Zvěřiny. Ten mne sám nakonec také operoval.

Pan profesor, jak jsem měl tu čest ho poznat, je skvělý nejen jako neurochirurg a pedagog, ale také jako člověk všeobecně. Vše mi podrobně vysvětlil a hned mi také řekl, že tak velký nádor už nelze řešit jinak než okamžitým chirurgickým zákrokem. Byl konec září a on mi narovinu řekl, že pokud to nepůjde rychle ven, tak do Vánoc nevydržím. Zeptal jsem se ho, jak velkou mám vůbec šanci na přežití. Opět mi narovinu odpověděl, že tak padesát na padesát. Řekl, že už toho sice umějí hodně, ale že není snadné předvídat, co udělá mozek, až se bude tak rychle vracet do své původní polohy. Stačí, aby praskla žilka a může být konec. Vše jsem tedy opět svěřil do rukou Wakantanky a také pana profesora a připomenul si heslo:

„Co tě nezabije, to tě posílí.“

Hned jsme se domluvili, že operace bude vzhledem k akutnosti už za týden. Měl jsem tedy jen týden na to, abych zajistil nejnütnější věci, kdo se postará o zvířectvo na farmě a podobně. Přestože jsem pevně věřil, že se vrátím živý, rozloučil jsem se se svými dětmi, příbuznými a přáteli a také s přírodou mého Rodného údolí pro případ, že bych se vrátil v černé truhle. I když mne první pohled na ty snímky docela rozhodil, byl jsem teď docela klidný. Pomohl mi jistě lidský přístup pana profesora a také jedna věta, kterou mi řekl do telefonu můj synovec. Je to syn mé nejstarší sestry a tak je jen o čtyři roky mladší než já. Jako vrstevníci se dobře známe a také jsme spolu vandrovali dva měsíce po USA. Je to katolický kněz Honza Wirth a tak, když jsem mu sdělil, jak to se mnou vypadá, řekl mi doslova:

„Tohle jako farář slyším dost často a snažím se ty lidi nějak duchovně ukonejšit, ale tobě to musím říct jinak. Ber to jako další zkoušku pro tvrdého chlapa.“

Vzal jsem si tuto dobrou radu k srdci a celkem v klidu podstoupil operaci. Pan profesor mne pod dozorem Wakantanky po desetihodinové operaci opět postavil na nohy. Tedy tak rychle to zase nešlo, nejenže jsem na jedno ucho hluchý, ale také moje stabilita dostala pěknou ránu. Prostě jsem se musel naučit znovu chodit jako malé dítě a od té doby nemohu chodit rychle a už vůbec ne běhat. Je to jako byste běželi po trampolíně. A proto dělám vše pomalu a potřebuji k tomu daleko víc času než před operací. Ale brzy jsem si na to zvykl, už po čtyřech měsících neschopenky jsem se vrátil naplno do pracovního procesu. Ani jsem nežádal o důchod, který bych tenkrát jistě dostal. Až po osmi letech mne tam doslova dokopala jedna hodná paní ze sociálky. Ta mi řekla, že už mám na svůj starobní důchod dávno vyděláno a teď už prý platím jako živnostník na ty druhé, mladší a zdravější. Tak jsem to zkusil a za dva měsíce jsem byl částečným invalidním důchodcem. Pracovně to na mne nemělo žádný vliv, ale už jsem neplatil na spoustu příživníků, kterých je prý u nás docela hodně, jak říkala paní ze sociálky. Ale těch předchozích osmi natvrdo odmakaných let vůbec nelituji, díky nim jsem se opět postavil na vlastní nohy, abych mohl dál kráčet po své životní indiánské stezce. Děkuji všem, kdo mi tenkrát pomohli.

„Laudato - si Wakantanka.”

Ale vraťme se zpět do mého rodného Ostrovského údolí, kde jsem se už na jaře, po mé krátké zimní odmlce, mohl opět pustit do závěrečné etapy KPÚ. Ta zahrnovala největší část ostrovského katastru, od hlavní silnice v obci až po severní hranici katastru u Jakubovic. Náš čtyřčlenný projekční tým zůstal naštěstí nezměněn, přestože byli Mirek s Monikou trochu otráveni po dvouletém běhání po soudech. Mou pozici to ale nijak neohrozilo, naopak mi sám ředitel Pozemkového úřadu ing. Macháček vyslovil hned při zahajovací schůzi veřejnou pochvalu. Když tenkrát seznamoval více než stovku přítomných vlastníků, většinou mých spoluobčanů, s důvody, pro které se tyto KPÚ vlastně dělají, vyslovil na závěr také dvě pro mne velice důležité věty. Řekl totiž doslova:

„A nepochybně slouží tyto pozemkové úpravy také k tomu, aby se zde ve vaší krajině vytvořily vhodné podmínky pro zlepšení ekologické stability. Ale to by vám lépe vysvětlil někdo, kdo tomu lépe rozumí, třeba pan Málek, který na tom tady u vás pracuje.”

Takové uznání před tolika spoluobčany jsem rozhodně nečekal. Byla to pro mne samozřejmě veliká pocta a uznání mé dosavadní práce v projekčním týmu. Možná to někteří přítomní neradi slyšeli, ale snad mne alespoň pár spoluobčanů začalo brát trochu vážně.

Jak už jsem uvedl, byl mezi druhou a třetí etapou KPÚ zřetelný rozdíl, alespoň co se v přijímání mých návrhů v ekologii krajiny týče. Nejen že byli Mirek s Monikou otráveni předchozím běháním po soudech, ale také starosta Jirka začal rychle polevovat. To však bylo zapříčiněno jinými důvody, které často postihují nás všechny, kteří už dlouho vykonáváme nějakou funkci. Říká se jí lidově „profesionální deformace”. Jirka byl, podle mého názoru, dvě volební období výborný starosta, kdy se ještě řídil zdravým selským rozumem. Ve třetím už začal polevovat, ale stále ještě neztrácel soudnost. Ve čtvrtém už se však hodně propadl do své virtuální reality a zajímalo ho více co má v kanceláři na počítači, než co se děje venku. Obklopil se nejmodernější

počítačovou technikou a u ní často vysedával až do noci. Když jsem ho jako obecný hajný žádal, aby alespoň jednou za rok zašel se mnou do obecního lesa, aby viděl v jakém stavu je, řekl mi na to:

„Co já bych dělal v lese, od toho mám přece hajného.“

To dříve nedělal, naopak vždy chtěl vědět, jak vypadá obecní majetek, za který jako starosta nese spoluzodpovědnost. Plně chápu, že ho jako elektrikáře nezajímala příroda a tedy ani les, ale jeho už v těch posledních letech nezajímalo nic jiného než počítač a jeho vlastní představa neochvějnosti. Někdy mi ho až bylo líto, když jsem ho viděl, jak se v této své virtuální realitě a sebestřednosti utápí. Býval to dobrý chlap a můj dobrý kamarád, kterej toho pro naši obec hodně vykonal. Bohužel mu to časem moc stouplo do hlavy a spoluobčané se k němu začali rychle obracet zády. Takto to po ukončení KPÚ dopadlo i se mnou, kdy jsme se naprosto a ne zrovna v dobrém rozešli. Ale to vám povím později, abych neztratil časovou posloupnost. Další skutečností, která negativně ovlivnila třetí etapu KPÚ bylo, že tehdejší Pozemkový fond už nebyl tak ochotný rozdávat Obci státní pozemky na „nějaký pochybný ÚSES.“ Restituce se již dokončovaly a stát se chystal prodávat zbylé pozemky v aukcích. Prostě se toho za ty dva roky hodně změnilo a začínal tvrdý boj o každý čtvereční metr.

Hned na první schůzce mi Mirek s Monikou sdělili, že se už nemám se svými návrhy moc rozjíždět a omezit se pouze na to nejnútnejší. Úplně jsem musel vypustit z hlavy záměr připravit k revitalizaci oba potoky v tomto území, po nichž jsou vedeny hlavní lokální biokoridory. Také prostor pro ozelenění polních cest a agrostezky jsem měl výrazně omezit. Nakonec toho bylo tolik, že by zde z celého ÚSES zbyly jen trosky. To jsem nemohl dopustit a usilovně jsem prosil Wakantanku o radu.

Ta přišla jako vždy bleskově. Před očima se mi jakoby náhodou rozevřela nová mapa celého Ostrovského katastru, jak by vypadala při respektování všech těch omezení, které tu před chvílí vyjmenovali. Bylo na ní vidět, jak všechny ty již schválené a uzavřené výstupy v druhé etapě na sebe ve třetí etapě vůbec nenavazují a končí někde v poli. Celá krajina byla již na první pohled značně rozdílná, asi jako když k sobě položíte dva obrazy, kde jeden maloval realista a druhý kubysta. A tak hned když domluvili jsem jim řekl, že plně chápu jejich obavy, ale že i tato třetí etapa je jen součástí jedné společných KPÚ. Ať si zkusí představit, jak to bude vypadat, až se nakonec tyto jednotlivé etapy složí k sobě. Každá polovina katastru bude jiná, nic nebude navazovat na sebe jak by mělo, prostě jeden velký chaos. To naplno zabralo a po chvíli rozmýšlení konečně Monika rozumně řekla:

„Mirku to má Karel pravdu, jak bychom tohle nakonec vysvětlovali, že je každá část katastru jiná? Musí to alespoň trochu navazovat na sebe.“

Mirek to sice uznal, ale trval na některých omezeních, které se týkaly návrhů, jež by mohly opět celý proces přibrzdit. Nakonec jsme se dohodli na kompromisních řešeních a já se mohl opět pustit do plnění svého úkolu.

Z mé strany probíhalo vše podobně jako v předchozí etapě, rozdíl byl pouze v onom respektování dohodnutých omezení a také ve větším objemu prací. Prostor třetí etapy byl totiž téměř dvakrát větší než v etapě předešlé. A také to byl už citelně tvrdší boj něco prosadit a do toho všeho se navíc začal do mé

práce vměšovat starosta, který stále častěji dával najevo, že právě „vystudoval Karlovu universitu.“ Celá situace se začala rychle vyostřovat a bylo jen otázkou času, kdy tato sopka vybuchne. Nebudu vás nudit rozebíráním všech konfliktů, ale uvedu alespoň jeden příklad za všechny.

Na pracovní schůzce týmu jsem přišel mimo jiné s návrhem, který se týkal jedné ještě přírodně zachovalé lokality, která unikla bolševickému ničení. Konkrétně se jednalo o onen kopec nad naší osadou a navazující kotáry s roztroušenými remízky a květnatými loučkami, které v širokém pásu propojují oba lokální biokoridory. Navrhoval jsem, aby byl tento jeden z posledních přirozených biokoridorů také převeden ze státu na obec jako součást Plánu společných zařízení obce. Mirek mi ale k mému zděšení řekl, že už se starosta domluvil s lesákama, že tyto pozemky nechce a oni že je po KPÚ zalesní coby lesní pozemky. Představa smrkových monokultur namísto jedné z posledních přírodních oáz mne doslova šokovala. Hned jsem se do starosty pustil, proč mi o tom předem nic neřekl a vysvětlil jsem přítomným, co to pro přírodu a celý ÚSES bude znamenat. Narovinu jsem poukázal na skutečnost, že se na rozoraných lánech snažíme založit nové a finančně nákladné biokoridory a na druhé straně chceme zlikvidovat jeden z posledních funkčních biokoridorů, který se nepodařilo zlikvidovat ani bolševikům. Starosta se sice tvářil dost našťavaně, ale nakonec mávnul rukou a řekl Mirkovi doslova:

„Tak jim to tam dej, ať nejsem horší než bolševici.“

A přestože to bylo vynucené rozhodnutí, jsem mu za něj vděčný nejen já osobně, ale především ty miliardy živých organismů, kteří tam dnes žijí.

Abych byl ale spravedlivý, uvedu ještě příklad, který se týkal rychle se zvyšujícího protitlaku Pozemkového fondu, který jsem ve druhé etapě vůbec nezaznamenal. Protože se tyto KPÚ a následný Územní plán dělají výhledově na delší dobu, snažil jsem se vždy správně odhadnout trend vývoje. V potřebách moderní lidské společnosti je to jistě velmi obtížné a často nemožné, ale v přírodě, pokud ji ovšem dobře známe, to tak těžké není. Evoluce zde probíhá, oproti té lidské, značně pomalu a většinou za svůj krátký život ani žádné změny nezaznamenáme, pokud je ovšem nezapříčiníme my sami. A tak jsem se snažil předcházet svými návrhy problémům, které by se mohly logicky v budoucnu vyskytnout.

Jedním bylo také předcházet sesuvům půdy na břehových hranách prudkých svahů, nad nimiž je orná půda. Pokud je takovéto pole oráno až na samou břehovou hranu, dochází neustále k jejímu podorávání a podmýlání vodou, až se celá hrana i se strmým břehem logicky utrhne a ujede k sousedovi. Navrhoval jsem tedy ustoupit zde s hranicí orné půdy alespoň o dva metry do pole, aby bylo v budoucnu možné tato riziková místa zajistit. Výsadbou keřů, jejichž kořeny prorostou až do matrice, je celá břehová hrana trvale stabilizována. Ve druhé etapě KPÚ to ještě nebyl problém rozumně vyřešit, ale ve třetí etapě už to vůbec nešlo. Více o tom bude pojednáno až v druhém díle, tedy vlastním popisu prvků ÚSES. Zde bych už dodal snad jen to, že mi se sílícím protitlakem společnosti bylo jasné, že tato „zlatá éra ekologizace krajiny“ doznívá a že jsme tyto KPÚ a navazující Územní plán stihli v tomto duchu provést opravdu „za pět minut dvanáct.“ Dnes už by z toho, co se tenkrát podařilo, nebylo možné vyřešit zhola nic. A můžete se tomu klidně zasmát pokud chcete. Já osobně pevně věřím, že vše co se zde v této době v Ostrově odehrálo, měl Wakantanka přesně načasováno. Jsem mu

vděčný za to, že jsem se mohl do tohoto procesu spolutvoření také zapojit. Tím pro mne skončila další veledůležitá epocha obnovy přírody a krajiny mého rodného kraje, který mám tak rád.

Bylo mi velkou ctí. Ať stále vzkvétá tento „Zelený ostrov“.

„Laudato - si Wakantanka.“

3

Když byly v roce 2008 konečně KPÚ dokončeny a schváleny, byl pro naši obec zpracován „Územní plán Ostrov“ (ÚPO). Firma, která tento územní plán zpracovala, byla již předem dohodnuta s Obcí a Pozemkovým úřadem, že bude akceptovat veškeré výstupy z právě provedených KPÚ, takže co se volné krajiny neboli extravilánu týče, bylo vše již zpracované a schválené. Pro mne tady již práce skončila a do vlastního zpracování Územního plánu jsem se zapojil pouze okrajově. S ing. Rozehnalem, coby zpracovatelem tohoto ÚPO, jsme pouze prokonzultovali některé detaily. Celý ÚSES byl tedy do Územního plánu Ostrov zapracován jako nedílná součást Plánu společných zařízení obce a to byla nejen pro mne, ale hlavně pro ostrovskou přírodu a krajinu významná historická událost. Nutno však podotknout, že se zde jednalo stále jen na teoretické úrovni, což mělo pro mne význam pouze jako odrazový můstek k praktické realizaci toho, co zde bylo naprojektováno. Hned jak byly KPÚ dokončeny a schváleny, ukončil svou činnost také náš čtyřčlenný projekční tým. Nově upravené pozemky byly zapsány do Katastru nemovitostí a pozemky ÚSES tak přešly oficiálně do vlastnictví obce Ostrov.

Přiznám se, že jsem už byl na tyto realizace hodně natěšený, když jsem dostal nečekanou a velmi silnou „ránu pod pás“ od starosty Jirky M.. Ten vše opět zabrzdil, takže mezi námi došlo k úplnému rozkolu, jak už jsem dříve naznačil. K tomu je důležité připomenout dvě důležité okolnosti, které rozhodovaly o dalším vývoji.

První je můj slib zastupitelstvu, který jsem jim dal na již výše popsaném jednání při schvalování Plánu společných zařízení obce. Tam jsem slíbil, že o pozemky ÚSES se odborně postará naše ZO ČSOP Trosečníci. Také jsem tam zdůraznil, jak je důležité, aby o naši přírodu a krajinu pečovali právě naši spoluobčané, aby k ní tím získali lepší osobní vztah. Z nejudné osobní zkušenosti vím, že i v ochranářské branži, stejně jako v celé společnosti, je mnoho zlatokopeckých firem. Ty čekají na svou příležitost urvat ze státního či obecního rozpočtu co se dá, zatímco o vlastní přírodu a krajinu jim vůbec nejde. Na stohektarový ÚSES se dá přes různé operační plány přelit několik milionů za jednu sezónu. A když se dosyta napakují, tak zmizí a obec po nich musí napravovat, už za své, spoustu škod, které zde napáchaly. O některých takových tunelářských akcích, které se stali přímo u nás bude pojednáno později. Se zapojením našich spoluobčanů do tohoto procesu se mnou zastupitelé v podstatě také souhlasili, přestože je to dlouhodobá záležitost.

Druhá důležitá okolnost, o které jsem se zatím nezmínil byla ta, že pronájem obecních pozemků měl plně v kompetenci starosta obce, aniž by to musel projednávat se zastupiteli a nechat je to schvalovat. Nevím dodnes, zda je to

tak všude ze zákona, či jestli to byla místní interní záležitost. Důležité je to, že v té době mohl náš starosta pronajímat pozemky podle vlastního uvážení komu chtěl. A tak hned po převodu těchto pozemků ÚSES na obec mi sdělil, že tyto pozemky hodlá pronajmout zemědělcům, kteří na nich až doposud hospodařili. Chvilí jsem nevěřil svému uchu a před očima se mi doslova zatmělo. Zkusil jsem zjistit, jestli to není jen vtip, ale myslel to úplně vážně. To jsem ještě nevěděl nic o tom, že hned jak to všechno včetně ÚSES pustil na internet, se začali rychle slétat supi.

Teprve za pár dní jsem se dozvěděl neoficiální cestou, že prý se přihlásila nějaká „profesionální ochránářská firma“, která by měla zájem se o náš ÚSES „profesionálně“ starat. Náš starosta s nimi prý již uzavřel nějakou „předběžnou dohodu“. Dodnes nevím, co na tom bylo pravdy, ale podle toho, jak se starosta choval podezřele se dá usuzovat, že to nebyl upný nesmysl „jedna babka povídala“. To ale až později. Teď jsem chvíli stál jak opařený a došlo mi rázem, že boj ještě zdaleka neskončil, ale že mne čekají další a další bitvy, mnohem tvrdší, než byly ty předchozí. A tahle byla jedna z nich a já v tu chvíli věděl jen to, že nemohu ustoupit, protože by bylo vše, co se za těch předchozích osm let podařilo, ztraceno.

Ani jsem se nestačil v klidu poradit s Wakantankou, ale snad to tak mělo být. Sopka naplno vybuchla a já na něho vychrlil všechnu tu lávu, která se ve mě za poslední dobu nahromadila. Už ani nevím, co všechno jsem mu tenkrát řekl, ale mimo jiné také to, že jsem se těch osm let nedřel zadarmo po nocích proto, aby s těmi pozemky mohl on sám disponovat jak se mu zachce a nebo se s tím vším mohl jenom chlubit na internetu. Že jsem to všechno dělal pro zdejší přírodu a krajinu a že na co nám bude sebelepší projekt třeba na barák, který ale nikdy nepostavíme. Leda bychom se s tím projektem přikrývali v zimě někde u popelnice, abychom neumrzli. A taky jsem se ho zeptal, jestli tenhle šílený nápad dostal až teď, nebo s ním kalkuloval už dávno a jen čekal, až ty pozemky vybojuju pro obec a pak mě od všeho odstaví. Obsah mé řeči ho ale v tu chvíli moc nezajímal jako to, že jsem si dovolil na něho ječet a ještě v jeho kanceláři. Na to jsem reagoval opravdu už dost drze, když jsem mu do očí řekl, na co si to tady hraje a že jednou bude stejně zase jako vyučený elektrikář vyměňovat po kravínech žárovky. To už bylo na něho moc, a tak jsem byl okamžitě zbaven funkce obecního hajného a veškerých mých činností u obce.

Tedy kromě jedné, a to člena kontrolního výboru Obecního úřadu, do které mě ustanovilo zastupitelstvo a v níž jsem měl za povinnost kontrolovat bezvadnou činnost Obecního úřadu včetně starosty obce. V tu chvíli mě to vůbec nenapadlo, ale byla to záchranná brzda v pozdějších důležitých jednáních. Když jsem za pár dní přišel na Obecní úřad, abych odevzdal uzávěrku v obecním lese, starosta tam zrovna nebyl. Účetní mi řekla, že si hned druhý den po naší hádce sedl k jejímu počítači a vymazal z něho vše, co se mnou nějak souviselo. Když přijel, odevzdal jsem mu služební věci hajného a řekl mu, že jestli mne chce vymazat ze světa, musí vytrhnout i ty stránky z projektů KPÚ, kde jsem uveden jako spoluautor. On opravdu vstal a nalistoval stránku se jmény autorů projektu. Stojí tam, že autorem projektu je Miroslav Kodytek a pod tím je napsáno „ekologie krajiny: Karel Málek“. Čekal jsem, jestli tu stránku vytrhne, ale to už si z úřední knihy vytrhnout nedovolil. Jen něco nevrle zamručel a vrátil knihu do regálu. Ta stránka je tam pořád, jak jsem si mohl později ověřit, když už definitivně opustil tuto kancelář.

Tím bohužel skončila naše předchozí výborná spolupráce. Asi to tak mělo být, protože Jirka se nechal zmámit oněmi temnými silami, které také nikdy nespí. Nakonec dopadl stejně jako ten Lomikar, kterému Kozina prorokoval ono „do roka a do dne“. Za rok totiž byly komunální volby, ve kterých skončilo jeho šestnáctileté období starostování a politika vůbec. Ten rok jsme spolu jednali ještě několikrát, bohužel už každý na opačné straně fronty.

Bylo mi jasné, že v této situaci nemohu s žádnou realizací ÚSES počítat. Téměř všechny pozemky ÚSES jsem se snažil dostat pod obec a teď byly naprosto v jeho moci. K tomu jsem se již dozvěděl o oné „profesionální firmě“, která se celý ÚSES snažila přes starostu dostat pod svou kontrolu. Kdyby se vše odehrávalo veřejně, možná bychom se v zájmu přírody dohodli na nějakém rozumném řešení, ale že vše probíhalo tajně mě utvrzovalo v tom, že jde o něco nekalého. Opět jsem se obrátil na Wakantanku a ten vše jako vždy zařídil, i když úplně jinou cestou než jsem čekal.

Měli jsme jako ZO ČSOP uzavřeny s AOPK dvě dlouhodobé smlouvy o bezplatném užívání agentních pozemků v rezervacích, o které jsme již několik let pečovali. Věřím, že zpráva od Wakantanky byla ta, že když můžeme mít takovou smlouvu s AOPK, proč bychom jsme ji nemohli mít také s Obcí Ostrov na pozemky ÚSES? Hned jsem také napsal žádost, se kterou jsem ještě před příštím zasedáním zastupitelstva osobně obešel všechny zastupitele. Těm jsem vše podrobně vysvětlil a připomněl jim můj slib, že se odborně o celý ÚSES postará naše ZO ČSOP Trosečníci. Všichni do jednoho s tím souhlasili a tak jsem oficiálně podal tuto žádost na Obecní úřad. Důležité bylo, aby byla naše žádost odhlasována už na začátku schůze jako jeden z bodů programu, o kterých bude zastupitelstvo jednat a hlasovat. Podle jednacího řádu to pak musel i starosta respektovat, i když se mělo jednat o cokoliv.

Na toto důležité jednání přišla téměř celá naše organizace, aby bylo jasné, že to není jenom můj subjektivní výmysl. Když však mělo být konečně o tomto bodu jednáno, vzal starosta naši žádost a pronesl pro něho osudovou větu, kterou si pod sebou definitivně podřízl větev. Řekl před veřejností, že pronájem pozemků je v jeho kompetenci a že o tom nemá zastupitelstvo co rozhodovat a odložil naši žádost stranou. Všichni zůstali jako opaření, především ostatní zastupitelé, protože je jako vrcholný orgán obce naprosto zesměšnil před veřejností. V tu chvíli, kdy všichni mlčeli a čekali, co bude dál, přišla blesková zpráva od Wakantanky, která nakonec rozhodla o úplném zvratu na této válečné frontě. Vstal jsem a řekl starostovi, že jako člen kontrolního výboru obce mám za povinnost kontrolovat činnost Obecního úřadu včetně starosty. Že je tedy mou povinností dát do zápisu, jak byl na dnešním zasedání zastupitelstva hrubě porušen jednací řád. A k tomu jsem už jen tak mimochodem dodal:

„A nevím, na co tady potřebujeme zastupitelstvo, když nám úplně stačí jeden Stalin.“

Na to jsem hned odešel, takže nevím, co se dál dělo uvnitř. Druhý den mi to řekla moje sestra Jana, která byla v tu dobu místostarostkou. Prý se po odchodu starosty ještě venku zastupitelé dohodli, že se sestra poradí s právníkem a hned potom svolají mimořádné jednání o tom, co bude dál. To bylo svoláno už za týden, a byl jsem na něj přizván i já, jako člen kontrolního výboru. Sestra starostovi sdělila výrok právníka, že by to, co provedl, stačilo na odvolání z funkce a dali mu jasné ultimátum.

Bud' vše řádně vysvětlí, jak je to s tou předběžnou dohodou s onou neznámou profesionální firmou a proč kvůli tomu tak riskuje. Proč tak hrubě poruší jednacím řádem a shodí před veřejností celé zastupitelstvo. Pohrozili mu také, že pokud vše řádně nevysvětlí, tak ho do voleb místostarostka zastoupí ve funkci a on skončí hned. I když ho vlastní zastupitelstvo podezíralo z korupce, já si to netroufnu tvrdit. Ostatně nejsem ten, kdo by ho mohl soudit. Jen je mi ho moc líto, býval to dobrý chlap, se kterým se mi kdysy dobře spolupracovalo. Jsem rád, že nakonec vše dobře dopadlo a že zastupitelstvo nakonec odhlasovalo, aby s naší ZO ČSOP uzavřel bezplatnou smlouvu o užívání pozemků ÚSES na dobu deseti let. Nezbylo mu než souhlasit, ale jednání ohledně smlouvy se protahovalo až do voleb, kdy se vše úplně změnilo, ale to už byla úplně jiná epocha.

Když se teď už po letech s Jirkou občas potkáme, zdravíme se jako kdysi za mlada a o tomto krátkém, ale pro nás oba velmi nepříjemném období života vůbec nemluvíme. Jako by se nic z toho nikdy nestalo. Osobně je mi tohoto konfliktu moc líto, protože než k němu došlo a Jirka se choval ještě rozumně a lidsky, byla s ním radost spolupracovat. A jak to vše tenkrát doopravdy bylo a co z toho byly jen falešné domněnky, to se možná už brzy dozvím tam někde v jiném časoprostoru.

Jak už to tak bývá, když se dva perou, třetí se směje. Já jsem byl donucen úplně opustit Obecní úřad po vyhazovu starostou. On jej byl donucen opustit jako Lomikar „do roka a do dne“, hned za rok při komunálních volbách. Většina zastupitelů, kteří ho tam šestnáct let drželi, už ho nepodpořila a tak ho položila nová opozice, kterou dal narychlo dohromady jeden z naší ZO ČSOP - Pavel Seifert. To byl ten třetí, který se smál, když jsme se s Jirkou vzájemně vystrkali z politické scény. Tedy ne že bych byl i já někdy oficiálním politikem, ale svou činností jsem do té naší komunální politiky jistě také zasahoval. Protože politika jsou v podstatě „věci veřejné“ a ochrana přírody a krajiny a našeho životního prostředí k těmto veřejným věcem patří nepochybně také.

Pavel Seifert ke mě chodil na osadu už od dětství a byl také jedním ze zakládajících členů naší ZO ČSOP Trosečníci. Přestože je to strojař a o biologii se logicky hlouběji nikdy moc nezajímal, stál vždy na mé straně. Dodnes je také stále členem naší ZO, přestože už pouze pasivním.

Jak jsem se již zmínil, došlo na konci devadesátých let k rychlému úbytku aktivních ochránců. S těmi posledními pár lidmi už jsem se o přírodu nestíhal starat ve svém volném čase a byl jsem nucen zřídit si na tuto činnost živnost. Tak jsem se konečně mohl plně věnovat i této ochránářské činnosti a postupně přibírat nové, ochránářsky cenné lokality. Pavel si po čase zařídil tuto živnost také a nějaký čas jsme pracovali spolu. Potom ale začal stále více pracovat u Leoše Bureše, onoho autora našeho ÚSES, u kterého jsem začínal i já a u kterého jsem se také hodně naučil. Leoš je jistě vysoce vzdělaný ve svém oboru a má velké zkušenosti v této branži, ale je také hodně na peníze, zatímco já na ně nejsem vůbec. Tuto vlastnost jsem se od něho bohu díky nikdy nenaučil a občas jsme se kvůli tomu dostali i do konfliktu. Vytýkal mi, že mu se svou skromností kazím ceny.

Jenže Pavel je také v tomto ohledu jiný než já, a tak možná právě tohle byl hlavní důvod, proč k Leošovi přešel po čase úplně. Daly se tam vydělat podstatně větší prachy než u mne, kde nebyla žádná vyhlídka, že by se to

někdy změnilo. Pavel jezdil k Leošovi na Jesenicko, kde mu pomáhal realizovat prvky ÚSES v této jesenické oblasti. To je ale úplně něco jiného než péče o chráněné přírodní lokality. Pavel je nepochybně velký dřič, což mu při realizaci ÚSES na většinou rozoraných polích a navíc pod Leošovým odborným dozorem stačilo. Avšak pečovat o chráněné přírodní lokality už vyžaduje jisté odborné vědomosti a především hlubší vztah k přírodě. A právě tyto dvě důležité věci Pavel bohužel postrádá, což ale plně chápu, je to přece strojař. Stejně jako já mám jako biolog bližší vztah k přírodě, tak on jako strojař má logicky bližší vztah k technice, stejně jako bývalý starosta Jirka má jako elektrikář bližší vztah k elektronice a tak dále.

Přestože jsem tohle všechno věděl, uvítal jsem naši dohodu po jeho návratu, že si rozdělíme přírodní lokality v našem katastru Ostrova. O ně budeme pečovat již samostatně, každý na svou vlastní zodpovědnost. Lidí na práci už kriticky ubylo a objem prací se stále zvyšoval. Byl už velký problém sehnat o prázdninách pracovitěho brigádníka, který by byl ochotný vzít do rukou hrábě nebo vidle. Území jsme si rozdělili podle místa svého bydliště zhruba na polovinu, ale protože já jsem pečoval o PP U Kaštánku, měl jsem těch hektarů podstatně více.

První projekty na péči o tyto lokality dělal Pavlovi ještě Leoš, další jsem mu už dělal já, takže jsem měl přehled o stavu všech přírodních lokalit v celém našem katastru. Protože jsem byl také u každé předávky na konci každé sezóny, mohli jsme se hned společně domluvit na potřebných změnách managementu na příští sezónu, abych je mohl zapracovat do projektu.

Zde by bylo vhodné objasnit si, jak tyto dotace u ochranářů fungují, neboť jsou dosti odlišně vedeny než třeba u zemědělců, jak jsem už naznačil výše. Tyto dotace pocházejí a stále pocházejí z Ministerstva životního prostředí ČR v rámci PPK, což je Program péče o přírodu a krajinu. Vše zprostředkovává Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, u nás je to konkrétně Regionální pracoviště pro Východní Čechy v Pardubicích. S většinou úředníků z tohoto pracoviště se již dlouhé roky dobře známe a s některými jsme již i velice dobrými přáteli, například s ing. Máriou Jemelíkovou, která k nám jezdí už více jak čtvrt století.

S těmito úředníky z AOPK projednáváme každoročně návrh managementu přímo v terénu na dané lokalitě. Aktuální potřeby přírody, které nám zde Wakantanka odhaluje a na kterých se shodneme pak zapracovávám do nového aktuálního projektu na příští sezónu. Tyto projekty jsou pak přikládány k žádosti o dotaci, o kterou žádá Obec jakožto vlastník pozemků. Po schválení a případné úpravě odborníky na AOPK je teprve vydáno rozhodnutí o poskytnutí dotace. Na konci každé sezóny jsou pak tyto managementové zásahy předávány fyzicky v terénu pracovníkovi AOPK, který práce přebírá a potvrzuje v předávacím protokolu. Až na základě tohoto předávacího protokolu, pokud je vše v pořádku, nám jsou teprve vyplaceny dotace.

V porovnání například se zemědělskými dotacemi, jde u těch ochranářských o velice složitý a přísně kontrolovaný proces. Ještě před pár lety jsem také pobíral zemědělské dotace na svou farmu. Proto si troufám vyslovit zde svůj názor, že zemědělci to mají nesrovnatelně snazší. Přitom zemědělci pracují ve volné krajině v daleko větším rozsahu a mnohonásobně více ovlivňují její ekologickou stabilitu než ochranáři. Přesto jsou kontrolováni fyzicky pouze jednou za čas namátkově, případně na udání. Jinak se vše kontroluje pouze

virtuálně z ortofotomapy. Když pak vidím, jak hrubě si dovolí porušovat směrnice a dotace stejně dostanou sto procentní, tak si zase připadám jako kdysi za těch bolševiků. Vydrancovat z té přírody a krajiny co se dá, bez ohledu na budoucnost příštích generací. A dotace od státu, respektive z Evropské unie stále tečou a tečou!

Ale už zase zpět do našeho rodného Ostrovského údolí. S Pavlem jsme vše potřebné celkem dobře stíhali, přestože jsme při tom oba stavěli své ranče a měli mnoho dalších aktivit. Já jsem zrovna v tu dobu projektoval onu ekologii krajiny v KPÚ, Pavel rozšířil svou ochrannářskou činnost o vzdálenější lokality mimo náš katastr. Já jsem se již dříve zařekl, že budu pracovat pro přírodu fyzicky už jen v našem katastru. Výjimku jsem udělal pouze v přírodním parku Lanškrounské rybníky, protože mi za ty čtyři roky, co jsem o jeho vyhlášení bojoval, také přirostl k srdci. Na nic víc jsem ale neměl kapacity, už doma toho bylo až nad hlavu. Jak rychle ubývalo lidí na fyzickou práci, zvyšoval se logicky objem prací pro ty, kteří od toho ještě neutekli. Ti ale takový nápor dlouho nevydrželi a postupně také odcházeli za lepším a rychlejším výdělkem.

Zkusili jsme tedy zapojit do této činnosti některé spoluobčany, kteří měli některé lokality přímo za humny. Někde se dokonce jednalo o jejich vlastní pozemky. To však už po pár letech ztroskotalo, protože šlo každému zase jen o ty „rychlý prachy“ a příroda šla u nich úplně stranou. Bohužel jsme byli nuceni tyto pokusy ukončit, což se neobešlo bez následků. Některé z těchto spolupracovníků to tak urazilo, že se mnou dodnes nemluví.

Ale ani Pavel na tom nebyl moc dobře s kvalitou práce, kterou prováděl z větší části technikou a často v úplně nevhodných termínech. Začal se zde zřetelně projevovat nedostatek vědomostí, ale také onen nešvar, který se stal již zcela běžným v celé společnosti. Je jím, podle mého názoru, kladení většího důrazu na kvantitu nežli na kvalitu. Pokud ošidíme kvalitu, která nám zabírá více času, můžeme stihnout více akcí za stejný čas a tím se nám výdělek násobí, podle přísloví- „čas jsou peníze“. Já jsem byl svými rodiči vychováván úplně obráceně, vše se dělalo pomalu a pečlivě, což samozřejmě zabralo více času. Kdyby mne mí rodiče dnes hodnotili, co a jak jsem ve svém životě dělal, myslím že by o mne řekli, že jsem docela šikovnej a pracovitej chlap. Dnes o mě většina mých nejen spoluobčanů a známých, ale i příbuzných říká, že jsem puntičkář a vorkoholik. A abych pravdu řekl, vůbec mi to nevadí, je to přece můj život. Bohužel je to asi jeden z důvodů, možná ten největší, že se mnou nechce moc lidí pracovat. Už mi to také spousta lidí dalo najevo, jako třeba jeden student z Prahy, který tu měl pracovat celý měsíc na brigádě. Ale již po pár dnech odcházel s puchýří od vidlí a naprosto vyčerpán. Ten mi řekl doslova, že umí makat, ale tohle tady prý není už žádná práce, to jsou galeje. Možná měl pravdu, ale určitě se nenadřel jako já. Nechci se tady nějak vychloubat, ale řídím se celý život tím, co nás učil náš táta, otec dvanácti dětí. Kladl nám na srdce jednu důležitou zásadu:

„Správný chlap se pozná podle toho, že je vždy nejtvrdší sám na sebe a až potom na ty druhé, nikdy ne obráceně“.

Tady bych opět malinko odbočil a uvedl takový příklad, který občas používám na lepší pochopení pro ty, kteří toho o praktické ochraně přírody moc nevědí. Zkuste si představit přírodu jako těžce raněného pacienta s polámanýma rukama a nohama. Pokud se o něho postará zkušený a

svědomitý chirurg, je tu velká šance, že ho opět postaví na nohy. Bude mu to nepochybně trvat delší čas, protože bude mít jako prioritu tomuto pacientovi opravdu pomoci. Pokud se ale z nedostatku chirurgů dostane takovýto pacient do rukou řezníkovi, který mu dokáže šikovně amputovat polámané končetiny, pacient sice také přežije, ale bude z něho jen doživotní mrzák. A protože amputace netrvá tak dlouho, jako chirurgova „puntičkářská“ léčba, stihne tento řezník takto „ošetřit“ pacientů několik. A oba, jak chirurg tak řezník, dostanou za ošetření jednoho pacienta stejně peněz. Tak kvantita vítězí nad kvalitou, aneb čas jsou peníze. Jsem moc rád, že mi bylo toto heslo celý život cizí.

A tak proto považuji dnešní výběrová řízení v ochrannářské branži za obrovskou tragédii pro naši přírodu a krajinu. Do její životaschopnosti může zasahovat opět jako za bolševiků doslova kde kdo. Hlavním kritériem by zde měla být především odbornost a reference, poukazující na praktické zkušenosti v tomto oboru. Bohužel je dnes jediným kritériem finanční částka, za kterou jsou různé, naprosto neodborné firmy z jiných oborů, ochotni tuto často velmi citlivou práci provést. Biologie je jeden z nejtěžších oborů, už proto, že je tak rozsáhlý. A naše příroda je bohužel, po tom drastickém bolševickém nájezdu, těžce raněný pacient, který vyžaduje odbornou péči zkušených chirurgů. Těch je ale u nás v té praktické oblasti velice málo. Ti co vystudují biologii a ekologii se většinou zabývají už jen vědeckou činností nebo sedí někde v kanceláři u počítače a virtuálně kontrolují ty řezníky, kteří tam někde venku reálně „pečují“ o ty těžce raněné pacienty - přírodu. Prý tento nešvar nepostihl jen ochranařinu, ale je ve všech sférách této moderní společnosti.

Jak už jsem uvedl výše, začal se také u Pavla projevovat problém s nevědomostmi v oboru biologie a také v potřebě rychle vydělat prachy. V prvních letech to nebylo tak znát, protože se jednalo povětšinou o mokřady a různé ponechaliny na nepřístupných kotárech. Ty byly po mnoha desetiletích značně zabuřené s často hustými porosty rákosu. V této někdy neprostupné džungli však ještě stále přežíval velmi hodnotný potenciál. Tyto lokality se kdysi po staletí kosily nebo spásaly a jak se v současné době potvrdilo, opravdu zde spousta dnes již vzácných druhů přežila. Aby se dosáhlo příznivého stavu, který tu kdysi byl, není třeba vymýšlet v prvních letech nic moc nového. Stačí nastavit management tak, jak to zde naši předkové dělali kdysi před příchodem bolševiků. V prvních letech péče šlo tedy především o to, aby se zde eliminovaly následky bolševické éry. Většina lokalit byla zarostlá rákosem, ruderály a různým náletem dřevin. To vše se muselo nejprve pár sezón odstraňovat, na což Pavel se svou technikou stačil. Když už se ale tyto následky odstranily, bylo již nutné používat citlivější metody a odborně prozkoumat a zhodnotit každý metr.

Protože jsme práci na těchto lokalitách předávali společně v jeden den, všimli si brzy odborní pracovníci z AOPK, že je tu zřetelný rozdíl mezi mojí a Pavlovou prací. Zatímco na mých lokalitách se populace vzácných druhů zdárně rozrůstaly a objevovaly se stále nové, někde již nečekané vzácnosti, na Pavlových lokalitách to stále vázlo. A tak jsme se domluvili na tom, že si v jeho lokalitách vyznačím potencionálně nejhodnotnější plochy, o něž se budu individuálně starat já. Jednalo se převážně o menší plochy, takže mě to prozatím časově moc nezatěžovalo a úředníky to na čas uklidnilo. Vyznačil jsem tyto nevelké plochy kolíky a hned v následující sezóně jsem se pustil do této, pro mne velice příjemné a napínavé činnosti. Přestože nám byla placena

pouze jedna seč, já jsem tyto moje malé části kosil dvakrát, jednou tedy nad rámec rozpočtu. Podle potřeby jsem také prováděl individuální péči o některé vzácné druhy, asi jako zahradník na své zahrádce. Do té doby skrytý potenciál se již brzy začal ukazovat, z čehož jsem měl vždy radost jako malej kluk. Vždy při novém nečekaném nálezů vzácného druhu jsem se slzami v očích děkoval Wakantankovi za ten zázrak, jehož jsem mohl být svědkem. Brzy jsem posouval kolíky a dřívě malé plošky se rychle zvětšovaly. Vzácných druhů přibývalo a jejich populace se pomalu stabilizovaly, zatímco Pavlovo okolí stále víceméně stagnovalo.

Tyto práce přebírala téměř vždy Mária J. z AOPK. Dnes již jsme oba jako důchodci dobří přátelé a mohu jí tedy říkat Majko. Ta dobře věděla, že zde provádím dvě seče, přestože mám placenou pouze jednu a k tomu ještě ty hodiny individuální péče. Už jí asi tlačilo svědomí, i když jsem si nikdy nestěžoval, že to dělám zadarmo. Naopak jsem vždy zdůrazňoval, jaká je to pro mě úžasná odměna, když se tu na jaře objeví nečekaně něco vzácného. Přesto při jedné předávce, kdy jsme se domlouvali na managementu pro příští sezónu, rozhodla o dalším vývoji. Některé části Pavlových ploch, kde se dlouhodobě nic nezměnilo, se již vůbec nebudou kosit a místo toho budou na mých plochách placeny dvě seče. Bylo jasné, že Pavel, který už byl v té době starostou, s touto činností končí. Měl ve své péči obecní lesy a to mu stačilo. Já jsem to přijal vzhledem k přírodě pozitivně, i když jsem věděl, že teď už na vše zůstanu úplně sám. Tedy úplně ne, byl tu se mnou stále jako vždy Wakantanka a miliardy jeho zázraků, mých bratrů a sester, kteří mě mají rádi stejně tak jako já mám rád je.

Jak jsem již výše uvedl, musel jsem asi rok před komunálními volbami 2010 nedobrovolně opustit Obecní úřad, kde jsem již delší čas pracoval. Také jsem již uvedl, že jsme měli jako ZO ČSOP Trosečníci uzavřít s obcí Ostrov dlouhodobou smlouvu o bezplatném užívání pozemků ÚSES, která po volbách již nebyla nutná. Ještě jsem se ale nezmínil o jednom vážném problému z této doby, který se nečekaně vynořil. Trvalo to čtyři roky, než se podařilo tento problém vyřešit.

Šlo o to, že Pozemkový úřad, který bezplatně převáděl pozemky státu na obec Ostrov za účelem realizace prvků ÚSES, požadoval nějakou trvalou záruku. Aby tyto lokality měly nějaký oficiální a trvalý statut a nebyly využívány k jinému účelu než bylo schváleno v rozhodnutí o bezplatném převodu. Navrhl jsem, aby byly ihned po pozemkových úpravách zaregistrovány jako Významné krajinné prvky (VKP). Nejedná se sice o Zvláště chráněná území (ZCHÚ), která jsou vyhlášována podle kategorií buď Krajskými úřady nebo Ministerstvem životního prostředí. Přesto mají z pohledu legislativního velký význam, což raději hned vysvětlím.

Významný krajinný prvek je v podstatě nejnižší kategorie ochrany určitého území. Některé VKP jsou dány už samotným zákonem číslo 114 / 92 Sb. o ochraně přírody a krajiny, kde jsou přímo vyjmenovány. K tomu dává tento zákon ještě další možnost. Zaregistrovat také významné lokality z hlediska ochrany přírody a krajiny, potřebné pro zvýšení její celkové ekologické stability. Tato registrace VKP je již plně v kompetenci Obcí s rozšířenou působností (ORP) a nevyžaduje tedy žádný složitý proces. Můj návrh se všem zamlouval a Referát životního prostředí při ORP v Lanškrouně vše písemně potvrdil.

Tedy že budou hned po ukončení KPÚ tyto lokality ÚSES řádně zaregistrovány jako VKP.

V té době byl ještě starostou Jirka M. a zatím jsme spolu velmi dobře vycházeli. Dohodli jsme se hned na tom, že já jako předseda ZO ČSOP Trosečníci zpracuji odborné podklady k registraci. Protože ale budou téměř veškeré pozemky v těchto lokalitách již ve vlastnictví obce Ostrov, podáme tento návrh k registraci společně. Pokud je totiž navrhovatelem, zde spolunavrhovatelem, vlastník pozemku, odpadá zdlouhavé správní řízení a registrace tak proběhne velice rychle. Než se ale spolu ponoříme hlouběji do avizovaného konfliktu, rád bych vás seznámil s důležitými osobnostmi, které v tomto konfliktu sehrály nemalou roli, ať už v pozitivním či negativním směru.

Jako vedoucí Referátu životního prostředí (RŽP) této ORP byla v té době a dodnes stále je Mgr. Petra Juřinová, se kterou se známe již téměř čtyřicet let. Oba jsme byli, ještě za bývalého režimu, v komisi pro životní prostředí tehdejšího Městského národního výboru v Lanškrouně. Já jako předseda dnes již dávno zaniklé ZO ČSOP Lanškroun. Proč tam byla ona si už nepamatuji a není to vůbec důležité. Důležité je, že jsme spolu vycházeli vždy dobře a teď se vše najednou zvrtilo právě při podání našeho návrhu k registraci VKP. Na odboru OP byl v té době můj dobrý kamarád ing. Roman Bureš, také lesák s dobrým vztahem k přírodě. Ten se účastnil prvních jednání ve druhé etapě KPÚ a zajistil ono důležité potvrzení pro Pozemkový úřad o pozdější registraci VKP. Ve třetí etapě KPÚ už byla na tomto postě ing. Blanka Helbychová, které už pár let říkám sestro a ona mi říká brácho. Když jsem připravoval návrhy k registraci VKP v Ostrově, aktivně mi s nimi pomáhala a zajistila také veškeré katastrální mapy k těmto lokalitám. Protože se ale nechtěla podřídit tlakům své vedoucí Petry J., stihl ji stejný osud jako mne za našeho starosty Jirky M. Poctivý ochránáři to prostě nemají v této konzumní společnosti nijak lehké. Dnes už je na tomto odboru OP pár let můj kamarád ing. Aleš Dřímál. Ten mi sice aktivně příliš nepomáhá, ale vždy mou činnost uznával a i to je v dnešní době velká podpora, když vás úředník nebrzdí ve vaší víceméně partyzánské činnosti.

A teď se vám konečně pokusím vylíčit onen nečekaný konflikt. Když byly KPÚ dokončeny, připomněla mi Monika z Pozemkového úřadu onen důležitý závazek zaregistrovat lokality ÚSES jako VKP, aby byly převedené pozemky od státu trvale zabezpečeny proti zneužití. Hned jsem se tedy pustil do zpracování návrhů na registraci celkem třiceti Významných krajinných prvků. Než jsem je ale stačil dokončit, přišel onen neblahý konflikt s naším starostou a vše se začalo komplikovat. Přesto jsem všechny návrhy dokončil a připravil k podání na ORP. Jirka mi však týden před termínem podání řekl, že do toho Obec s námi nejde jako spolunavrhovatel a abychom si ten návrh podali jako ochránáři sami. Že by k tomu Obec jako vlastník nedala souhlas jsem se neobával, přece jen to byl závazek Obce vůči státu, resp. Pozemkovému úřadu. Jirka už se mnou asi prostě nechtěl na ničem spolupracovat a já abych se přiznal jsem na tom byl podobně.

Tak jsme tedy v roce 2010 podali jako ZO ČSOP Trosečníci sami hromadný návrh na registraci třiceti VKP v katastrálním území Ostrova u Lanškrouna. Návrh byl podán na Městském úřadu v Lanškrouně, který je jako ORP oprávněn tuto registraci provést. Blanka ho stihla ještě před svým odchodem zahájit. Pak tu ale delší dobu nikdo na odboru OP nebyl a vedoucí Petra to tedy musela řešit sama. A tady došlo k onomu konfliktu, kdy opět nějaké

temné síly naplno udeřily. Pro mne to byl naprosto paradoxní jev, kdy se oficielní orgán ochrany přírody snaží zmařit aktivitu praktických ochránců přírody a krajiny namísto toho, aby ji z titulu svého poslání podpořil!

Nevím dodnes, kdo všechno se v tom angažoval. Možná se jen Petra zalekla toho pro ni jistě velké množství navržených lokalit na jednom katastru. Také mne napadlo, že se do toho zapojil náš starosta, se kterým jsme se před nedávnem nepohodli. Nebo někdo z AOPK, kde měli někteří úředníci úplně jinou představu o tom, jak má vypadat takový registrovaný VKP. Každopádně nebyla politická vůle registrovat takové množství lokalit najednou. Vedoucí RŽP, aniž by nám předem řekla v čem jsme v tomto návrhu na registraci chybovali, jej poslala na přezkoumání na AOPK. Tak se náš návrh dostal na Regionální pracoviště AOPK v Pardubicích, kam právě před nedávnem nastoupil jako nový ředitel Mgr. Vlasta Peřina. Dnes už jsme dobří přátelé, ale tenkrát jsme se ještě moc neznali. Vlasta tenkrát ještě pořádně nevěděl o co tady jde a tak k nám poslal dvě odbornice, které to tu lépe znaly, aby celou věc řádně prozkoumaly a vyhodnotily. Paní doktorka Vránová co by zooložka a paní doktorka Faltysová co by botanička. Neuvádím je tu jejich křestními jmény ne proto, že bych je neznal, ale protože jsme si k sobě bohužel nikdy nenašli cestu, aby jsme si mohli vzájemně potykat.

Obě paní doktorky byly již v pokročilém věku, tedy pár let před odchodem do důchodu. S paní zooložkou Vránovou jsem se viděl pouze asi dvakrát a moc jí tedy neznám, zato paní botaničku Faltysovou jsem už znal celkem dobře. Jezdila k nám totiž přebírat mou práci v přírodní rezervaci U Kaštánku. Nebylo to moc často, tak jednou až dvakrát za rok a jen zřídka se mi podařilo vytáhnout jí také na jiné lokality. Přestože vůbec nepochybuji o jejich odborných vědomostech, musím vyslovit na její adresu vážnou kritiku, která není zdaleka jenom moje osobní. Pro paní doktorku byla vždy na předním místě její kariéra a jako ochránářka u mne naprosto propadla. Do jisté míry mi to však vyhovovalo, protože jsem se v rezervaci, kterou měla ona na starosti a o kterou jsem já fyzicky pečoval, mohl svobodně řídit Wakantankovými radami. Každý rok jsem asi po dvacet let zpracovával hodnocení stavu předmětu ochrany a vypracovával aktuální návrh managementu na příští sezónu. Přestože jsem dobře věděl, že to dělám za paní doktorku, která je od toho placena, dělal jsem to moc rád. Paní doktorka mi v tomto směru nechávala volné ruce nejen proto, že měla o to méně práce, ale jistě také proto, že se stav v rezervaci tak rychle zlepšoval. K prvnímu konfliktu mezi námi došlo až právě po oné odborné revizi při registraci VKP.

Protože jsem se v posledních letech sám aktivně zabýval průzkumnou činností, vím jak je časově náročná. K tomu nutno podotknout, že v dubnu toho v našich polohách ještě moc nekvete, den je krátký a k tomu tenkrát celé jaro vydatně přšelo. Protože všechny tyto lokality dobře znám, troufnu si říct, že se za jediný den nedají všechny ani obejít, natož stihnout je prozkoumat! Přesto bylo v hodnocení napsáno, že tato komise důkladně prozkoumala všechny námi navržené lokality. Jako navrhovatelé jsme se až asi za dva týdny dozvěděli, co se zde odehrálo a jaký je ortel od RŽP na ORP v Lanškrouně. Výsledek této nečekané protiofenzivy byl nejen pro mě, ale hlavně pro zdejší přírodu a krajinu zdrcující.

Z třiceti navrhovaných lokalit zbylo jenom osm, a to ještě dosti okleštěných. Tuto další podpásovku po té, kterou mi před nedávnem zasadil náš starosta, jsem to už opravdu jen těžce rozdýchával. Bylo mi jasné, že temné síly udeřily

naplno a že zde stále vládnu ony staré struktury, které rozhodně nepadly při nějaké sametové revoluci. Jediné, co jsem v téhle situaci mohl dělat, bylo opět vše poručit do rukou Wakantanky, on si vždy ví rady a pokud chce, aby bylo toto dílo dotaženo do konce, tak vše jistě zařídí. Ani jsem se nesnažil podat odvolání k vyššímu úřadu, protože mi došlo, že v tomto státě vlastně není komu. Oficiální cesta byla dočasně zatarasena už tím, že vlastníkem těchto pozemků byla již Obec s nepřátelským postojem starosty. K tomu se přidal RŽP na ORP v Lanškrouně, pod něž spadáme a teď k tomu přibyl ještě negativní postoj na AOPK, se kterou jsme už léta dobře spolupracovali. Jakoby se spolu spikli všichni ti, kdo by měli přírodu hájit a jsou za to dokonce placení. Není to paradox, co myslíte?

Staří zkušení samurajové prý říkali:

“Mladí válečníci netrpělivě vyráží do boje a umírají, zatímco staří zkušení válečníci v klidu vyčkávají na příhodný okamžik.”

Také se snažím nedělat nic zbrkle a často vyčkávám na příhodný okamžik, který mi Wakantanka ukáže. Ten přišel již zanedlouho, kdy již za pár týdnů přijel osobně ředitel regionálního pracoviště AOPK Vlasta P. Po tom, co jsem mu podrobněji vysvětlil, o co tady vlastně jde, řekl mi s nehranou lítostí, že kdyby tohle všechno věděl dříve, tak by se pod to hodnocení jím vyslané komise nepodepsal. To byla jiskřička naděje, která už nepohasla a jsem mu za ní moc vděčný. Hned jsem u něho vycítil, že to není žádný kariérista a že i jemu koluje v žilách velká dávka indiánské krve. Domluvili jsme se tenkrát alespoň na tom, že vyčkáme jak dopadnou komunální volby, a pak podle situace budeme hledat cestu, jak tento problém vyřešit.

Volby dopadly z pohledu ochrany naší přírody a krajiny dobře, jak jsem již popsal výše. Pavel S. se stal starostou obce a zdálo se, že ani proces registrace nebude velký problém obnovit a zdárně dokončit. To ale v tomto státě většinou moc dobře nejde, jako by zde stále platilo ono výstižné bolševické heslo:

“Proč by se to mělo dělat jednoduše, když to jde dělat složitě.”

Na naší Obci již bylo opět odbržděno a na AOPK byl nadějný příslib k pozitivnímu jednání. Ale právě ten orgán, který měl registraci provést, stále setrval v naprosto odmítavé pozici. Správní řízení bylo po onom odborném posudku pozastaveno a Petra od nás očekávala, že celý návrh přepracujeme podle tohoto posudku. Hrozilo nám, že správní řízení bude do určitého termínu ukončeno z důvodu nedodání opravného návrhu v požadovaném termínu. K tomu všemu měla Petra stále větší problém sehnat na odbor ochrany přírody někoho, kdo by tam vydržel déle než jeden rok. Výběrová řízení na tento post byla v té době asi nejčastější na celém ORP. Dokonce i mě byla tato funkce jednou nabídnuta, to když byl starostou města Martin Košťál, můj bývalý kolega z lesního závodu. Ten dobře znal moje ochranné aktivity a také jsme spolu byli jedni ze spoluzakladatelů Občanského fóra lesního závodu při oné “slavné” sametové revoluci. Když jsem na jeho nabídku jít do výběrového řízení na funkci referenta ochrany přírody odpověděl stručně a jasně slovy:

“Blázníš, já a v kanceláři?”

Reagoval na to také stručně a jasně slovy:

“To máš pravdu, tebe by to už za pár dnů zabilo.”

A tak se vše stále protahovalo, Petra stále čekala na nového úředníka a já se snažil být trpělivý a neudělat nějakou zbrkllost, dokud Wakantanka nedá znamení, že přišel vhodný čas.

Ono v sezóně je to pro praktického ochránáře stejně velmi problematické, aby lítal po úřadech. Má co dělat, aby vůbec stíhal všechnu tu práci v terénu, takže úřaduje převážně až mimo sezónu, tedy většinou až v zimě. A v létě je to také téměř zbytečná ztráta času, neboť je čas dovolenek pro pracující inteligenci a to pak na každém úřadu vždy někdo důležitý chybí. Tak jsme tento letní čas všichni vyčkávali až do podzimních komunálních voleb, kdy se konečně ukázal příznivý čas k dalšímu jednání. Pavel S. se stal novým starostou obce a tím byla jedna velká bariéra odstraněna. Hned nato jsme spolu kontaktovali Vlastu P. na AOPK v Pardubicích. S ním jsme se domluvili že tam oba přijedeme s potřebnými materiály a začneme jednat.

Jednání na AOPK bylo klíčové a tak jsme s sebou vzali Územní plán Ostrova, projekty KPÚ, písemný příslib RŽP při ORP v Lanškrouně, plán ÚSES od Leoše Bureše a také spoustu map. Jednání se kromě Vlasty zúčastnila také paní doktorka Faltysová, coby jedna ze spoluautorek onoho likvidačního posudku, na jehož oprávněnosti už půl roku stále trvala. Nevím zda Vlasta, který už na jaře pochopil o co tady jde, se to před jednáním snažil nějak paní doktorce vysvětlit. Jestli ano, pak u ní stejně nemohl uspět. Paní doktorka, jak ji znám, je totiž ve všem naprosto neomylná. Když jsem jim podrobně vysvětlil a doložil celý proces realizace ÚSES v Ostrově, včetně závazku obce zaregistrovat lokality ÚSES jako VKP, nechal Vlasta chvíli mluvit také paní doktorce. Ta však stále trvala na svém a dokola opakovala že většina námi navrhovaných lokalit nesplňuje kritéria pro registraci VKP. Chtěl jsem tedy po paní doktorce, aby nám objasnila o jaká kritéria se jí konkrétně jedná. Na to nám vysvětlila kritéria, potřebná pro vyhlášení Zvláště chráněných území (ZCHÚ), což je ale úplně jiná, podstatně vyšší kategorie, nežli je registrovaný Významný krajinný prvek (VKP).

Aby jste dobře pochopili o co jde, pokusím se to ve stručnosti objasnit. Kritéria, o kterých paní doktorka mluvila, musí podle zákona splňovat území, které má být vyhlášeno za Zvláště chráněné území. To jsou národní parky, chráněné krajinné oblasti, přírodní rezervace a přírodní památky v různých stupních. Tato ZCHÚ jsou vyhlášována podle kategorie buď Krajskými úřady nebo Ministerstvem životního prostředí. Takováto území musí samozřejmě splňovat přísná kritéria, aby mohla být vyhlášena a je u nich také stanoven konkrétní předmět ochrany.

Zatímco Významný krajinný prvek není Zvláště chráněné území. Zákon zde konkrétně vyjmenovává krajinné prvky, které jsou jako VKP obecně pro celý stát a kterým říkáme "VKP ze zákona". Jsou jimi všechny lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. Dále jsou jimi jiné části krajiny, které zaregistruje orgán ochrany přírody jako VKP, zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy. Mohou jimi být i cenné plochy porostů sídelních útvarů, včetně historických zahrad a parků.

Z tohoto výkladu jasně vyplývá, že k registraci VKP nemusí toto území splňovat přísná kritéria, o kterých mluvila paní doktorka a že je na zvážení orgánu ochrany přírody, jak tuto věc posoudí. Tuto registraci provádí ORP a v té době byla AOPK pouze poradním orgánem. Proto neměla paní doktorka žádné oprávnění rozhodovat o těchto věcech podle svých subjektivních

představ. Když jsem na tento rozpor upozornil, přečetl Vlasta nahlas tuto citaci zákona, aby nedošlo ke zbytečným dohadům. Paní doktorka nám na to sdělila, že na AOPK mají svou jasnou představu, jak by měl takový registrovaný VKP vypadat. Hned nás také obeznámila s tím, že mají svou agenturní databázi VKP registrovaných podle těchto jejich kritérií. A většina těch námi navrhovaných VKP jim do toho vůbec nezapadá. Tady mi došlo, že jim svými návrhy u nás v Ostrově vlastně “fušuji do řemesla”. Já jako obyčejný lajk bez titulu a vysokého postavení se jim se svou partyzánštinou pletu do jejich vědecké práce, **jaká to drzost!** Upozornil jsem tedy paní doktorku na to, že plán ÚSES pro náš katastr zpracovával také odborník, doktor Bureš a ten že na to má úplně jiný názor než paní doktorka. Také jsem poukázal na skutečnost, že při odvolání ke KPÚ jednoho z vlastníků prošel tento projekt i s mými návrhy několika soudy. Žádný z nich neshledal, že by došlo v tomto ohledu k pochybení zákona.

Paní doktorka se ale stále držela své “vlastní ochranné představy” a doslova řekla:

“Přece nemůžeme registrovat kdejakou zaplevelenou louku, na které nic vzácného neroste”.

V tom jsem jí opět oponoval tím, že na ochranu těchto botanicky cenných lokalit máme právě tu možnost vyhlásit zde ZCHÚ. Zatímco registrované VKP mají, podle mého názoru, sloužit právě ochraně těch lokalit, na kterých žádné vzácné druhy rostlin nerostou. Jsou ale nepostradatelné pro udržení celkové ekologické stability krajiny. Jak bychom jinak udržely stálou funkčnost třeba biocenter ÚSES na kterých nic vzácného neporoste, když nebudou nijak právně zajištěny. A k tomu jsem dodal, že tu nemáme pouze vzácné botanické druhy, ale jsou tu také živočichové, jejichž potřebu územní ochrany paní doktorka úplně přehlídí. Ale protože je paní doktorka jednostranně zaměřena pouze na botaniku a to ještě jen na tu dnes už vzácnou, nebylo možné s ní pohnout. A protože už jsem byl na ni dost naštvaný, zakončil jsem svou řeč slovy:

“Přece se všichni nemůžeme řídit představami jedné paní doktorky”.

Na to konečně převzal iniciativu Vlasta, který nás až doposud nechal, abychom spolu vedli tento zostřený dialog. Konečně nastal čas rozuzlení.

V té době jsme se spolu s Vlastou ještě moc neznali a vykali jsme si. I když už jsem mu věřil, že je to férovej chlap, stále jsem nevěděl, jak se k tomuto problému nakonec postaví. Od minulého jednání u nás v Ostrově už pár měsíců uplynulo a za tu dobu se mohlo mnoho změnit. Větu, kterou hned natvrdo vyslovil, si pamatuji doslova, protože vysvětluje všechn ten zmatek, ke kterému zde došlo. Ta věta zněla doslova:

“Pane Málek, já s vámi naprosto souhlasím, že podle zákona máte vše v pořádku, ale bohužel to neodpovídá současnému vývojovému trendu společnosti.”

Vyslovil tou jednou větou pravdivou skutečnost, která vystihuje celkový postoj naší společnosti k přírodě a k její ochraně. Neřídíme se platnými zákony, ale řídíme se vývojovým trendem moderní společnosti. Tím co je pro nás momentálně výhodné, bez ohledu na to, co tu po nás zůstane. A aby nás platné zákony moc neomezovaly, tak se je snažíme stále novelizovat, tedy ne ku prospěchu přírody, ale ku prospěchu nás sobeckých požitkářů. Po této pravdivé, ale zdrcující větě nám ale Vlasta hned poradil, jak tento celý problém s registrací VKP vyřešit. Navrhl strategii velmi rozumnou, tak aby se vlk nažral

a koza zůstala celá.

Řekl nám, že je v podstatě na naší straně, ale když předchozí stanovisko AOPK zruší a vydá nové opravné ve prospěch registrace, pravděpodobně nám to znova zbourá někdo jiný někde výše. Nejen na Lanškrounsku, ale v celém tomhle státě je drtivá většina obcí, kde nemají ani jedno registrované VKP a my jich chceme zaregistrovat hned třicet najednou. To je prostě nepřehlédnutelný precedens, který nám tato společnost prostě jen tak nedovolí. Proto by bylo strategicky rozumnější, rozložit tyto registrace na delší časové období. Dát tam teď jenom ty, které v onom posudku prošly a potom postupně přidávat, třeba dvě až tři za rok, aby to nebylo moc nápadné.

Byla to moudrá rada a tak jsme s Pavlem souhlasili a já jsem hned Vlastovi poděkoval, nejen za dobrou radu, ale také za jeho upřímnost. Jednání na AOPK v Pardubicích tedy dopadlo dobře, ale stále ještě zbývalo přesvědčit ten důležitý orgán, který měl onu registraci v kompetenci, tedy ORP v Lanškrouně. Vlasta nám ale slíbil, že na toto jednání přijede a osobně to Petře vysvětlí. A k tomu přidal zajímavou alternativu, to kdyby měla stále problém s tím nezvykle velkým množstvím registrovaných VKP. Snad ji uklidní, když to celé postavíme tak, že se v Ostrově u Lanškrouna jedná o modelové území praktické ochrany přírody. Ta myšlenka se mi moc líbila, protože vystihuje skutečnou realitu. Na ORP v Lanškrouně ale vše vázlo na onom stále neobsazeném odboru ochrany přírody. Petra musela nakonec obnovit řízení sama, ale to se zase nečekaně nemohl dostavit Vlasta. Tak se závěrečné kolo odehrálo až na Obecním úřadě v Ostrově. Tam už byla za odbor ochrany přírody RŽP konečně nová posila v podobě mladé inženýrky po studiích. S Vlastou ale samozřejmě přijela také paní doktorka Faltysová a snažila se ještě alespoň očesat těch osm návrhů, které u ní prošly. Nechal jsem je tam totiž celé, podle hranic nově upravených parcel v KPÚ. Paní doktorka na to vyndala jakési mapy, o kterých tvrdila, že je má ode mne a právě k těmto navrhovaným VKP. Naštěstí pro ni si také Vlasta asi všiml, že se jedná o staré přidělové mapy někdy z doby France Josefa. Nebyly to nové katastrální mapy, které jsme k návrhům pro registraci přikládali my s Blankou. Navíc byly tyto staré mapy, resp. barevně vyšrafované plochy VKP, dělány na počítači. Všichni přítomní o mě věděli, že já neumím počítač ani zapnout, natož na něm dělat něco s mapami! Když se ale paní doktorka stále dušovala, že jsem jí ty mapy dal já, už jsem se chystal, že jí přede všemi ztrapním. Co by se asi dělo, kdyby se provalilo, že odborná komise AOPK revidovala lokality VKP podle map, které si paní doktorka kdesi vycucala z prstu. Ale Wakantanka si přál, aby vše proběhlo v klidu a míru a tak skrze Vlastu zavelel, že se na to půjdeme raději podívat do terénu.

Vlasta měl na většinu těchto lokalit naprosto odlišný názor než "odborná komise" a tak je posléze nová slečna úřednice z RŽP řádně zaregistrovala. A podle domluvené strategie „po malých douškách“ jsme v dalších letech pokračovali. Celé to byla tvrdá a zdlouhavá bitva, ale Wakantanka nikdy neodmítne pomoci, když jde o dobrou věc. Osobně děkuji všem, kdo se o tento zdar také přičinili a paní doktorce přeji, aby jí bylo vše odpuštěno.

Laudato si Wakantanka

Vraťme se teď ale zpět do převratné doby komunálních voleb 2010, kdy byl kompletně vyměněn politický aparát Obce Ostrov. Staří zastupitelé byli do jednoho vystřídání mladšími, včetně starosty a místostarostky. To se ale také

projevilo v mé dosavadní spolupráci s Obcí, kde jsem se delší čas vůbec neukázal. Pavel jako lídr nového politického uskupení za mnou sice před těmito volbami byl, jestli s nimi nepůjdu kandidovat, ale já jsem to odmítl. Jednak proto, že jsem jako Indián nikdy po politické dráze netoužil, ale hlavně proto, že jsem naprosto přestal věřit komukoliv. Po tom nečekaném podrazu bývalého starosty Jirky jsem prostě úplně zanevřel na tento moderní společenský systém. Také jsem Pavlovi řekl, že projekty KPÚ včetně Územního plánu pro Ostrov jsou hotovy a že bude na nich, pokud ve volbách uspějí, jak se k realizaci toho co bylo naprojektováno postaví. Já sám že budu mít co dělat, abych se stihl postarat o to, co už na starosti mám. Naznačil jsem i to, že by jim také mohlo naopak uškodit, kdyby se na jejich kandidátce objevilo moje jméno. Už jsem takto totiž dvakrát kdysi kandidoval, jako nezávislý za Lidovou stranu, ale vždy jenom na konci do počtu, aby vůbec sestavili kandidátku. Vždy jsem dostal jenom pár hlasů, ochranáře totiž nemají nikde moc rádi a tak mě tady nevolila ani většina mých příbuzných.

Ani po vyhraných volbách Pavlova uskupení jsem se v politickém dění nijak neangažoval a také jsem už od té doby nebyl nikdy ani na žádném veřejném zasedání nového zastupitelstva. Prostě jsem se jednou zařekl, že s politikou tohoto státu už nechci mít nikdy nic společného a že budu dál pracovat pro přírodu, ale už jenom partyzánsky. Ale protože je celý ÚSES oficiálně v rukou obce, udržuji kontakt alespoň s Obecním úřadem, respective se starostkou. Za starostování Pavla jsem to ale vše nechával na něm a jenom jsem přihlížel jeho snahám realizovat mimo jiného také prvky ÚSES. Pavel byl starostou neuvolněným, takže když teď skončil s aktivní péčí o přírodní lokality, které jsem po něm přebral já, měl více času na jiné aktivity. Vzal si se svou firmou na starosti obecní lesy a také se pustil do realizace některých prvků ÚSES. Na Obecním úřadu zasedla jako uvolněná místostarostka Marta Schipplová, která se tak v prvním volebním období víceméně zaběhávala do budoucí funkce starostky, kterou je už třetí volební období dodnes.

Za ony čtyři roky starostování Pavel inicioval realizaci několika větších akcí, které přímo souvisí s ÚSES. Některé se ale časem projevily jako velmi problematické a dalo to dost práce vše napravit. Musím ale také sebekriticky uznat, že jsem ho v tom nechal samotného. Ale protože jsme se o tom spolu nikdy nepobavili, nevím ani jestli by tenkrát o mou pomoc či radu stál.

Hned po svém nástupu schvalovalo nové zastupitelstvo nový Územní plán Ostrova, u jehož tvorby ale bohužel žádný z nových zastupitelů nebyl, stejně jako u projektování veřejných zájmů v KPÚ. Do jaké míry se s těmito dokumenty seznámili mi není známo. Podle toho, co jsem mohl z občasných rozhovorů s některými zjistit, tak většina těchto zastupitelů nebrala tuto předchozí tvůrčí éru příliš vážně a už vůbec né závazně. Byla to pro ně prostě jiná doba a oni teď zahájili úplně novou éru modernizace obce. Ale Pavel se přece jen snažil na předchozí éru alespoň trochu navázat a pustil se tady i do pokračování v realizaci ÚSES přímo v terénu.

První takovou vlaštkou byla výsadba doprovodné zeleně cesty Na rozvodí, kde se do této výsadby zapojili i někteří noví zastupitelé, včetně dnešní starostky. Ale bohužel už tady se projevila Pavlova nedbalost a možná i neschopnost dotáhnout celou akci až do zdárného konce. Šlo především o zajištění této výsadby a hranic pozemku před likvidací neustále dorážejících činitelů. O takovouto výsadbu uprostřed polí se prostě musí několik let řádně pečovat a mít ji neustále pod dohledem. To jsem ale musel nakonec zajistit

opět já, stejně jako v předchozích letech při oné péči o přírodní lokality. A i když jsem na něho občas nadával, nezlobím se na něho, prostě na tohle zrovna nemá vlohy. Je to přece jen strojař.

Další jeho iniciativou byla realizace protipovodňového poldru na Hadím potoce. Ten samozřejmě fyzicky provedla odborná firma, ale iniciativu obce zde nelze opomenout. Protože jsem ale ani u projektování tohoto záměru na výstavbu tohoto megalomanského díla nebyl, nemám o něm moc informací. Já osobně jsem zastával jinou variantu, kde místo tohoto velkého a proto také drahého poldru, měly být na tomto Hadím potoce tři menší vodní nádrže. Ale bývalý starosta Jirka s pozemkáři a ještě s někým mě neznámým v pozadí si prosadili toto zlatokopecké dílo.

Největší Pavlovou akcí z pohledu ÚSES byla podle mne realizace biokoridoru „Na Sahaře“, který rozdělil toto chřadnoucí území na prameništi evropského rozvodí na menší celky. Zde se ale bohužel Pavel dopustil už velice vážných chyb, které bylo dost těžké napravit. O tom však pojednám později, neboť se to už týká mého návratu na tuto frontu a to vyžaduje podrobnější výklad. Hned po této akci byla realizována Záhumenní cesta nad vesnicí. Tu sice realizoval Pozemkový úřad v rámci KPÚ, ale protože tuto cestu přebírala po kolaudaci Obec, měl ji mít někdo z Obce od začátku pod kontrolou. Také tady jsem musel hodně věcí napravovat a proto o nich ještě bude řeč. Nakonec bych zde rád vyzdvihl Pavlovu snahu vytyčit hranice některých prvků ÚSES v terénu. Ale také tyto mezníky bylo třeba hned fyzicky zajistit, aby nebyly již v krátké době vyorány.

Vrátím se teď k mému výše avizovanému návratu na frontu, který souvisí s realizací biokoridoru „Na Sahaře“ a také již se současnou paní starostkou Martou S. Bylo to opět po komunálních volbách, kdy Marta dostala nejvíce hlasů, což jí jistě velmi pozvedlo sebedůvěru. A taky už byla po těch čtyřech letech na Obecním úřadu o mnoho zkušenější a tedy i odvážnější. Tak si s Pavlem vyměnili své posty. Marta jako uvolněná starostka a Pavel neuvolněný místostarosta. Změna postavení samozřejmě znamenala také změny v kompetencích a s tím spojené změny v odpovědnosti. A tady Marta narazila na problémy, které jí Pavel připravil svou liknavostí v předchozím období. A protože Marta převzala jako nová starostka za vše zodpovědnost, byla teď ve velmi nepříznivé situaci.

První problém o kterém vím, vyvstal při předávání onoho biokoridoru „Na Sahaře“. Realizace byla totiž rozložena na dva roky, takže vše k realizaci připravoval Pavel. V půli realizace ale byly zrovna ty volby, kdy si Pavel s Martou vyměnily funkce, takže celou akci již musela předávat Marta. Protože jsem ale u ničeho z toho předchozího nebyl, neznám podrobnosti a nebudu se k nim tedy vyjadřovat. Byl jsem Martou přizván až k oné předávce, která ale nedopadla vůbec dobře. Když mě Marta před onou předávkou kontaktovala, moc jsem se v tom zprvu angažovat nechtěl. Tušil jsem předem, že budu muset zase za někoho, kdo už si nahrabal a zmizel, opravovat jeho fušeřinu. Ale když jsem viděla Martu, jak z toho byla zoufalá, cítil jsem, že jí v tom nemohu nechat. Také mi v té nepříjemné tísní naznačila, že jestli ta předávka nedopadne, tak už Obec žádný takový akce pro přírodu realizovat nebude. Byla na Pavla dost našťvaná a přiznala že si myslela, když má Pavel tuhle živnost, tak že se v tom vyzná. Na to jsem jí ujistil, že v tomto státě dostane živnost na tuto velmi náročnou činnost kde kdo, i kdyby nerozeznal kopřivu od

jahody. Problém byl hlavně v tom, že už Obec proplatila realizátorovi většinu prací a teď hrozilo, že je obec nedostane proplacené v dotaci. Tohle až by se občané Ostrova dozvěděli, že byl tento nelevný biokoridor pro nějakou „podělanou přírodu“ placen z obecní kasy, to by byl opravdu poprask. Zajel jsem tedy na Obec pro veškeré dostupné informace a v den předávky byl už připraven, s důvěrou ve Wakantankovu pomoc, u biokoridoru „Na Sahaře“.

Naštěstí přijela z AOPK jako vždy Majka a nikdo jiný. Za obec tam byla jen Marta a já jako prozatimní poradce. Když jsme fyzicky obešli celý biokoridor, bylo jasné i mě, že tohle prostě přebrat nelze. Vysázené stromky, které byly často hodně pod míru než určoval projekt, byly označeny namísto metrovými kolíky téměř polovičními třískami, z nichž velká část už lehla. A k tomu následky té nové moderní technologie bez vyžínání. Abych vysvětlil o co jde. Aby se nemuselo vůbec tuto výsadbu vyžínat, celá plocha se zoře, zvláčí a oseje se nízkostébelnými travinami, které nepřerostou vysázené stromky a nezadusí je. Možná to někde funguje, ale rozhodně ne na poli, kde je v půdě velká zásoba semen plevelů, které se říká genobanka. Semena rostlin zde dokáží přežít, tedy vyčkávat na lepší podmínky až desítky let a na to asi vědci nepomysleli. A aby toho nebylo málo, tak byly sazenice sázeny nahodile cikcak a ne v řadách, aby se bylo možné alespoň něčeho chytit při vyžínání. Předávka probíhala až v listopadu, takže buřeň stačila pořádně narůst, zatímco stromky už byly bez listů, takže v té džungli vůbec nebyly vidět. Zhruba asi polovina biokoridoru byla zarostlá téměř dvoumetrovým pelyňkem, k tomu bodláky, pcháče, kopřivy, šťovíky atd. Když to Majka z AOPK viděla, pronesla na Pavlovu adresu dost tvrdou kritiku. Řekla, že už od začátku bylo všechno špatně. Špatný projekt, špatný výběr firmy při výběrovém řízení a nakonec špatná smlouva s touto realizační firmou. Akci totiž realizovala firma Michálek – okrasné školky v Lanškrouně, s níž má AOPK a já také ty nejhorší zkušenosti. Pak se Majka obrátila ke mně a s povzdechem pronesla:

„Tak tohle se ještě nikdy u vás v Ostrově nestalo“.

Marta vypadala hodně zkroušeně, když Majka vyřkla ortel, abychom se nezlobili, ale tohle že si opravdu neriskne přebrat, že ty stromky nemůže zkontrolovat, když nejsou v tý buřeni vůbec vidět. Pro mě to bylo podnětem k tomu, abych v duchu okamžitě požádal Wakantanku o dobrou radu. Než jsme stačili dojet na Obecní úřad, zpráva přišla a já mohl už v klidu jednat, naprosto rozhodnutý, že jdu opět do boje.

Zeptal jsem se Majky, jestli bychom mohli dostat nějaký odklad a tak prodloužit termín předávky. Řekla že ano, ale maximálně o tři měsíce a musí to schválit na ministerstvu. Poprosil jsem jí ať to udělá a dá vědět. Majka se na mě nechápavě podívala a povídá, že termín bude jen do konce února, jak to chci vyžínat v zimě ve sněhu. Řekl jsem na to, že to Wakantanka nějak zařídí. Obě tomu asi moc nevěřily, ale jiná možnost stejně nebyla a mě stále hučela v hlavě ta věta Marty o tom, že by se už žádné akce pro přírodu neměly realizovat! Teď ale spoléhala na to, že jí dokážu pomoci a já měl radost, že mám její důvěru. Hned mi také sdělila, že nějaké peníze z rozpočtu na tuto akci tam ještě zbyly a takže mi vše řádně proplatí.

Majka hned druhý den potvrdila, že ministerstvo schválilo prodloužení termínu do konce února. Byl konec listopadu a já se chystal do další bitvy nejen o tento biokoridor, ale o celou budoucnost přírody a krajiny mého Rodného údolí. Byl jsem opět na frontě, plný odhodlání a důvěry ve Wakantankovu pomoc. Pro mnohé z vás to bude možná jen podivná náhoda,

ale faktem je, že tu zimu téměř vůbec nesněžilo, a když už něco málo napadlo, tak to hned zase roztálo. Vzal jsem na sebe pogumovaný oblek, připnul nákolníky pro dlaždiče a se srpem v ruce jsem tam lezl dva měsíce po kolenou a hledal roztroušené stromečky. Musel jsem je vyprošťovat z téměř dvoumetrového, už naprosto zdřevnatělého černobílu a jiných ruderálů. Přestože jsem lezl po kolenou, i tak mě hrozně bolela záda, takže mi musel pomáhat ještě i přítel brufen. Asi v půlce února jsem byl hotov s vyžínáním a ještě jsem stačil označit bílým nátěrem kolíky, u nichž už byly sazenice suché a zadušené. Procento úhynu už na první pohled podstatně přesahovalo přípustné množství, to se ale nedalo opravit v zimě. Když přijela koncem února Majka z AOPK na novou předávku, zaručil jsem se, že ty uhynulé sazenice na jaře dosázím. Vše přebrala se slovy, že mě může věřit, že to vše řádně dodělám. Když jsme na Obci vše následně zúřadovali, všichni tři jsme si oddechli. Majka beze strachu z případné kontroly z NKÚ odjela. Marta se vrátila do dobré nálady a se slovy, ať si přinesu pořádnou fakturu, zasedla do svého starostenského křesla. Já jsem spokojeně odjel na mou osadu, abych tam u mohyly poděkoval Wakantankovi a vychutnal si svou dýmku míru. Byl to tvrdý ale dobrý boj, který mne vrátil na mou cestu.

“Laudato si Wakantanka”

Další akce plná problémů ale na sebe nenechala dlouho čekat. Ohlásila se hned v dalším roce a Marta měla na krku další problém. Šlo o Záhumení cestu, kterou ještě za starostování Pavla začal realizovat Pozemkový úřad v rámci KPÚ. Ten jako investor vše zajišťoval a není tedy z čeho vinit někoho z Obce za špatně odvedenou práci. Nebyl jsem opět ani u této akce a tak nevím, co vše se okolo dělo. Ale myslím si, že se dalo mnoha problémům předejít. Myslím, že se měla Obec, která po kolaudaci celou akci přebírala více zajímat o to, co jí po tomto převzetí čeká. Když mi Marta volala, abych se na to přišel podívat, že neví co s tím, hned jsem vyrazil. Od Marty jsem se dozvěděl podrobnosti, že Obec už celou akci přebrala, ale že je už po záruční lhůtě a že je tam spousta už uhynulých stromů. Domluvili jsme se hned, že celou tu výsadbu obejdu a dám jí vědět v jakém je to stavu.

Je třeba připomenout, že se jednalo o víc než tři kilometry doprovodné zeleně úplně nové cesty, která se táhne podél severní hranice intravilánu. Je to jedna z hlavních páteřních cest a při projektování KPÚ bylo i zde mým úkolem, navrhnout sem doprovodnou zeleň a také agrostezku. Tuto polyfunkčnost zde respektoval i projektant vlastní stavby cesty, takže dnes neslouží zdaleka pouze přístupu zemědělců na jejich pozemky. Šlo ale opět o velkou akci a tudíž o velké peníze z EU. Celou výstavbu realizovala obří firma Strabag se svými subdodavateli. Jedním z nich byl jistý zahradní architekt Smyčka z České Třebové, se kterým se osobně znám a už jsme spolu na jedné akci v Ostrově také spolupracovali. Dělá tyto výsadbové subdodávky nejen pro Strabag či Pozemkový úřad, ale všude tam, kde tečou velké peníze. O to by tak nešlo, je to jeho věc, ale to co předvedl při výsadbě u této Záhumenní cesty mne donutilo, abych na něho úplně zanevřel. Přestože se navenek stále jeví jako velký ekologický aktivista, jeho činy tomu co říká vůbec neodpovídají a podle mne je to již jenom velký pokrytec.

Při první kontrole jsem zde napočítal z dvousetšedesáti stromů téměř 80 stromů, které bude nutné vyměnit. Z toho většina byla již úplně suchá a ostatní už nebyly životaschopné. Téměř jedna třetina výsadby těchto asi dost drahých

stromů tedy přišla vniveč. K tomu byla celá tato tříkilometrová výsadba chráněna úzkou, ale ještě jistě dražší oplocenkou! Pro mě to byl opět důkaz toho, jak se v tomto státě vydělávají rychlý prachy, podobně jako onen poldr na Haďáku.

Když Marta volala na Pozemkový úřad a snažila se to reklamovat, prý jí odkázali na subdodavatele Smyčku, který tuto výsadbu fyzicky provedl. Ten jí prý do telefonu naprosto suverénně řekl, že to asi Obec nezalévala. Že jí to vysází znovu, ale samozřejmě to bude chtít také znovu zaplatit. Marta tak, po zkušenosti s Michálkem u biokoridoru Na Sahaře, narazila hned po roce na dalšího zlatokopa Smyčku. Byla tak našťvaná, že přede mnou prohlásila, že si už budeme radši dělat všechno sami, protože se nám tyhle opravy za takovéhle firmy ještě více prodraží. Dal jsem jí za pravdu a příštího jara jsem se pustil do této opravy, u které jsem se opět nachomýtl až potom, co už byla kasa prázdná. Ještě že nejsem na peníze jako Michálek se Smyčkou, je mi jich moc líto. Když už jsem se ale do toho zaangažoval, navrhl jsem Martě, abychom tu řídkou výsadbu doplnili. Ať je ta drahá oplocenka alespoň trochu využitá. Marta s tím souhlasila a tak jsem tam na jaře vysázel celkem 98 stromů a k tomu jsem přidal ještě 677 keřů. Takovou představu jsem měl totiž už při projektování KPÚ, aby nešlo pouze o pár roztroušených solitér, ale aby ta výsadba sloužila také jako větrolam na severní návětrné straně vesnice. No a také aby tento zelený pruh sloužil přírodě jako tříkilometrový interakční prvek ÚSES, tomu já teprve říkám polyfunkčnost. A věřím, že se to vše povedlo a že i spoluobčanům se to líbí.

Proč ale tolik vysázených stromů tak rychle uschlo? Je pravda, že to bylo v letech oněch tropických veder. Sám vím, jak často jsem musel všechny své výsadby zalévat, aby neuschly. Ale to nebyl zdaleka jediný problém. Hned jak jsem vykopal první suchý strom, jsem nevěřil svým očím a volal jsem Martě, ať si s sebou vezme foťák a přijede se na to podívat. Jamky pro tyhle už větší odrostky měly být totiž 45 x 45 cm, tzn. i do hloubky. Tady byly jamky ale hluboké sotva 20 cm. Pak sazeči narazili na tvrdý permský pískovec, který tu u nás v Ostrově převládá. Asi se jim nechtělo kopat krumpáčem, protože tohle žádný sázecí vrták neveme a tak prostě zbouchali celý kořenový bal do tvaru disku, posadili ho na skálu a zasypali. To ale nebylo ještě to nejhorší. Oni ty baly měli zabalené v obyčejné nepropustné fólii, kterou se ani neobtěžovali sundat. Myslím že u tohoto sázení ani Smyčka osobně nebyl, ani jako zlatokop by tohle snad nemohl připustit.

A na závěr uvedu pro mě ještě jednu nepochopitelnou věc, která se týká té drahé oplocenky. Bylo to druhou zimu po její realizaci, když k nám přišla velká námraza, kdy pod vahou ledu praskaly stromy. Jel jsem po této Záhumenní cestě a hned upoutalo mou pozornost, že pletivo ztěžklé ledem povážlivě slézá ze sloupků k zemi. Když jsem se na to podíval zblízka, opět jsem nevěřil vlastním očím, že je vůbec něco takového možné. Hřebíky nebyly zatlučený pod drátem a ohnuté nahoru jako háček na kterém to pletivo bezpečně visí. Byly zatlučený nad drátem a ohnuté dolů, takže ledem ztěžklé pletivo už místy přeskočilo přes hlavičku a padalo k zemi. Koukal jsem ještě na několik sloupků a všude to bylo stejné. Bylo mi hned jasné, že je to vážný havarijní stav, který nelze odkládat a spěchá. Zavola jsem Martě a vysvětlil jí, že za den či dva bude výsadba bez oplocenky. Samozřejmě Marta hned souhlasila s rychlou opravou. Sehnal jsem našťěstí jednu zdatnou brigádnici na pomoc. Dva dny jsme spolu zvedali a přitloukali celou oplocenku v délce

celkem šesti kilometrů, navíc v té mrazivé sibérii. Doufám jen, že už k nám do Ostrova žádný takový Smyčka nikdy nezavítá, aby si za takto odvedenou práci namastil kapsu!

Nakonec bych měl vyzdvihnout Pavlovu snahu zajistit některé prvky ÚSES v terénu, převážně na zoraných polích. Pavel je sice nechal vytyčit a oset travinou, ale opět je nedokázal bezpečně trvale zajistit. Většina hranic tak byla po mém návratu na scénu již opět rozorána a bylo pro mě nesnadné je opět doměřit. Mnohé musela Marta nechat vytyčit znovu, protože bylo vyoraných mezníků tolik za sebou, že jsem se neměl čeho bezpečně chytit.

Pavlova éra starostování se tak v těchto problémech prolíná s nástupem Marty. Já osobně si myslím že ho sem Wakantanka vyslal proto, aby vyřešil ten závažný problém s jeho předchůdcem Jirkou, který už sešel z dřívější tvořivé cesty. To se Pavlovy jistě podařilo, a tak mu budiž odpuštěny všechny jeho chyby, kterých se ve své nedůslednosti dopustil.

Pavel prostě není takový puntičkář jako já, přesto si vážím jeho snahy a především toho, že své chyby dokázal uznat. Vždyť každý děláme chyby, abychom se z nich mohli poučit. Jsem moc rád, že jsme s Pavlem stále dobří přátelé a věřím, že jimi i nadále zůstaneme.

“Laudato si Wakantanka”

Na nových akcích jsme již s Martou pracovali od začátku až do samého konce sami. Nechtěli jsme už napravovat fušeřiny po zlatokopech, kteří tu na čas našli živnou půdu. Samozřejmě jsem, už tak nějak automaticky, přebral veškeré tyto akce do své péče, dokud nebudou úplně zajištěny. Táta nás totiž už od malička učil, že:

„správný chlap nikdy neutíká od rozdělané práce”.

To v praxi znamená, že nestačí například vytyčit hranice a vysázet zde ochranný pás zeleně. Zeleň se musí řádně zajistit a každoročně se musí toto zajištění kontrolovat a udržovat až do doby, kdy už tudy traktory neprojedou. A to je na několik let co dělat. Kontroly jsem prováděl většinou v neděli, kdy jsem si do zápisníku psal, co je potřeba kde udělat. Večer jsem si pak místo televize nebo surfování na internetu dělal rozpis podle toho, jak mi můj rádce Wakantanka velel. Důležité a neodkladné věci jsem psal dopředu a ty méně důležité až na později. Nikdy však ne na neurčito, všechno má svůj termín. Takovýchto zápisníků jsem už za svůj život popsal desítky, i já mám totiž jen omezený paměťový systém. Uhlídat v hlavě veškeré potřebné informace o celém ostrovském údolí je naprosto nemožné.

Aby bylo ale jasno, veškeré potřebné teoretické úkony jsem vždy prováděl ve své vlastní režii, tedy zadarmo. A v posledních letech už také i většinu úkonů praktických. Nebylo tomu tak vždy, i já jsem prožíval svůj produktivní věk a bez peněz jsem se neobešel. Ale když porovnám ceny oficiálních ceníků s těmi mými cenami, bylo to vždy jen jak se říká „za hubičku”. Teď když už jsem pár let důchodce a veškerý svůj majetek jsem předal svým dětem, nemám také žádné velké výdaje. Mohu si tak dovolit dělat úplně zadarmo, resp. za náklady, pokud jsou větší, takže bych je ze svého důchodu neutáhl. Tak jsme také s Martou domluveni. To byl ale můj návrh. Marta by mi vše ochotně proplatila, tak jako jiné práce proplácí druhým, když si to zaslouží. Co já bych ale s těmi penězi dělal? Stejně bych je nakonec investoval zase do přírody a zbytečně si přidělával práci s papírováním. Odměna v penězích mi nikdy moc neříkala.

Zato když se třeba na jaře ukáže někde v přírodě, kde jsem už po léta tvrdě dřel, něco nového, vzácného a překvapivého. To pak se slzami v očích pokleknu a děkuji Wakantankovi za ten dar. To je totiž ta nejhezčí odměna za mou práci a vůbec mi nevádí, jestli se teď smějete a ťukáte si na čelo.

Mám rád výměnný indiánský obchod, kde nemusím počítat žádné peníze a dohadovat se o každou korunu. Aby jste dobře pochopili jak funguje konkrétně v mé činnosti, uvedu zde opět jeden příklad přímo z praxe, právě u výše popsané Záhumení cesty.

Několik let po realizaci byly zatravněné plochy okolo oplocenky, včetně sousedního pruhu agrostezky, pravidelně mulčovány obecním traktoristou. Mezi asfaltovou silnicí a oplocenkou to byl asi jen metrový proužek, agrostezka má šířku asi tři metry. Když jsem už ale odstranil oplocenku, byla a je dnes tato tříkilometrová plocha, už v šířce zhruba šesti metrů trávníku, skoro dvouhektarová. Nejen že jsem měl obavu z poškození vlastní výsadby dřevin těžkou technikou, ale jde mi o daleko větší problém, který se zde pokusím přiblížit i vám.

Dnešním moderním spoluobčanům by se asi líbilo, kdyby byl okolo každé polní cesty anglický trávník, tak jako ho mají na své venkovské zahradě. Ale z pohledu přírody a ekologické stability krajiny je to naprosto kontraproduktivní, jak se dnes moderně říká. Celý tento pruh doprovodné zeleně u Záhumení cesty, která vede uprostřed polních kultur, by totiž v případě mulčování sloužil jako velice účinná past. Ta by sloužila k likvidaci drtivé většiny organismů, které v tomto prostoru žijí. Princip této pasiti je naprosto logický, asi jako třeba u všem známé mucholapky. V okolí cesty je v současné době povětšinou pěstována kukuřice pro bioplynky. Toto prostředí je pro život většiny organismů naprosto nepřijatelné a tak se logicky stáhnou do úzkého pruhu zeleně kolem cesty. Tam jsou pro ně naopak podmínky velmi příznivé. No a zrovna když se začnou množit, tak přijede traktor s mulčovačem a všechno to tam rozemele na kaši. A jen co se ti, kteří tomuto masakru unikli, trochu vzchopí, přijede opět tento tvůrce líbivého angličáku a vše se opakuje.

Představte si, že byste žili v malé oáze uprostřed rozlehlé pouště a jednou za měsíc by vám tam přilétl bombardér a celou oázu by důkladně vybombardoval. Jak dlouho byste v takové oáze asi vydrželi, kdybyste ovšem tyto nálety přežili? A teď se zkuste vžít do mé situace. Jak se mám vyrovnat se svým svědomím, když jsem sám tuto past pomáhal připravovat? A další otázka zní, proč se vlastně musí tyto plochy okolo polních cest, někdy i daleko ode vsi kam nikdo nechodí, neustále udržovat? No protože zde máme stále platnou povinnost likvidovat karanténní plevely, jak se tomu odborně říká. Jsou totiž druhy polních plevelů, které jsou zapsány ve vyhlášce a na jejich hubení dohlíží Rostlinolékařská inspekce. Aby tedy neměl vlastník pozemku problémy se sousedními vlastníky, je povinen zabránit šíření těchto plevelů. S tím v podstatě souhlasím, ale problém je v tom, že dnešní moderní zemědělec už do ruky nevezme ruční náradí, ale buď přijede s moderní technikou a nebo sáhne po chemii. A k tomu už není co dodat, snad jen – „**dokonáno jest**”!

Proto jsem Martě nabídl takovýto výměnný obchod. Já coby ochránce přírody se srpem včas odstráním karanténní plevely. Udělám to samozřejmě zadarmo, aby neměla problémy ani s rostlinolékaři a ani se spoluobčany, že drancuju obecní pokladnu. Ona, co by starostka obce, za to nedovolí obecnímu traktoristovi tyto pozemky zmulčovat. Plácli jsme si na to a už několik let sekám každoročně srpem karanténní plevely nejen okolo této

Záhumení cesty, ale i dalších cest, které jsme již také ozelenili. V loňském roce (2022) už to bylo okolo 12 kilometrů zhruba třímetrového pruhu. Přestože to není nijak fyzicky namáhavé, zabere to také dost času uprostřed sezóny. A také to vyžaduje přesné načasování, aby ta práce nebyla zbytečná, ale to bude popsáno až v další kapitole.

A sousedící agrostezku již tři sezóny udržuje můj syn Dan, který po mě převzal farmu a suší tady seno pro koně. V tom úzkém prostoru to jde dost obtížně, ale zatím i toto funguje. Jen mne trochu mrzí, že se ani v tomto procesu více koňáků neangažuje. Dělalo se to pro ně jako nadstandard, a oni to berou jako samozřejmost, že se o to někdo druhý postará. Někteří projedou okolo když tam zrovna makáte a ani vás nepozdraví.

Tak jsem tedy po mnoha letech navázal na dobrou spolupráci s Obecním úřadem, tedy konkrétně se starostkou Martou. Trochu mi to připomínalo první dvě volební období za starostování Jirky Moravce. Doufám, že Martě to vydrží déle, pokud tu ovšem ještě nějaký čas budu také já, nebo jestli se najde někdo jiný, kdo převezme štafetu. To vše už je ale ve Wakantankových rukou a já jsem připraven plně se podřídit jeho vůli, ať už je jakákoliv. Za ta dvě volební období spolupráce s Martou jako starostkou obce jsme podle mého názoru vykonali celkem dost práce v obnově krajiny našeho Rodného údolí. Samozřejmě, že jsme neměli na starosti jen tuto činnost. Marta má jako starostka dost jiné práce a tak se jí snažím co nejméně zatěžovat s tvorbou ÚSES. Omezují se často pouze na to, abych jí o důležitých věcech informoval. Když jdu do něčeho nového, tak zase chci, aby mi k tomu nejprve dala souhlas. Nechci dělat nic za jejími zády, to si přeci přátelé nedělají!

Po pár letech této spolupráce jsme si již vytvořili celkem dobře fungující systém. Já osobně mám na starosti veškerou odbornou péči v terénu, tedy víceméně praktickou činnost, ať už se jedná o nové realizace prvků ÚSES, nebo péči o ně. Marta, která nese za tuto část společných zařízení obce zodpovědnost, vyřizuje administrativní záležitosti. Ke všem mým návrhům se vyjadřuje a dává či nedává souhlas k realizaci. V zimě pak já připravuji odborné projekty, na jejichž podkladě pak Marta podává za Obec žádosti o dotace a vyřizuje další administrativní záležitosti s ÚSES spojené. U předávek těchto prací kontrolním orgánům jsme pak vždy oba. Tento jednoduchý a dobře fungující systém se mi líbí hlavně proto, že zde můžeme jednat podle zdravého selského rozumu a operativně řešit vzniklé problémy. Tedy přesně podle přísloví:

„Proč to dělat složitě, když to jde tak jednoduše”.

Oficiální cestou to jde všechno bohužel velmi složitě, jak je možné vidět například u revitalizace Rudolčičky, která se vleče už celých osmnáct let. Chápu, že se ta naše partyzánština všem těm úředníkům, studiářům, projektantům a spoustě dalších příslušníků pracující inteligence moc nelíbí. Roky studovali, aby dosáhli nějaké kariéry a vydělávali hlavou velké peníze a teď si to tady nějakí partyzáni dělají sami a ještě za tak směšné ceny. Pro většinu dnešních moderních lidí jsme asi velcí škůdci, protože neroztáčíme ale brzdíme ekonomiku. Ale abych se příliš nezabýval tímto moderním politickým systémem virtuální reality, vrátím se raději do té reality skutečné.

První roky spolupráce s Obcí a starostkou Martou se odehrály v potřebě rychlého zajištění hranic prvků ÚSES. V první řadě bylo nutné zajistit ty hranice,

kteře už nechal vytyčit Pavel, dokud ještě nebyly vyorány všechny mezníky. Marta mi ochotně poskytla kopie vytyčovacích plánů, ortofota s přesně vyznačenými body a vzdálenostmi a další potřebný materiál. Já jsem si od syna vypůjčil detektor kovu a pár bílých ohradníků jako výtyčky, vzal své staré třicetimetrové pásmo a dal se do hledání. Naštěstí ještě dost mezníků uniklo zkáze a byly jen překryté orníci, takže jich nebylo mnoho, které jsme museli nechat znovu vytyčit. K mezníkům jsem hned tloukl silné až dvoumetrové kůly a v příhodnou dobu sázel stromy a keře. K tomuto bych opět přidal jednu kritickou poznámku na adresu moderní společnosti.

Většinu těchto hranic jsme naštěstí stihli ještě za platnosti starého občanského zákoníku, který nás ještě neomezoval žádnými vzdálenostmi. Podle nového občanského zákoníku musíme totiž při výsadbě dřevin dodržet minimální vzdálenosti od hranice sousedního vlastníka. Nic bych proti tomu neměl, kdyby onen soused také respektoval tuto hranici a nepřioral si ty tři metry pro sebe, až k samým vysázeným stromům. To je totiž v praxi bohužel velmi častý jev, který ale stále nikdo nechce řešit. Pokud ovšem není sousední pozemek také soukromého vlastníka. To jsou pak tito vlastníci schopni se spolu na tom poli i poprat. Po zajištění těchto již Pavlem vytyčovaných pozemků jsme se mohli konečně pustit také do realizace nových prvků ÚSES.

Ať už se jednalo o biocentra, biokoridory nebo další interakční prvky, vždy tomu předcházely konzultace s Martou a případně s těmi, kdo se na těchto realizacích měli nějak významně podílet. Jedním z takovýchto spolurealizátorů byl a stále je můj synovec a také člen naší ZO ČSOP Slávek Kutnar. Rozený bagrista, který prováděl drtivou většinu zemních prací při realizaci polních cest a malých vodních nádrží. Tak se zde naprosto neplánovaně vytvořil zprvu jen tříčlenný realizační tým, který dal dohromady podle mne sám Wakantanka, neboť se nám práce docela dařil.

Abyste správně pochopili, jak tento tým pracuje, uvedu zde alespoň jeden příklad za všechny. Jednalo se o realizaci dlouhodobě nezajištěného úseku staré polní obecní cesty, které tady říkáme Jakubovická. Je to jedna z původních přidělových cest na dolním konci vesnice, která z větší části unikla bolševickému zúrodnování. Protože byla využívána pro techniku státního statku, byla i občas udržována makadamem, tedy v úseku od vesnice až k Vranímu potoku. Od tohoto potoka až k Vranímu lesu u Jakubovic už byla ale v úseku asi osmset metrů pravidelně každý rok rozorávána. Po každé orbě zde některý z traktoristů prostě vyjel novou kolej k lesu. Tak byla v tomto úseku jakási provizorní pohyblivá cesta, která vedla každý rok trochu jinudy, ale to bylo tenkrát úplně jedno.

Ale po KPÚ a rozprodeji státních pozemků soukromým zemědělcům už byla situace úplně jiná. Aby se daly věci do pořádku, rozhodli jsme se tento úsek cesty stabilizovat. Podnětem k rychlému jednání bylo také to, že hned vedle této cesty se nachází poměrně silný pramen. Ten se ani bolševíkům nepodařilo zrušit, i když se o to všemožně snažili. Okolo tohoto marně utěšňovaného pramene se za čas vytvořilo větší vývařisko, které statkáři oborávali podle toho, jaké bylo zrovna počasí. Také tento mokřad s pramenem se mi v KPÚ podařilo získat do majetku Obce, protože o něj vlastně nikdo jiný nestál. Těsně přiléhá k parcele cesty, takže je dobře přístupný. To bylo velmi důležité pro revitalizaci celého prameniště uprostřed okolních polí. Zemědělci si stěžovali na Obci, že se musí s tím "vývařiskem" něco udělat, že

je to jen porušená meliorace, která by prý chtěla spravit. Věděl jsem už dávno od pamětníků, že zde není žádná porušená meliorace, ale že je tu silný pramen, který čeká na své vysvobození z bolševických okovů. Když jsem se dozvěděl, co se zde zamýšlí, okamžitě mi došlo, že nastal ten správný čas a že nás Wakantanka svolává do spravedlivého boje.

Probrali jsme celou záležitost s Martou a se Slávkem a dohodli jsme se, že uděláme společné místní šetření přímo u tohoto prameniště a tam se nějak dohodneme. Marta vytiskla hned mapy a ortofota a domluvili jsme si brzký termín jednání přímo v terénu. O tom co následovalo, v porovnání se zkušenostmi z podobných oficiálních akcí si troufnu říct, že šlo o bleskovou akci s velmi pozitivním výsledkem. Když jsme se na onom kopci u prameniště tenkrát sešli, bylo nám hned jasné, že parcela této obecní cesty vede o velký kus vedle a že vyjetá kolej vede přes prameniště. Shodli jsme se tam na tom, že nemá smysl dále improvizovat, jako to dělali naši předchůdci, ale že to prostě vyřešíme už konečně natrvalo.

Marta slíbila, že nechá co nejdříve vytyčit parcelu cesty i onoho prameniště a já slíbil, že hned za geodetem zajistím tyto body dlouhými kůly. Slávek měl už jako zkušený cestář hlavní slovo, jak by se měla zpevnit a stabilizovat vlastní vozovka. Já jsem k trvalému zajištění nejen vlastní vozovky, ale celé cestní parcely navrhnul navržit okolo této pevné vozovky vyvýšené valy a ty osázet stromy a keři. Marta na to sdělila, že v Lanškrouně nabízejí z nějaké stavby větší množství zeminy a to do deseti kilometrů úplně zadarmo. Hned jsme také na místě načrtli na kus papíru jak by to celé mělo vypadat. K tomu jsme přidali tůně na prameništi a spočítali přibližně kolik co bude stát. Projekt byl i s hrubým rozpočtem hotov. Netrvalo to snad ani dvě hodiny a vše bylo promyšleno, naprojektováno a i rozhodnuto! To byla samozřejmě jen teoretická část této bleskové akce. Ale ani vlastní praktická realizace netrvala moc dlouho. Když pomyslím na to, jak málo nás na to bylo a jak málo peněz to stálo, mám z toho velmi dobrý pocit.

Celá tato cesta je dnes po pár letech ve stále dobrém stavu a otevřený pramen plní neustále dvě tůně čistou vodou, ve které pulzuje život. A také jsem moc rád, že se ta nová cesta s březovou alejí líbí nejen nám, kteří jsme jí budovali. Líbí se také mnoha spoluobčanům a i spoustě návštěvníků, kteří tudy projdou. Dokonce se líbila i úředníkům z ORP v Lanškrouně a také z Krajského úřadu v Pardubicích. Ty jsme sem s Martou vzali při jedné z pozdějších akcí, která však probíhala oficiálně a na které se nás sešlo celkem osm z pěti různých úřadů. A protože se tam oficiální cestou nevyřešilo vůbec nic, uvedu zde pro porovnání s naší bleskovou akcí také tento příklad.

Bylo to koncem léta, v témže roce, co jsme na jaře dokončili realizaci Jakubovické cesty, tedy jen o pár měsíců později. Zrovna jsme všichni prožívali ono kritické období extrémně suchých let, kdy už povážlivě vysychaly prameny a příroda dostávala pěkně zabrat. Někdy v srpnu mi zavolala Romana z Krajského úřadu, že prý na jejich odboru ochrany přírody chystají nějaké rozpočtové změny. Chtějí prý převést peníze z různých méně důležitých šuplíků na potřebné úpravy vodního režimu v chráněných územích, aby předešli hrozícím následkům extrémního sucha. Má prý obvolat dodavatele, kteří by tato opatření byli schopni ještě do konce roku provést a zúradovat. Takže volá také mě, že prý bychom toho u nás schopni byli, jak nás

zná. Přestože jsme měli v půlce sezóny práce nad hlavu, byl jsem si dobře vědom vážného stavu na obou slatinách, tedy v přírodní rezervaci U Kaštánku a v navržené přírodní památce Pod vodárnou. V té době už se vrátil z ciziny můj syn Dan a k němu přibyl ještě synovec Honza, takže jsem už na to nebyl sám a ve třech jsme byli schopni tato neodkladná opatření provést. Rašelina na obou slatinách už povážlivě vysychala, místy již byla na povrchu rozpraskaná a hrozilo, že bez vody rychle zmineralizuje. To by mělo za následek rychlý úhyn vzácných druhů, které jsou na tuto rašelinu vázány, proto jsem hned souhlasil. Dohodli jsme se, že hned večer načrtnu projekty i s rozpočtem na šmírák a druhý den jí to starostka pošle oskenované e-mailem.

Za dva dny už volala, že dvě hráze na zregulovaném potoce v PR U Kaštánku už jsou odklepnuty, ale hráz v navržené PP Pod vodárnou asi tak rychle nedopadne. Celý problém byl v tom, že PR U Kaštánku je vyhlášena už třicet let a nebojácná Romana za ní již nese plnou zodpovědnost. Zatímco PP Pod vodárnou je sice již pár let navržená, ale vyhlášena doposud nebyla. Zodpovědnost tedy stále nese vlastník pozemku, což je AOPK ČR, konkrétně ředitel Regionálního pracoviště v Pardubicích. Tím ale už pár měsíců nebyl Vlasta Peřina, který by se jistě nebál do této potřebné partyzánštiny jít. Už tam byl nový ředitel, kterého ještě vlastně vůbec neznám. Nechci ho zde ani nějak hodnotit, ale tenkrát byl asi dost vystrašený a tak chtěl, aby šlo vše oficiální cestou. Prý aby z toho neměl nějaké problémy, když teprve nedávno nastoupil do funkce. Romana tady neměla jinou možnost a zahájila oficiální vodoprávní řízení, kde oslovila prostřednictvím elektronického systému zainteresované úřady. Protože to ale chtěli úředníci vidět, svolala místní šetření přímo v terénu, tedy v navržené PP Pod vodárnou.

Ten srpnový den se mi vryl hluboko do paměti a myslím, že nejen mě. Sešlo se nás tam celkem osm z pěti úřadů, bohužel za AOPK, coby vlastníka pozemku, tam nepřijel nikdo. Přestože nebo možná právě proto, že sám ředitel tohoto úřadu toto oficiální řízení vyžadoval. Romana zahájila oficiálně jednání a vyzvala mne, abych podrobně vysvětlil, o co se konkrétně jedná. Jak by měla tato nevelká hráz na zregulovaném potoce vypadat. Nejprve jsem poukázal na přírodní hodnoty této lokality a jejich vážné ohrožení rychlým vysycháním a následnou mineralizací rašeliny. Všichni do jednoho jsme se shodli na tom, že je pro záchranu tohoto v okolí unikátního biotopu nutné co nejrychleji zavodnit alespoň nejcennější části slatiny v okolí potoka. Dále jsem poukázal na to, že tato tolik potřebná voda stále odtéká bez většího užitku zregulovaným a asi metr hlubokým korytem, u kterého jsme stáli. Nakonec jsem podrobně popsal návrh opatření vybudováním příčné hráze. Ta by zvedla hladinu vody na úroveň terénu a trvale sytila nejcennější části slatiny vodou.

Téměř všem se toto zcela jednoduché a smysluplné opatření líbilo, až na vedoucího oblastní správy Povodí Moravy. Přestože je tento přítok Ostrovského potoka v majetku AOPK, má ho Povodí Moravy, jako veškeré vodoteče v našem státě, pod svou kontrolou. Tento ing. Březina v podstatě souhlasil s tím, že je potřeba této slatině nějak pomoci, ale hned po mém výkladu se obrátil na Romanu a řekl doslova:

“Proboha paní magistro, proč jste to pouštěla do systému. Měla jste tady nejdřív udělat neoficiální pracovní poradou a já bych vám na to řekl, ať si to tady uděláte, ale že o tom oficiálně nic nevím. Teď ale, když už je to puštěné do systému, musím ten metrový potůček řešit stejně jako celou řeku Moravu. Budete na to čekat možná pár let a bude vás to stát možná desetkrát víc.”

Na to všichni zvažněli a bylo vidět, jak z většiny úředníků rychle vyprchává předchozí nadšení. Romana ještě zkusila nadhodit, jestli by se to ještě nějak nedalo zařídit oklikou. Na to jí Březina natvrdo odpověděl, že kvůli tomu přece nepříjde o práci. Teď už zvažněli téměř všichni kromě Marty, která tu jako starostka zastupovala Obec. Ta mu docela našťvaně řekla, že jde přece o havarijní stav a že by se to dalo snad rychle zrealizovat a potom to teprve zúřadovat. Na to jí Březina řekl, že by to šlo jen v případě, že by ten havarijní stav ohrožoval životy lidí nebo jejich majetek značného rozsahu. Tak je to totiž právnicky napsáno v příslušných zákonech. Marta mě v tu chvíli velmi překvapila, protože přede všemi vyslovila velice moudrou myšlenku:

“Když to ohrožuje na životě přírodu, tak to přece potažmo ohrožuje i lidi ne?” Na to již celou diskuzi uzavřel Březina s povzdechem se slovy: “

“Tak to bohužel zákon neříká.”

Všichni to tedy vzdali a navíc to jeden vystrašený úředník z ORP Lanškroun, jeden z těch na začátku nejnadšenějších dorazil větou:

“No jestli to půjde přes nás, tak vám to taky nepovolíme.”

Ale toho tu raději ani nebudu jmenovat. Je to mladý komunista, schopný kvůli vlastnímu prospěchu čehokoliv. Tím bylo toto oficiální jednání ukončeno a všichni včetně Březiny byli zklamaní, že se s tím už nedá nic rychlého dělat. Oficiální cestou už by jsme stejně přišli s křížkem po funuse. A mne moc mrzelo že ten, kdo to všechno spískal, tedy zástupce AOPK si s námi nemohl také postesknot.

Marta se ke mně naklonila a šeptla, že až odjede Březina, kterého tam nechce, tak vezmeme ostatní, pokud budou chtít, na rychlou exkurzi k Jakubovické cestě. Prý aby viděli, jak se to dá dělat jednoduše a rychle. Všichni to chtěli vidět a tak když jsme vystoupili u prameniště na Jakubovické cestě, nechal jsem vše na Martě, aby jim vše sama jako starostka vyložila. Jen jsem se zájmem sledoval s jakým to vykládala nadšením a vůbec se nebála průšvihů. Toho že vlastně vykládá partyzánštinu úředníkům, kteří by měli dohlížet na to, aby se tak nedělo a vše se dělo oficiální cestou. Tím oficiálním propadákem před malou chvílí Pod vodárnou jim Wakantanka asi pořádně otevřel oči a uši. Hezky ozelenělá cesta s tůněmi na prameništi se všem moc líbila. Na závěr se ještě kolega Romany z Krajského úřadu Michal P. zeptal Marty, na kolik peněz tahle partyzánská akce Obec přišla. Marta mu odpověděla, že zhruba na stoosmdesát tisíc se vším všudy. A on jí na to řekl, že to by Obec dala oficiální cestou možná jen za projekt.

Když odjížděli, řekl jsem ještě Romaně, ať si z toho neúspěchu nic nedělá, že to u té vodárny nějak rychle a smysluplně vyřeším. Máme přece ty pozemky jako ZO ČSOP Trosečníci v užívání a tak to mám osobně jako předseda na zodpovědnost. Ona že o ničem neví, aby neměla problémy se systémem. To samé jsem také řekl Martě a hned o víkendu jsem se do té partyzánštiny pustil, aby nebezpečí zmaru konečně pominulo. Hned pod onou nejohroženější vysychající slatinnou loukou v nPP Pod vodárnou se nachází stará přídělová cesta s mostkem přes onen zahloubený potok. V Mostku je šedesátka propust', kterou stačilo zavřít prkenným dekle a řádně zapěnovat. Trvalo mi to jen pár hodin a už druhý den byla nádrž nad cestou plná čisté vody z přepadu obecní vodárny a přetékala přes cestu. Protože tuto cestu užíváme již pouze my ochranáři na vyvážení pokosené hmoty a nemá už ani vlastní parcelu, nebude s jejím podmáčením jistě žádný problém. Teď tvoří prakticky hráz, kterou jsme chtěli o něco výše budovat. Přes cestu jsem prokopal malý, mělký potůček a

tím nasměroval odtékající vodu ještě na menší loučku pod cestou. Když jsem tam byl o den později, rašelina už byla i v těch tropických vedrech v širokém okolí tůně pěkně nasáklá a místy už čvachtala pod nohama. Poděkoval jsem jako vždy Wakantankovi za pomoc nejen za zdařilé dílo, ale také za to, že tam snad některým úředníkům otevřel oči a uši. Snad i vám tyto dva kontrastní příklady dají podnět k zamyšlení.

Jak už jsem výše uvedl, za těchto osm let starostování Marty a fungování našeho malého realizačního týmu se podařilo zrealizovat a trvale zajistit většinu prvků ÚSES v severní části katastru. V jižní části katastru, ač jsme se s Martou snažili, jsou tyto realizace víceméně zablokované stále odkládanou revitalizací Rudolčičky. Byly zde sice také zajištěny některé hranice obecních pozemků, ale jedná se spíše o zajištění dočasné.

Činnost naší ZO ČSOP se zde tak omezuje pouze na péči o zvláště chráněná území. Protože se ale jedná o přírodně nejvýznamnější lokality v katastru Ostrova a pečujeme zde o velké plochy, zaberou nám nejvíce času v průběhu každé sezóny. Nebudu zde ale popisovat management v těchto přírodních lokalitách, to bude podrobně popsáno až v samostatné kapitole. Zde se pokusím stručně shrnout pouze některé historické souvislosti s naší ochrannou činností.

Přírodní rezervace U Kaštánku je nejen nejstarším, ale z ochranného pohledu také nejvýznamnějším zvláště chráněným územím v celém katastru Ostrova. Již více jak třicet let se o ni jako ZO ČSOP Trosečníci staráme. Byla oficiálně vyhlášena již v roce 1989, tedy ještě na konci bývalého režimu, tehdy jako "Chráněný přírodní výtvor U Kaštánku". Předmětem ochrany tu jsou - "společenstva unikátních slatinných, ostřicových a pcháčkových luk s výskytem mnoha vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů."

Můj kamarád a výborný botanik Blahoš Jirásek, který podával návrh na vyhlášení, mi při společných botanických průzkumech před vyhlášením ukázal všechny ty skvosty, které se zde dochovaly. V jinak téměř neproniknutelné džungli rákosu, černého bezu a ruderálních plevelů, které tu po svém marném nájezdu bolševici zanechali, se skrývaly poslední zbytky populací velmi vzácných druhů. Z historických pramenů i ústního sdělení pamětníků jsem se již před třiceti lety dozvěděl mnoho důležitých informací. Ty jsem mohl později využít při revitalizaci tohoto, v okolní krajině vyjímečného území.

Celá tato původně značně zamokřená slatina, která má dnes výměru třiatdvacet hektarů, byla po staletí ručně kosena. Seno bylo ručně vynášeno ke starým přídělovým cestám, jež tuto slatinu napříč protínaly. Tam mohlo být teprve naloženo na koňské povozy a odvezeno. V podmáčené rašelinné půdě se zde nedali koně jinak využít, neboť by se zde bořili až po břicha. Drobní rolníci se tu tenkrát asi hodně nadřeli, což jsem si za těch třicet let mohl osobně dobře vyzkoušet. Seno se zde sušilo hlavně pro koně, protože bylo moc tvrdé a kyselé a krávy po něm prý nechtěly moc dojit. Dokonce tu prý toto seno vykupovala tehdejší armáda, která měla tehdy koní velké množství. Právě díky této ruční dřině se zde rozšířilo tolik dnes již vzácných organismů, slatinných rostlin a na ně vázaných živočichů. Naši předkové a prapředkové se tu ale jistě nedřeli ze stejného důvodu jako dnes já s několika málo pomocníky. Jednak na to jistě neměli čas, při tak početných rodinách, jako byla třeba ta naše, ale hlavně to tenkrát nebylo vůbec zapotřebí. Všude bylo těch dnes

vzácných organismů hojně, jak si ještě z dětství pamatuji i já, než došlo k jejich zničení, čehož jsem byl i já očitým svědkem. Jinými slovy, ještě před zhruba sto lety nebylo v těchto končinách ochránců přírody zapotřebí. To jsem se také snažil zdůrazňovat všem těm studovaným odborníkům, vždy když se zde tvořil nový plán péče.

Jestliže zde byla taková hojnost tenkrát, jak oni sami dobře vědí, tak proč vymýšlet stále nové moderní postupy a technologie a proč to nedělat stejně jako tito předkové? Podle mého názoru se v přírodě samotné toho moc nezměnilo, ale změnil se právě přístup k této práci dnešní moderní společnosti. Vše se řeší na vědecké bázi, naprosto odtrženě od skutečné reality. V minulých dobách byli jistě také líní jedinci, tedy jak říkávali mí rodiče - takoví „chytří“, ale líní a málo zruční „Brouci Pytlíci.“ Ovšem těch pracovitých a zručných „Ferdů Mravenců“, kteří místo chytrých řečí prokazovali svou zručnost a pracovitost svými činy, těch byla tenkrát naprostá převaha. Dnes je to bohužel úplně obráceně. Jako dřevorubec a chvíli současně i hajný si troufám říci, že je u nás těchto „Brouků Pytlíků“ více než toho obávaného kůrovce v kalamitních lesích. Ale zpět do přírodní rezervace U Kaštánku.

S nástupem bolševiků k moci byly téměř všechny tyto vzácné slatiny s bohatou květenou a vysokou biodiverzitou nemilosrdně ničeny. Také celá tato přírodní rezervace U Kaštánku byla celoplošně zmeliorována a to dokonce dvakrát. Potoky byly napříměny, zahloubeny a tvrdě stabilizovány betonovými žlabovkami. Ale naštěstí se tu příroda nedala pokořit a díky mocné vrstvě rašeliny, která se tu po tisíce let tvořila, nakonec bolševiky přece jen vyhnala. Od pamětníků vím, že zde utopili dokonce toho velkého buldozera Stalince, kterého prý museli nakonec vytáhnout dva armádní vyprošťováky. Když pak od svého záměru „zúrodnování“ ustoupili, zarostla postupně celá lokalita náletovými dřevinami, rákosem a ruderálními plevely.

Z původně pravděpodobně biologicky nejhodnotnější lokality v katastru Ostrova se stalo rumiště. Dochovalo se jen pár malých ploch, na kterých jsme mohli navázat na činnost našich předků a zahájit zde naši ochránářskou činnost.

V devadesátých letech minulého století jsme se, již jako ZO ČSOP Trosečníci, zapojili do prozatím sporadické péče, Tu tady tenkrát ještě zajišťoval Okresní úřad v Ústí nad Orlicí. Jirka Vanžura z referátu ŽP měl na starosti péči o chráněná území a tyto práce koordinoval. V roce 1992, kdy byl konečně schválen náš první zákon o ochraně přírody a krajiny (č. 114/ 92 Sb.), dostal Jirka za úkol provést revizi všech těchto chráněných území v okrese. Měl nechat odborně prověřit, zda v těchto lokalitách ještě vůbec existuje předmět jejich ochrany, kvůli kterému byly kdysi vyhlášeny. Poté je měl zařadit do určité kategorie zvláště chráněného území (ZCHÚ) podle tohoto nového zákona. Tak byla například lokalita Lanškrounských rybníků nově přejmenována z původní „Oblasti klidu“ na „Přírodní park Lanškrounské rybníky“. Lokalita U Kaštánku jako původně „Chráněný přírodní výtvar“ měla být zařazena do kategorie „Přírodní památka U Kaštánku“.

A právě tady jsme se poznali s RNDr. Leo Burešem a jeho ženou Zuzanou. Ti měli jako odborníci celou záležitost odborně posoudit. Já jsem se této revize zúčastnil jako předseda ZO ČSOP Trosečníci, která zde už dva roky sporadicky působila a chtěla v tom pokračovat. Hned jak jsme se s Leošem Burešem poznali, bylo nám oběma jasné, že co se ochrany přírody a krajiny týče, budeme si dobře rozumět. Leoš se ke mě totiž od první chvíle choval

velice kamarádsky a vůbec mi nedával najevo, že je to vysoce vzdělaný odborník, jak jsem to zažil u některých jeho kolegů či kolegyň. Leoš totiž nepatří do té skupiny „Brouků Pytlíků“, kteří všechno vědí a všechno znají, ale nikdy nic takového nedělali. Leoš je prostě realista, za něhož nehovoří pouze slova, ale také vlastní činy. A těch i tady u nás nebylo málo.

A tak jsme tenkrát v tom roce 1992 prochodili s Jirkou a Leošem celou lokalitu U Kaštánku, abychom zjistili její aktuální stav. Z ochránářského pohledu to zrovna moc optimisticky nevypadalo. Z celé výměry dvaadvacet hektarů jsme to odhadovali tak maximálně na pět procent plochy s ještě zachovalým předmětem ochrany. Zbylých pětadvadesát procent bylo jako jedno velké rumišťe, porostlé terestrickými rákosinami, ruderaly a černým bezem. Jirka měl tenkrát velkou tendenci celé území plošně výrazně zredukovat, ale já s Leošem jsme to tak tragicky neviděli. Leoš slíbil, že zpracuje odbornou studii, což vyžaduje podrobný průzkum v průběhu celé sezóny a ne jenom jednodenní pochůzku. Já jsem se moc rád zavázal, že se svou ochránářskou partou udělám vše pro to, aby se zde skrytý potenciál co nejdříve projevil. A tak Jirka nakonec nechal celou lokalitu v téměř původní rozloze a takto jí celou převedl do kategorie Přírodní památka U Kaštánku. Oběma za jejich přičinění a rozhodnutí si dovoluji jménem naší přírody moc poděkovat. Již brzy se ukázalo, že to byla správná volba, kterou si, jak pevně věřím, Wakantanka přál.

Bylo nás tenkrát v ZO ČSOP ještě více jak dvacet členů a většinou aktivních. Na první velkou víkendovou brigádu se nás tady sešlo kolem třiceti brigádníků, některých až hodně zdaleka. Za jednu sezónu jsme tak stihli „vyčistit“ několik hektarů slatinných a pcháčových luk v západní polovině rezervace, kde je největší botanický potenciál. Asi za patnáct let aktivní péče se tyto plochy postupně rozšířily na dnešních zhruba sedm a půl hektaru, z čehož se jen asi dva a půl hektaru, v suchých okrajových částech, seká traktorem. Pět hektarů se kosí ručně křovinořezem a to většina dvakrát za sezónu, samozřejmě s ručním úklidem a vynášením i více jak padesát metrů k odvoznímu místu. Tedy téměř jako za starých časů, jen s tou kosou už by jsme to v tak malém počtu dělníků neměli šanci stíhat.

No a jak se tento management projevil reálně? Snad vám bude stačit jen několik čísel z pravidelného monitoringu, který jsem zde každoročně osobně prováděl a který potvrdily odborné průzkumy mnoha odborníků. Dobře si vzpomínám, když jsme tu tenkrát v roce 1992 s Jirkou a Leošem procházeli a hledali v té džungli nějaký předmět ochrany. Ze vstavačů jsme tenkrát napočítali pouze kolem dvaceti kvetoucích prstnaticů májových a náš odhad byl asi kolem jedné stovky. Již po deseti letech intenzivní péče v roce 2002 jsme jich, po důkladném sčítání speciální metodou, odhadovali okolo jedné tisícovky. V roce 2010 bylo odhadováno kolem třech tisíc a v roce 2016 dokonce okolo pěti tisíc jedinců!!! Podobně se vzpamatovaly také populace dalších, dnes již velmi vzácných druhů. Postupně se zde objevilo také spousta druhů dříve vůbec neevidovaných, včetně druhů živočišných. A tak si po těch třiceti letech mohu s potěšením říci:

„Byla to dřina, ale stálo to za to.“

To je totiž ta největší odměna pro milovníka přírody a moc mě mrzí, že jí tak málo dnešních lidí v těchto končinách pozná, moc bych jim to přál. Jsem moc rád, že se tenkrát celá rezervace ponechala v celém rozsahu a neredukovala se její rozloha. Východní polovina PR se totiž ponechává jako bezzásahové

území, především pro živočichy. Vždyť i oni potřebují k životu své životní prostředí a to bez ohledu na to, zda už jsou či ještě nejsou ohrožení, zda jsou či nejsou ve vyhláše chráněných druhů.

Často slyším na toto téma různé názory, zda je vůbec dobré provádět nějaký management v těchto přírodních lokalitách. Někteří by chtěli mít pod kontrolou každý čtvereční metr, jiní by zase naopak nedělali vůbec nic a nechali by vše jen na přírodě, ať si se vším poradí sama. Podle mne jsou oba tyto názory naprosto extrémní. Já osobně se snažím najít nějakou zlatou střední cestu, vždy podle aktuálních podmínek. Tak jak to cítím, o co si příroda říká, což po tolika letech praxe už není tak těžké poznat.

Mít pod svou kontrolou každý čtvereční metr znamená poroučet větru a dešti, tak jak to dělali a stále dělají bolševici. Ale naopak nedělat vůbec nic, to je jistě možné a prospěšné v nezničené krajině. Nedělat vůbec nic po desetiletí stálého ničení, to je pro mě ale naprosto nezodpovědné. Lidská společnost, která zdejší přírodě zasadila už tolik ran, by měla nejprve nějak napravit tyto chyby a potom teprve nechat vše na přírodě. Jen si představte, že by vám někdo zpřerážel ruce a nohy, otevřel krvácející rány a pak vám řekl:

„Pomož si sám jak umíš!”

Nejprve je třeba zastavit to neustálé krvácení, ošetřit alespoň ty nejdůležitější rány, které jsme tomu pomyslnému pacientovi způsobili a stále působíme. Teprve až tyto své prohřešky napravíme, můžeme si s čistým svědomím říci, teď už je to na tobě, Wakantanka se o tebe jistě dobře postará a nás už u toho není třeba. Zatím však tento pacient bohužel stále více krvácí a my mu buď způsobujeme další rány, nebo naopak neděláme vůbec nic. Ani jedna tato cesta nebyla určena pro mě, o tom jsem pevně přesvědčen. Abych ale dokončil rekapitulaci našeho úsilí v PR U Kaštánku, měl bych připomenout ještě jednu důležitou věc na závěr. Stav předmětu ochrany v této přírodní památce se zlepšil už natolik, že byla celá lokalita v roce 2015 povýšena z nižší kategorie - „přírodní památka” do kategorie vyšší - „přírodní rezervace”. To je pro ty, kteří se tu tolik nadřeli, výrazem ocenění jejich práce i důkazem správně nastaveného managementu.

A jak ovlivnila tato lokalita mě osobně? Za těch třicet let, kdy jsem tu prožil velkou část každé sezóny mi samozřejmě napevno přirostla k srdci. Byla a stále je jakousi otevřenou knihou přírody, ze které jsem těch třicet let čerpal vědomosti a praktické zkušenosti pro mou ochránářskou činnost. Právě tady jsem se začínal učit naslouchat větru a dešti, navzdory tomu, co mi ukládaly schválené plány péče, které se dělají na deset let dopředu. Měl jsem sice velkou výhodu, že jsem se mohl vždy osobně zapojit do jejich tvorby a tak alespoň trochu ovlivnit jejich oficiální tvůrce. Ale abych se přiznal, za celých deset let jejich platnosti jsem se do nich téměř nepodíval. To mi také jednou magistra Romana Žaloudková z Krajského úřadu vytkla, naštěstí jen na krátký čas. A protože o ní jsem se ještě v tomto díle moc nevyjádřil, snad by se to hodilo učinit právě teď, aby jí to nepřišlo líto.

Po zrušení Okresů v roce 2004 přešly veškeré kompetence v péči o ZCHÚ na nově zřízené Krajské úřady. Stejně tak tato ještě tenkrát přírodní památka U Kaštánku. Romana, tenkrát ještě svobodná, mladá a podle mne dost ambiciózní úřednice, se po studiích a vyhraném výběrovém řízení chopila svého úřadu velmi aktivně. Její aktivita a nebojácnost jednat a něco prosadit

se mi líbila, přestože bylo zřejmé, že ještě nemá moc zkušeností s praktickou péčí o přírodu a je v podstatě pouze teoretik. Vždy když po nějakém jednání ohledně sjednávání práci odjížděla, než nastoupila do auta, neopomněla vyslovit tu svou formuli, které jsem se musel vždy v duchu zasmát.

Samozřejmě, že každý máme to své ego, ale někteří ho musíme hodně potlačovat, abychom se nedostali do problémů. Tak jsem se ho snažil dlouhá léta při jednání s Romanou potlačovat i já a dělal jsem ze sebe raději hlupáka, kterému je nutné odborně velet. Ta formule zněla:

“Tak pane Málek, za domácí úkol máte to a to a to !”

Přestože všechny projekty a nabídky jsem vymýšlel a projektoval já sám a ona mi na to, podle těchto nabídek a projektů, pouze napsala velice stručnou objednávku. Vše jsem vždy poslušně odkýval jako prvňáček, který právě dostal domácí úkol od zkušeného učitele. Tak vše probíhalo nějaký čas v pohodě až do chvíle, kdy zadala provést v rezervaci entomologický průzkum, ohledně výskytu naturových druhů motýlů.

Tento průzkum dělal mladý entomolog Vláďa Hula, dnes již dávno můj dobrý kamarád z lesárny v Brně. Tehdy byl ale stejně ambiciózní jako Romana a asi se chtěl před ní ukázat, jaký je zdatný vědecký pracovník. Odborný posudek, který tu Vláďa tenkrát vytvořil, mi Romana obratem poslala. Přiznám se, že jsem byl z něho tenkrát dost zdrcen. Tolik let dřiny a skoro všechno to bylo špatně?! Z entomologického pohledu jsem tu těch tenkrát zhruba patnáct let působil téměř jako škůdce. Přestože jsou zde předmětem ochrany populace chráněných druhů rostlin, které se naprosto zotavily, jeho zajímaly pouze dva druhy naturových modrásků, kteří tu ani v minulosti moc nebyli. Lokalit s hojnými populacemi těchto modrásků je v Ostrovské kotlině vícero a o některé také pečujeme. Jenže on je chtěl mít právě v této rezervaci a díky mému nevhodnému managementu tu prostě nejsou. Romana mi poté volala a ptala se, co z tohoto posudku vyvozují. Řekl jsem jí na to jen, že si to zaslouží odbornou opomenturu, protože je to pouze Vláďův subjektivní názor. Když ale poté přijela osobně, byla dost rozladěná. Vytkla mi, že si v rezervaci dělám co chci a že to takhle nepůjde. Že zadala několik odborných botanických a zoologických průzkumů odborníkům a že až budou hotovy, bude se to vše dělat podle těchto vědeckých odborných posudků.

Ještě v první půlce sezóny mi volala a z jejího hlasu bylo znát rozčarování. Tu smířlivou větu si pamatuji doslova:

“Pane Málek měl jste asi pravdu, protože každý to chce úplně jinak a tak nevím, jak to dát dohromady.”

Řekl jsem jí také smířlivě, ať se s tím netrápí a ať mi to všechno pošle, že s tím zkusím něco udělat. Někdy v srpnu pozvala tyto vědecké pracovníky na praktickou kontrolu do rezervace. Tato kontrola byla velmi poučná nejen pro Romanu a snad i pro tyto další vědecké pracovníky, ale také pro mne osobně. Pro každého vědeckého pracovníka jsem tu totiž vybral to, co si podle své představy asi tak mohl přát. Nebylo to vůbec snadné, ale protože byli všichni do jednoho spokojení, tak se mi to snad podařilo. Dělal jsem to podle toho, jak mi velela intuice. Snad za vším stál Wakantanka a ukazoval mi kde a jak mám co udělat. Botanici měli své kytky, entomologové své ostrůvky s motýly, stejně jako ornitologové kousky džungle pro ptáky, herpetologové své tůně s obojživelníky atd. A protože byli spokojení odborníci, byla spokojená i Romana a dokonce mi řekla, ať si to s Vláďou hned vyříkám. To jsem také hned udělal, Vláďa se mi přede všemi omluvil a od té chvíle jsme již dobří přátelé.

Časem mi právě on pomohl proniknout hlouběji také do entomologické oblasti. A nakonec jsem Wakantankovi a všem zúčastněným moc vděčný za tento v první chvíli zdánlivě nepříjemný zážitek. Nejen že jsme si s Romanou mnohé ujasnili a že si mé práce začala více vážit, ale také mne osobně to významně ovlivnilo. Uvědomil jsem si právě v této sezóně, že se nemohu tolik zaměřovat na předmět ochrany, který někdo někdy musel podle zákona této lidské společnosti uvést jako prioritní. Mne osobně zajímaly již od dětství nejvíce ptáci a také kytky. Ostatní odvětví biologie byla tak trochu na druhém místě a to jistě není pro přírodu moc dobré. A tak jsem nakonec Romaně vděčný, že mi nechtěně pomohla k dobrému posunu na mé cestě. Od té doby se snažím brát každou součást přírody, každý druh a každý biotop jako rovnocenný s ostatními. Každý je pro přírodu a taky pro nás důležitý a já osobně jsem přesvědčen, že:

“Wakantanka netvoří žádné zbytečnosti!”

Od té doby už s Romanou vycházíme přátelsky, i když jsou naše názory někdy trochu odlišné. Líbí se mi její průbojnost a nebojácnost, která je pro vysoce postaveného úředníka jistě potřebná. Přeji jí, aby jí tato odvaha jednat dlouho vydržela a nezalekla se těch obrovských tlaků, které jsou na nás ochránáře stále vyvíjeny. Podle mne je to úředník na svém místě.

Na závěr bych chtěl moc poděkovat jménem přírody všem těm pomocníkům, kteří se mnou tvrdě pracovali na záchraně této přírodní rezervace. Pevně věřím, že se najdou šikovní pokračovatelé v této činnosti, aby ta naše předchozí dřina nepřišla nazmar. Asi budou používat jiné postupy než jsem používal já. Vše se dnes točí okolo techniky a ruční práce už se odsouvají do pozadí. Snad dokáží učinit alespoň v těchto přírodních lokalitách nějaký rozumný kompromis, aby se to co se tady za těch třicet let podařilo, nepřišlo vniveč. Aby i u nich byla na prvním místě, v tom pomyslném žebříčku uznávaných hodnot, láska k přírodě. Vše ostatní by mělo být při práci v těchto přírodních klenotech až druhořadé. A mě nezbyvá než věřit, že:

“Wakantanka má vše pod svou kontrolou.”

Když už jsem vás seznámil alespoň stručně s přírodní rezervací U Kaštánku, měl bych se také alespoň krátce zmínit o dvou dalších ZCHÚ v katastru Ostrova.

Dalším ZCHÚ je přírodní rezervace Třebovské stěny, která je zároveň regionálním biocentrem na nadregionálním biokoridoru K 82. Ten prochází po evropském rozvodí ve vrcholových partiích kuesty Třebovských stěn. Tuto rezervaci vyhlásil ještě Okresní úřad v Ústí nad Orlicí v roce 2000. Předmětem ochrany je zde: “Uchování a zlepšení přírodního prostředí jedinečných porostů květnatých bučin a suťových lesů s příměsí jedle bělokoré a javoru klenu, planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a zachování typického vzhledu krajiny.” Protože se zde jedná o ryze lesní pozemky, je tato rezervace v péči Lesů České republiky (LČR). Je to v podstatě padesát hektarů víceméně bezzásahového území, které žádnou větší péči nepotřebuje. Podrobný popis bude opět v samostatné kapitole a tak ho zde nebudu více rozvádět.

Naše ZO ČSOP Trosečníci tu provádí pouze značení hranice PR. To nás čeká právě v letošním roce 2023. Po patnácti letech zde budou kompletně

vyměněny všechny stojany se státním znakem a infotabulemi. Obnoveno bude také pruhové značení na hraničních stromech. Více toho po nás, v tomto přírodně zachovalém chrámu, Wakantanka nechce. A pokud ten čas přijde, jistě nám nebo našim nástupcům, dá včas vědět.

Třetí lokalitou je již dva roky navržená přírodní památka Pod vodárnou, která je v mnoha rysech velmi podobná přírodní rezervaci U Kaštánku. Leží taktéž pod úpatím Třebovských stěn a předmětem ochrany jsou zde: "Společenstva slatinných, ostřicových a pcháčových luk a olšin s výskytem mnoha vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů." Její rozloha je celkem osm hektarů, ale prozatím se zde kosí pouze asi dva a půl hektaru luk, některé dvakrát za sezónu. Samozřejmě se vše také kosí ručně křovinořezem a ručně se také vše uklízí a vynáší. Opět téměř tak, jak se to tu dělalo po staletí, což se také za celkem již osmnáct let tvrdé dřiny velmi pozitivně projevilo. To ale bude podrobně popsáno až v samostatné kapitole.

Tady mne jen mrzí, že stále není politická vůle na Pardubickém kraji tuto významnou lokalitu vyhlásit za ZCHÚ. Již dva roky je připraven návrh na vyhlášení včetně zpracovaného plánu péče. Ani majetkoprávně zde není žádný problém. Dvě třetiny rozlohy patří AOPK ČR, jedna třetina patří obci Ostrov. K tomu bych rád podotkl, jak k tomuto pozemku vlastně AOPK přišla. Bylo to také při KPÚ, ale téměř bez účasti tohoto úřadu. Když jsme totiž upravovali hranice PP U Kaštánku, zbývalo po této úpravě téměř šest hektarů agenturních pozemků, které přesahovaly hranice rezervace a projektant je musel někam umístit. Mirek mi sdělil, že se snažil kontaktovat AOPK a už to několikrát urgoval, ale nikdo na to nereaguje. Tak buď abych dal nějaký návrh, kam je umístit, nebo že je bude muset vrátit Pozemkovému fondu. To jsem samozřejmě nemohl dopustit, když jinde bojujeme o každý metr. Proto jsem mu navrhl podobnou slatinu právě tady pod obecní vodárnou. No a AOPK nakonec vše potvrdila, aniž by se však nějak aktivně přičinila. Když ale po ukončení KPÚ došlo k výměně úředníků, vyvstal problém s tím, že má tato agentura ochrany přírody pozemek mimo chráněné území. Ten se však obratem vyřešil tím, že byl už v Územním plánu navržen na vyhlášení PP Pod vodárnou. Naše ZO ČSOP Trosečníci, která už o tento pozemek pět let pečovala si ho vzala od AOPK do bezplatného dlouhodobého užívání a už celkem osmnáct let o něj nepřetržitě pečuje.

Před dvěma lety zde nechala Romana z Krajského úřadu zpracovat plán péče, na jehož tvorbě jsem se také osobně podílel. Bez větších problémů bylo vyřešeno také ochranné pásmo, kde bylo využito ochranné pásmo vodního zdroje. Nic by tedy již nemělo bránit samotnému vyhlášení ZCHÚ. Bohužel to opět není v souladu se současným vývojovým trendem naší společnosti a tak musíme opět čekat, až bude politická vůle. Také tato politická nevůle vypovídá o jakémsi kolektivním pokrytectví naší moderní společnosti. Právě nedávno jsem četl v jakémsi ochránářském časopise, že v ochraně přírody patří Česká republika ke špičce Evropy!? Škoda že to platí pouze virtuálně. Ale snad se jednou politici a celá společnost probudí a tuto vyjímečnou lokalitu konečně vyhlásí za ZCHÚ. Se svým vysokým potenciálem si to jistě zaslouží. Není důležité, jestli se toho zrovna já dožiji, i když bych si to moc přál. Ale jako vždy věřím tomu, že:

Wakantanka se o vše postará.

Vraťme se teď ale zpět k našemu realizačnímu týmu a naší snaze o obnovu naší přírody a krajiny. Pokusím se vysvětlit principy a zásady, kterými jsme se snažily řídit a stále řídíme při realizacích prvků ÚSES. Důvodem této snahy byla vždy smysluplnost, na zbytečné a nesmyslné věci jsme neměli a ani dnes nemáme čas a také by nás to ani netěšilo. Pro věrohodnost se pokusím tyto principy podložit svými životními zkušenostmi a konkrétními příklady přímo z fronty. Ty vám snad lépe umožní udělat si o těchto věcech reálnější představu, aby jste si o nich nevytvářeli představy zkreslené či dokonce úplně falešné.

Jednou z hlavních zásad bylo a stále je, mít neustále na paměti, že celý tento ÚSES musí sloužit v první řadě tomu účelu, pro který byl v této naší krajině vyčleněn. Vše co tomuto účelu neslouží a naopak ho omezuje musí být postupně eliminováno, jinak vše ztrácí smysl. Uzavírat zde další různé kompromisy mezi přírodou a technickou civilizací by vedlo postupně k opětné degradaci až následnému zániku celého ÚSES. Jestli se vám to zdá být moc přehnané, uvedu zde k zamyšlení několik čísel, která vám možná více napoví.

Celý Ostrovský katastr je poměrně velký, má téměř dva tisíce hektarů. Pozemky ÚSES, tak jak byly vyčleněny v KPÚ mají celkovou výměru zhruba sto třicet hektarů. To na první pohled také není tak málo. Ale zkuste si to přepočítat na procenta. Vyjde vám, že celý ÚSES v Ostrově zabírá pouze asi 6% z celkové výměry katastru. Reálný závěr tedy je, že asi 94% výměry slouží pro hospodářské využití lidské společnosti a pouze 6% výměry je trvale ponecháno přírodě. A teď se nad těmito čísly zkuste zamyslet jako nechamtiví, nesobečtí a nepoživační lidé. Není už tohle dost velký kompromis? Musí být každý čtvereční metr využíván v první řadě lidmi a až potom někde vzadu necháme žít přírodu? Zkuste si odpovědět na tuto otázku sami podle svého svědomí a ne podle toho, co vám velí společný vývojový trend. Dokážete to ještě? Možná se budete hájit tím, že i v ostatním území, mimo prvky ÚSES, je také obsažená příroda. Budete mít jistě pravdu, ale v tomto ostatním území už není právě ona trvalost a vše se tu rychle mění. Vlastník se ze dne na den může rozhodnout něco změnit a všechno je náhle jinak. Proto je také v termínu Územní systém ekologické stability obsaženo ono důležité slovo "stabilita". Lidově řečeno, v tomto území musí rozhodovat bezpodmínečně sama příroda o případných změnách, které povedou k její větší stabilitě! Pochopili jste už o co tu jde?

S tím souvisí také další z hlavních zásad, která vede opět k oné ekologické stabilitě. Je to snaha o zvyšování biodiverzity, neboli druhové rozmanitosti v těchto přírodních lokalitách. A také propojení těchto lokalit funkčními biokoridory v celém územním systému. Asi víte, že v přírodě existují velice úzké vztahy mezi organismy a prostředím a také mezi organismy vzájemně. Pokud uhynie jeden druh, co se asi s těmito na něj vázanými druhy stane? Proto se tady snažíme vytvářet podmínky v prvcích ÚSES co nejpestřejší, odpovídající dané lokalitě tak, jak nám to příroda sama ukazuje. To ale musíme vnímat a cítit podle jiného hesla, než jak nás učili po desítky let materialističtí bolševici. Mnozí z vás si toto heslo jistě pamatují a mnozí se jím bohužel také stále řídí. To heslo, které nás po desetiletí bolševici učili zní:

"Poručíme větru dešti!"

Ale já se už od útlého dětství řídím naprosto opačným heslem. Je to indiánské heslo, které učil své soukmenovce poslední šaman a náčelník Apačů, který nejdéle kladl odpor genocidě bledých tváří. Jmenoval se Geronimo a jeho heslo zní:

„Učte se naslouchat větru a dešti!“

Také vnímáte ten obrovský rozdíl mezi těmito dvěma velmi stručnými, ale naprosto výstižnými hesly? A jakým se v tomto životě řídíte vy, co myslíte? Pro mě je to zásadní způsob, jak rozpoznat, co si Wakantanka žádá. Vždy mi to nějakým způsobem naznačí, jde samozřejmě o to, jestli to dokáží správně přečíst a hlavně správně pochopit. Pro člověka, který přírodu a její řád dobře zná to není tak těžké, jak by se mohlo zdát. Každý domorodec v divočině to zná již od útlého dětství, jde mu v podstatě o přežití. No a když v té otevřené knize přírody narazí na úkaz, který se nějak vymyká z přirozeného řádu, vždy ho bere jako nadpřirozený jev, tedy Wakantankovo znamení. Je jasné, že se nemohu srovnávat s takovými profíky jako jsou tito domorodci, ale už jsem takovýchto úkazů ve své praxi rozpoznal dost. Aby jste si mohli udělat jasnější představu o čem píš, uvedu alespoň jeden příklad za všechny.

Bylo to někdy na konci léta v poměrně deštivé sezóně. Seno se špatně sušilo a všichni čekali na lepší počasí. Když konečně přišlo, spěchal jsem také, abych něco dohonil. Měl jsem v úmyslu posekat louku nad osadou a přizval jsem k tomu jednu svou kamarádku na brigádu. Šli jsme se na to spolu nejprve podívat, tak jak to dělám vždycky. Bylo docela teplo a tak jsem byl jenom v kraťasech a do půl těla. Když jsme vystupovali do strmé stráně starým úvozem, ze kterého nebylo vydět do okolí, usedl na mne motýl. Byl to okáč bojínkový, ještě relativně hojný druh, tedy nic mimořádného. Protože mne to šimralo, tak jsem ho samozřejmě odehnal. Ale on mne obletěl a usedl na druhé rameno. Odehnal jsem ho podruhé a stejný výsledek, usedl znovu. Tak se to stále opakovalo, byl prostě neodbytný. Kamarádka se mi smála se slovy:

„Ten se do tebe nějak zamiloval.“

Ale já už jsem věděl, že to není žádná náhoda a že mi má něco důležitého sdělit. Proto jsem odpověděl:

„Kdepak, ten mi nese nějakou důležitou zprávu od Wakantanky.“

Vyšli jsme tím úvozem až na kopec a rozhlédli se po okolí. V tu chvíli se mi rozjasnilo a zeptal jsem se kamarádky:

„Vydiš to také?“

Odpověděla stručně a jasně:

„Všechno je okolo posekaný. Až na tenhle kopec.“

Ano, všechny louky kam oko dohlédlo byly posekány v jeden den a tak byl náš kopec plný motýlů a jiného hmyzu. Prostě oáza uprostřed pouště.

Řekl jsem jí zcela vážně:

„To jim nemůžeme udělat. Je to jejich poslední útočiště a proto poslal Wakantanka toho motýla.“

Zeptala se:

„Co s tím budeš dělat? A do kdy máš termín?“

To mi už zatím Wakantanka poslal jasnou zprávu a tak jsem ji nahlas vyslovil:

„Posekáme jen ty plochy kde nejsou kytky a ostatní ostrůvky s kytka necháme zatím stát. Termín předávky je už asi za tři týdny, ale snad jim to nějak vysvětlím. Wakantanka to nějak zařídí.“

A tak jsme to také učinili. Na předávku přijela z AOPK naštěstí jenom Majka. Wakantanka to umí zařídit a doktorce Faltysové do toho jakoby náhodou něco vlezlo. Když jsem to Majce vysvětlil a poukázal na ty motýly, řekla na to zcela chápavě:

„Máš pravdu. Včera jsem byla přebírat nedaleko jednu podobnou lokalitu. Měli to celé pěkně posekané ale teď si to teprve uvědomuji. Nebyli tam žádní motýli.“

Dohodli jsme se, že to posekám až po odkvětu a dám jí vědět, až to bude hotový. A ona až pojedje okolo, tak že se tu zastaví. Proto mám tu Majku rád, i když na ni spousta mých kolegů nadává, že je prý moc přísná. Podle mne je to ochránářka na svém místě. A to je konec příběhu, jednoho z velkého množství podobných, které jsem už v přírodě zažil. Příklad toho, jak - **naslouchat větru a dešti.**

Abychom ale mohli tento indiánský způsob uplatnit v praxi, uprostřed moderní technické civilizace, musíme pro to nejprve vytvořit podmínky. V KPÚ to byl například převod většiny pozemků ÚSES do kategorie ostatní plochy – zeleň. To nám teď umožňuje provádět to, co nám „vítr a déšť napovídají“ a ne to, co nám přikazují nějaké plány a směrnice. V tomto duchu se nám podařilo také „prolomit ledy“ i ve zdánlivě neprolomitelné oblasti. Samozřejmě že za vším stál opět Wakantanka.

Protože se jedná o velmi významnou záležitost, pokusím se vám ji přiblížit. Jedná se o zvyšování biodiverzity v oblasti lesního hospodaření v prvcích ÚSES. Zákon o lesích nám tuto možnost nabízí, ale jak jsme zjistili, tak v praxi se moc neuplatňuje.

V roce 2016 musela dle zákona nechat Obec Ostrov, jakožto vlastník zhruba osmdesáti hektarů lesa, zpracovat nový lesní hospodářský plán (LHP). Tento LHP se zpracovává na dobu deseti let a je pro vlastníka závazný. Když jsem ještě dělal obecního hajného za starosty Jirky Moravce, chtěl jsem již v roce 2006 podat návrh na zařazení některých lesních porostů do kategorie lesů zvláštního určení (LZU). Šlo právě o lesní pozemky v prvcích ÚSES. Protože ale právě probíhaly KPÚ a Obec měla rozjednané směny některých lesních porostů s LČR, byl tento záměr odložen až na příští decenium.

A tím byl právě rok 2016, kdy Obec nechávala zpracovat nový LHP, s platností od roku 2017 do roku 2026. Marta mi dala včas vědět a tak jsem mohl oprášit svůj starý návrh, aktualizovat ho a vše projednat s Martou a zpracovatelem LHP z Lesprojektu. Ten byl velmi ochotný a můj návrh, na žádost Obce coby vlastníka těchto pozemků, jej beze změny zapracoval do nového návrhu LHP. O co tady ale konkrétně šlo a stále jde? Veškeré lesní pozemky Obce byly v celém předchozím období až do konce platnosti LHP v roce 2016 zařazeny v kategorii „Lesy hospodářské“. V této kategorii byly také všechny lesní pozemky, které se nacházejí v prvcích ÚSES, což už dle selského rozumu postrádá logiku.

Představte si například takové biocentrum o rozloze pět až šest hektarů, které má sloužit výhradně ekologické stabilitě krajiny a přitom je uprostřed tohoto biocentra půl hektaru hospodářského lesa, který má sloužit ekonomickému využití. To je asi jako bychom uprostřed lázeňského parku, který má sloužit jako oáza klidu k léčbě pacientů, postavili rušnou fabriku. Neustálý hluk z výroby, dopravy materiálu dovnitř a výrobků ven, automobilové přesuny zaměstnanců do práce a z práce a tak dále. Takový lázeňský park

podle mě vůbec nebude plnit svou funkci. Proto jsem také podal tento návrh na převod těchto nevelkých, ale pro biodiverzitu velmi důležitých lesních porostů, do odpovídající kategorie „Lesů zvláštního určení“ (LZU). V lesním zákoně jsou tyto kategorie konkrétně vyjmenovány, například lázeňské, v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů a tak dále. Jsou to podle zákona lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochranu životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním. Jednou z těchto kategorií LZU je zde také kategorie „Lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti“. Tato kategorie nejlépe vyhovuje účelu ÚSES, samozřejmě pokud nezůstane vše pouze na papíře nebo v počítači, ale bude uplatňována hlavně v praxi.

Když bylo na Obecním úřadě svoláno jednání, na kterém měl být návrh nového LHP do roku 2026 projednán a schválen, Marta mne k jednání přizvala jako zpracovatele návrhu LZU. Jednání se za obec Ostrov zúčastnila Marta a já. Dále tu byl hlavní projektant LHP z Lesprojektu, tehdejší revírník Mirek Š. úřednice z ORP v Lanškrouně Táňa P. a paní inženýrka Teplá z Krajského úřadu v Pardubicích. Jednání probíhalo celkem hladce až do chvíle, kdy přišel na řadu můj návrh na převod oněch sedmnácti hektarů lesa do kategorie LZU. Tady se paní inženýrka Teplá, kterou znám už víc než třicet let, zasekla a začal boj se zaběhlým systémem konvenčního lesnického hospodaření. Projektant LHP, od kterého bych to více čekal, byl naopak tomuto záměru od začátku nakloněn. Ostatní se k tomu stavěli víceméně neutrálně, takže to byl nakonec souboj mezi Obcí a Krajským úřadem, respektive jejich zástupci.

Zákon jasně říká, že pokud vlastník lesa chce převést své lesy do této kategorie, pak mu je tam příslušný orgán správy lesů z Krajského úřadu převede. Nikdo by mu v tom tedy neměl bránit. V tu chvíli mi ale paní inženýrka Teplá připomněla paní doktorku Faltysovou z AOPK při registraci VKP před několika lety. Tak jsem paní inženýrce připomněl toto znění zákona o lesích, ale ona se stále kroutila jako had a měla jen spoustu nářeků na ochranáře. Ale Marta byla naštěstí neoblomná a trvala na všem, na čem jsme se spolu už předem dohodli. Aby vše, co děláme, bylo smysluplné. Nakonec ale Wakantanka, kterého jsem opět požádal o pomoc, osvětlil v čem tkví celý problém tohoto kličkování paní inženýrky. Ta musela nakonec s pravdou ven a řekla narovinu, že neví co v těch LZU vlastně budeme dělat, když pro tuto kategorii LZU nemá ministerstvo žádnou směrnici! V tu chvíli mi došlo, že o tuto kategorii LZU, tedy z důvodu zachování biologické různorodosti ještě asi nikdo v celém tomto státě nežádal.

Že bychom tady v Ostrově u Lanškrouna byli v tomto směru zase první vlaštovka?! Ale to je jenom má logická úvaha, přesně to nevím a nikdy jsem se po tom nepídil. Teď jsem jen odpověděl paní inženýrce, že mám tyto LZU při obci Ostrov na starosti já, stejně jako celý ÚSES, ve kterých se tyto lesní porosty nacházejí. Marta to hned potvrdila a tak jsem už jen dodal, že s revírníkem Mirkem máme oba stejné lesnické vzdělání a téměř čtyřicet let praxe v oboru. Tak že snad nejsme tak blbí, abychom si s těmi sedmnácti hektary LZU neporadili. Na to už konečně kapitulovala a řekla, že si teda budeme muset poradit sami. Vše nakonec schválila a tak má dnes obec Ostrov u Lanškrouna v celkem deseti prvcích ÚSES sedmnáct hektarů lesních pozemků, kde se již nehospodaří konvenčním způsobem. A co se tam vlastně dělá či nedělá bude podrobně popsáno také až v samostatné kapitole ÚSES. Jen stručně zde uvádím, že už tu není na prvním místě hospodářské využití

lesa. Naopak veškeré lidské úkony musí vést podle zákona k zachování a zvyšování biologické různorodosti, tedy zkráceně biodiverzity! To v praxi znamená, že většina úkonů je naprosto odlišná až úplně opačná, než se provádí v lese hospodářském. Například se zde nekácí souše, ale nechávají se stát až do úplného rozpadu, aby ještě posloužily broukům a ptactvu. Celý porost je řídkší, aby měl také keřový a bylinný podrost šanci. Ponechávají se i nehospodářské dřeviny, jako břízy, jeřáby, třešně i porosty různých keřů. Samozřejmě musí mít takovýto porost stále charakter lesa, ale téměř vše si už určuje příroda sama jak potřebuje.

S tím také souvisí prvotní obavy naší nové revírnice Jany. Ta nastoupila na tuto funkci po odchodu Mirka do důchodu, krátce po schválení nového LHP. Tato funkce revírníka, neboli podle zákona odborného lesního hospodáře (OLH), je v podstatě odborný státní dozor nad dodržováním zákona o lesích a plnění LHP. To osobně považuji za velmi důležité a to nejen proto, že jsem také lesák. Pokud by si totiž mohli vlastníci lesů dělat ve svých soukromých lesích co chtějí, byli bychom brzy asi bez lesů. Bohužel tyto tendence k drancování lesů jsou dnes v mnoha ohledech horší, než byly za bolševiků. Jana na tuto funkci nastoupila hned po studiích, bez praktických zkušeností, ale zato s velmi dobrými charakterovými vlastnostmi, alespoň jak jsem ji mohl v tomto krátkém čase poznat. Já s Mirkem máme sice už téměř čtyřicet let praxe v tomto oboru, ale také jsme oba do jisté míry profesionálně deformovaní a oba trochu odlišným směrem. V tom je Jana naopak ve velké výhodě, protože není zatížena minulostí.

Byla sice zpočátku trochu vystrašená, co vlastně bude v těchto LZU dělat a co by jí mohlo nějak přidělat problémy při případné kontrole. Obešli jsme tedy spolu několik těchto porostů LZU, kde jsme si řadu věcí ujasnili. Asi nejvíce jí ale uklidnilo, když jsem jí připomněl, že případná kontrola nemá žádnou směrnici, podle které by jí mohla něco vytknout. V podstatě tak může celkem svobodně a naplno využít svou kreativitu. Veškeré úkony či naopak neúkony by měly v těchto sedmnácti hektarech LZU směřovat podle zákona ke zvyšování biologické různorodosti, což je prozatím jediné, co podle zákona musí. Jakým způsobem to bude dělat, to už je na její vlastní úvaze odborně vzdělaného člověka. Když zatím není vydaná žádná závazná směrnice, tak může přece v tomto duchu improvizovat. To se jí docela líbilo a já jsem jí slíbil, že dokud tu budu, moc rád jí v tom alespoň v začátcích pomohu. Jsem přesvědčen, že sem k nám Wakantanka posílá dobré mladé a rozumné lidi, kteří vše bez problému zvládnou.

Přestože tlak konzumní společnosti stále sílí a snaží se tyto mladé a schopné lidi zastrašovat jak to jen jde, věřím, že nakonec dobro zvítězí. Je to nutné nejen pro přežití přírody, ale také našich potomků a celých příštích generací, včetně potomků těch, kteří tento ničivý tlak způsobují. Na závěr bych měl ještě objasnit, proč jsme vlastně museli tento problém s LZU takto složitě řešit. Proč jsme ho nevyřešili už v KPÚ převodem na ostatní plohy – zeleň, tak jako louky a pastviny. Lesní pozemky a lesní porosty totiž není to samé, jak by se mohlo na první pohled zdát. V prvcích ÚSES je velká převaha lesních porostů oproti lesním pozemkům. Jsou to v podstatě porosty, jimž se říká remízy, které samovolně vyrostly na původních loukách a pastvinách. Ty podle zákona o pozemkových úpravách mohl projektant navrhnout a Pozemkový úřad schválit do jiné kategorie. Avšak lesní pozemky do jiné kategorie převést nelze, což je jistě dobře, protože bychom mohli být brzy bez lesů. Ale naopak

jsem při KPÚ nechtěl, aby se také samovolně zarostlé louky a pastviny převedly do kategorie lesních pozemků. To by totiž znamenalo konečnou pro ochránářská opatření v těchto lesních porostech. Museli bychom se striktně držet lesního zákona a ne zákona o ochraně přírody a krajiny, prostě by nám to pořádně svazovalo ruce. Proto jsem moc vděčný a příroda v Ostrově jistě také všem, kdo se za tento můj návrh při KPÚ postavili. Ať už to byli pracovníci Pozemkového úřadu, projektant KPÚ či starosta Obce, všichni tenkrát souhlasili, aby se tyto bývalé louky a pastviny v prvcích ÚSES převedly do kategorie „ostatní plocha – zeleň“. Tak máme teď ruce volné a můžeme dělat či nedělat to, co nám říká příroda sama a nikoli LHP a jiné lidské předpisy a směrnice. Tady můžeme naslouchat větru a dešti. **Ti nám napoví, co Wakantanka vzkazuje.**

Ale téměř vždy, když se nám něco prospěšného pro přírodu podařilo, přišla nečekaná odezva z druhé strany fronty, tedy od politického systému. Stejně tak tomu bylo u převodu těchto bývalých hospodářských ploch v kategoriích luk a pastvin do kategorie ostatní plochy – zeleň. Pro obnovu ekologické stability to bylo podle mých praktických zkušeností nezbytné, ale zato teď musíme zrovna my ochránáři platit padesátkrát větší daň. Jestli nevěříte, tak vám to hned vyjasním. Jako ZO ČSOP Trosečníci vlastníme již přes dvacet let onen pozemek s naší osadou, kde stojí náš srub, tedy naše základna. K tomu jsme již v devadesátých letech zakoupili také celý ten kopec s mohylou, na němž jsem měl jako malý kluk svou první vizi. Celkem se jedná o necelé dva hektary, které byly ještě před KPÚ v kategorii pastvina a naše ZO platila daň z nemovitosti asi 50,- Kč. Protože se ale jedná o důležitý prvek ÚSES s převážně xerothermní květenou, která už byla v celém údolí téměř zničena, podařilo se nám vyčlenit ho také pro potřeby ÚSES. Ale protože jsme ho také nechali převést do kategorie ostatní plocha – zeleň, dostali jsme od systému pořádnou facku. Pár let po KPÚ totiž přišla daňová reforma a za ostatní plochy se platí největší daň z nemovitosti. Nám to dělá za tyto necelé dva hektary celkem 2500,- Kč za rok!!! Pár let nám to sice Finanční úřad uznal, protože se jedná o registrovaný VKP a tudíž je nevyužitelný pro hospodářské účely. Jenomže v roce 2021 přišlo opět z Finančního úřadu, že abychom byli i nadále zproštěni této daně, musíme nechat celý pozemek zavést do LPISu a zemědělská agentura rozhodne o tom, zda je tento pozemek vhodný pro hospodaření či ne. Snažil jsem se osobně vysvětlit na Finančním úřadě, že se jedná o registrovaný VKP a že zde už řadu let probíhá management pod dohledem Agentury ochrany přírody a krajiny (AOPK). A že my nemáme nic společného se Zemědělskou agenturou a půdními bloky v LPISu. Byly tam dvě mladé a velmi vstřícné úřednice, které to hned pochopily a snažily se nám pomoci. Jednali o tom až v Pardubicích na vedení, ale bohužel marně. Babišovci chtějí mít vše pod svou kontrolou, to jediné mě napadlo. Ještě že nejsou obce plátcem daně z nemovitosti, ale jejím příjemcem. To by byl s celým ÚSES úplný konec. Já jsem těm dvěma slušným úřednicím poděkoval za ochotu a smířen s tím, že to ze svého důchodu zvládnou uplatit, jsem odešel. Pro přírodu jsem toho už za těch několik desetiletí zaplatil mnohem více.

Další a možná ten nejdůležitější příklad, jak se snažíme zvyšovat biodiverzitu a ekologickou stabilitu v prvcích ÚSES, je naše snaha, aby alespoň v každém biocentru byl zajištěn trvalý dostatek vody. Vždyť každé malé dítě už ví, tedy alespoň my jsme se to učili už v první třídě základní školy,

že bez vody nemůže žádný živý organismus přežít. A tady u nás na rozvodí, tedy na prameništi potoků a řek jsme odkázáni pouze na pramenech a na tom co naprší. Žádná voda k nám nepřitéká, naopak všechna odtéká pryč. Když sem po druhé světové válce mí rodiče přišli, byla tu prý všude spousta vody. Je to také vidět na starých přídělových mapách a leteckých snímcích z té doby. Spousta pozemků byla v kategorii ostatní plochy, kde bývaly mokřady, prameniště a studánky. Co malých rybníčků bylo rozeseto po této krajině. Některé si pamatuji z dětství i já, ale to už jich bylo hodně zničeno a ty co si pamatuji, přišly na řadu později. Snad nejmýstižněji o tom vypovídá místní název na prameništích v severozápadní části katastru – „Sahara”.

Vrátit vše do původního stavu už jistě nelze, ale pro udržení ekologické stability tohoto údolí je nutné alespoň některé vodní plochy, nebo alespoň plošky obnovit a trvale stabilizovat. Proto se snažíme každý rok alespoň jednu až dvě tůně vybudovat či obnovit. Není to zrovna snadné, když jsou často prameny zatrubněné někde v poli a meliorační hlavník nevede přes biocentrum, ale někde vedle pod soukromým pozemkem. A samozřejmě to již ani není ta čistá pramenitá voda, ale je neustále dotovaná hnojivy a pesticidy. Ale i přesto se najdou vhodné podmínky pro alespoň malé vodní nádrže a tůně. Za posledních dvanáct let se nám již podařilo takto obnovit nebo vybudovat téměř dvacet malých vodních nádrží. Tou největší akcí byla prozatím rekonstrukce vodní nádrže v biocentru „Paskundřák” na Vraním potoce. Nejvíce tůní bylo vybudováno v přírodní rezervaci U Kaštánku. Některé malé tůně se slabým přítokem samozřejmě v létě vysychají, ale i tyto periodické tůně mají pro přírodu velký význam. Mnohé druhy organismů jsou na tyto periodické tůně přímo vázány. Při realizaci je také vždy dbáno na to, aby břehy neměly příkrý sklon, aby se mohl časem vytvořit přirozený litorál atd. Nesmí to být pouhé nádrže na ryby. Ty tam sice stejně vždy hned po vybudování někdo neznámý nasadí, ale s těmi si už příroda sama poradí. Pošle tam třeba vydru, aby tůně důkladně vyčistila od nežádoucích predátorů všeho živého. Takoví kapři totiž dokáží v malé vodní nádrži zlikvidovat téměř všechno živé na co přijdou a to v biocentru není zrovna žádoucí. Více se zde opět nebudu rozepisovat, i toto bude podrobněji popsáno v pozdější kapitole.

Na závěr tohoto příkladu naší snahy zvyšovat biodiverzitu ÚSES také obnovou vodních ploch, bych rád vyzdvihl hlavního aktéra v tomto důležitém odvětví. Tím je zde nepochybně můj synovec Slávek Kutnar se svým bagrem a hlavně se svým uměním tyto vodní nádrže a tůně vybudovat či zrekonstruovat. Nejde zdaleka jen o estetickou úpravu celého prostoru, ale především o kvalitu odvedené práce, což je zárukou trvalosti každého díla. Příkladem může být právě rekonstrukce hráze u Paskundřáku, který asi dva roky předtím opravoval jiný bagrista z podnětu místních myslivců. Záměr byl jistě dobrý, ale hráz nevydržela víc než jednu sezónu a protrhla jí voda. Slávek to prostě umí a jsem moc rád, že to ví i Marta, která za tyto akce nese zodpovědnost a zajišťuje jejich financování. Také bych nechtěl stále dokola opravovat něčí fušeřinu, už jsem se jí naopravoval dost za ty roky v této branži. A když je potřeba vybudovat menší tůně v silně podmáčeném terénu, tak na ně nastoupí můj syn Karel se svým malým pásovým bagříkem. Letos (2023) má takto dělat čtyři v PR U Kaštánku, Slávek jednu velkou ve VKP Hektárek a druhou v navrhovaném VKP U dubu.

Z dalších důležitých zásad, kterými se řídíme, je trvalé zabezpečení hranic

prvků ÚSES. Tato zásada platí u všech prvků, tedy také u interakčních prvků, jako jsou například polní cesty s doprovodnou zelení. Ty totiž propojují hlavní lokální biokoridory a následně také biocentra. Migrace organismů je zde životně důležitá, aby se populace různých druhů mohly neustále doplňovat a tak posilovat, aby nedocházelo k jejich degeneraci. Hranice prvků ÚSES jsou však neustále ohrožovány vnějšími činiteli. V naší zemědělské krajině jsou to v drtivé většině okolní zemědělci, kteří dobře vědí, že se jim v tomto státě nemůže nic stát za přiorání cizího pozemku, pokud ten ovšem není také soukromý. Některé k tomu vede chamtivost, jiné bezohlednost a mnohé jen obyčejná zlomyslnost či pouhá legrace. Pro pobavení opět uvedu několik příkladů z praxe, tak jak jsem to osobně zažil. Nejprve vám vyličím zážitek nejen můj, ale i starostky Marty, kdy nově vytyčená hranice vydržela pouhé tři hodiny !!!

Příběh se stal u cesty, které se u nás říká Středisková a kterou jsme rekonstruovali před dvěma lety. Protože je však i tato cesta nově osázená stromy a keři, protáhne se rekonstrukce ještě o několik let následné péče o tuto zeleň. Marta jako obvykle zahájila celou akci jejím přesným vytyčením, ale protože jsme i tady zajišťovali hranice parcely hlinitými valy a výsadbou zeleně, nebyly zde zbytečně dávány drahé mezníky, ale pouze dřevěné vytyčovací kolíky. Ty bylo ale nutné zajistit okamžitě silnými a dlouhými kůly, protože u cesty, kudy projde více lidí, už může být druhý den pozdě. Když tedy přijel geodet vytyčovat, šel jsem hned za ním a tloukl ke kolíkům silné a až dvoumetrové kůly. Geodet postupoval rychle a tak Marta přijela už v poledne zaměřením převzít. Já jsem tloukl kůly až do večera, zadarmo ale moc rád, že nám jde dílo tak skvěle. Odpoledne ale přijel jeden spoluobčan s traktorem a s rotační sekačkou posekat malou loučku u této cesty. Byl jsem od něho už dost daleko, ale když odjížděl poznal jsem, že je to kamarád z mládí Tonda. Projížděl okolo mě a jako vždy se na mě usmíval a zdravil. Také já jsem ho jako vždy s úsměvem pozdravil, nic netušíc proč se tolik usmívá. Až když jsem jel už navečer domů, všiml jsem si že u cesty leží můj dvoumetrový a asi třináct centimetrů silný kůl. Byl čerstvě useklý rotačkou, jakoby to bylo stéblo trávy. Druhý den sem přijela Marta s chlapíkem, co sem měl navážet tu hlínu na valy a já mu měl ukázat přesně kam. Když Marta vystoupila z auta a viděla ten čerstvě useklý kůl, nevěřili byste jak i starostky umí pěkně jadrně nadávat. Ten vytyčovací kolík i s dvoumetrovým kůlem tam vydrželi opravdu jen asi tři hodiny. Jako vždy jsem to hned opravil a uklidnil Martu, aby se mohla zabývat důležitějšími věcmi, kterých má jistě až až. Tak to byl prozatím náš časový rekord! A teď ještě jeden rekord, který se týkal přiorané vzdálenosti.

Bylo to u hranice biocentra a registrovaného VKP Vřesoviště, které se rozkládá na celkem prudké stráni. Byla to jedna z těch hranic, které nechal Pavel vytyčit mezníky, ale už je ničím trvale neochránil. Téměř na celé této stráni bylo před KPÚ pole, které ale muselo být po KPÚ kvůli značné erozi zatrávněno. Asi jedna čtvrtina stráně připadla k biocentru, tři čtvrtiny jsou dnes soukromého zemědělce, který má také ve vsi bioplynku a k tomu většinu pozemků okolo. Protože potřebuje neustále hodně biomasy, dělá zde na této prudké stráni až nezdravě často obnovu travního porostu. Louka je tak vždy celá přeorána a znovu oseta, čímž došlo také k přiorání mezníků a ty musely být znovu vytyčeny. Protože v tak prudké stráni traktor s pluhem více ujíždí do boku, byl zde postup přiorávání podstatně rychlejší než na rovném poli. Když to zde geodet znovu vytyčil a změřili jsme tyto vzdálenosti přiorání, bylo to v

průměru o čtyři až pět metrů na stráni a v jednom místě u potoka dokonce až patnáct metrů! K tomu nám onen geodet řekl, že když vytyčuje pozemky obcí či státu, téměř vždy jsou priorané od souseda. Už prý toho zažil hodně, ale patnáct metrů za pět let, to že je i pro něho rekord. A aby se to zde už neopakovalo, byli jsme už před novým vytyčením s Martou domluveni, že celou tuto hranici hned zajistíme výsadbou stromů a keřů. Vypracoval jsem na to projekt a Marta vyřídila s AOPK dotaci. Hned na podzim jsme to se synem Danem a synovcem Honzou vysázeli a zajistili. Dnes už je tam po pár letech celkem vysoký a hustý čtyřmetrový pruh dřevin, které už snad těm obřím traktorům odolají.

Takovýchto příkladů bych zde mohl uvést dlouhou řadu, ale protože to bude obsahem celého následujícího díla, uvádím zde pouze stručně principy, kterými se při realizacích řídíme. Samozřejmě je nutné posuzovat každou lokalitu individuálně podle stanovištních podmínek. Každé rekonstrukci či revitalizaci předchází podrobný biologický průzkum, pokud možno ve všech odvětvích biologie, aby nedocházelo k diskriminaci určitého odvětví. Není vždy snadné odhadnout hned potřeby na dané lokalitě. Trvá to často několik let, než se tyto potřeby projeví a příroda si sama ukáže, co si přeje a jak podle toho upravit management. Tak jde zpětně vysledovat, jak se v těch prvních letech měnily zprvu velké dílčí pracovní plochy na menší, s odlišným způsobem činnosti a časových termínů. Postupně se tak ukazují budoucí stálé biotopy, které tu kdysi s největší pravděpodobností byly a které už mnohdy ani nevyžadují přílišnou péči člověka. O tyto již stabilizované biotopy se již příroda, respektive Wakantanka, postará sám. A to je právě ten cílový stav, ke kterému naše prvotní činnost směřuje. Někdy je tento postup rychlý a bez velké námahy, jindy je zdoluhavý a vyžaduje tvrdou dřinu. Za to nejdůležitější v tomto procesu já osobně považuji osobní pokoru před Wakantankou a jeho dobrým tvořivým dílem - Matkou přírodou.

“Laudato si - Wakantanka”.

A jak se na tuto partyzánštinu dívá dnešní moderní společnost? Možná to bude z mého pohledu indiána a ochránářského partyzána dost zkreslené, ale pokusím se to objektivně vyjádřit. Samozřejmě celou věc nemohu hodnotit podle situace u nás doma. Jak už jsem výše uvedl, hraje tu důležitou roli okolnost, že doma není nikdo prorokem. Proto se pokusím zaměřit více na stav celospolečenský, který vychází z mých poměrně častých rozhovorů s odborníky v ochránářské branži. Domnívám se, že většina těchto odborníků se pohybuje převážně v oblasti teoretické ochrany přírody a krajiny a s praktickou ochranou nemá příliš osobních zkušeností. Proto mají velice často dojem, který dost často slýchám. A to že Česká republika patří v ochraně přírody a krajiny ke špičce Evropy, jak jsem to od nich nejen slyšel, ale také četl i v odborných tiskovinách. Prý proto, že máme Ministerstvo životního prostředí, na každém stupni úřadu státní zprávy máme Referát životního prostředí s odborem ochrany přírody a krajiny a samozřejmě máme příslušné zákony. To je jistě velmi dobré, ale podívejme se na to z pohledu praktického ochránáře. Mé praktické zkušenosti za třicet let jsou v mnoha věcech naprosto odlišné a často úplně opačné. Co jsou přírodě platné všechna tato opatření, když zůstávají tak často pouze v rovině teoretické a tisíce studií a projektů se dělají pouze do šuplíku a do počítače. Jaký prospěch z toho příroda a krajina má?

Před dvěma lety mi starostka Marta sdělila, že byli jako starostové obcí Lanškrounského ORP seznámeni na seminář ohledně nově zpracované metodiky ÚSES. Ta z devadesátých let už prý nebyla vyhovující dnešním novým poznatkům, a tak bylo potřeba ji novelizovat. Proti tomu nic nenamítám, sám se také snažím celý život zdokonalovat, jenom musím za sebou vidět nějaké praktické výsledky tohoto zdokonalování. Tady jsem se v první chvíli trochu zalekl. Nic jsem o této nové verzi ÚSES nevěděl a tak jsem si od Marty hned vzal kontakt na zpracovatele této nové verze, aby nám nenabourala již realizovanou část ÚSES tady v Ostrově. Tímto zpracovatelem pro ORP Lanškroun byl jistý RNDr. Glos z Brna. S ním jsem se také hned zkontaktoval a domluvili jsme si pracovní schůzku, kde celou věc probereme. Když jsme se sešli v přírodním parku u Lanškrounských rybníků, bylo hned zřejmé, že je velmi vstřícný a ochotný se mnou spolupracovat. Rozložil také hned celou mapu Lanškrounska na kapotu auta a doslova řekl:

“Na té mapě je zřetelně vidět, že se tady u vás v Ostrově už toho hodně podařilo zrealizovat. Mám to tu barevně rozlišeno. To co ještě zrealizováno nebylo je červeně a to co se již podařilo je zeleně. Jak je vidět, tak celé lanškrounsko je zatím červené, jen katastr Ostrova je skoro celý zelený”. Na to jsem mu odpověděl doslova:

“Tady jste v lovištích Apačů, tady se stále ještě bojuje”.

Odpověděl mi s úsměvem:

“A je to asi tvrděj boj, že?”

Na to jsem řekl také s úsměvem:

“To je, ale Apači jsou houževnatí bojovníci.”

Oba jsme se tomu zasmáli, ale pak jsme již zcela vážně jednali o tom, jak novou verzi ÚSES zpracovat do našeho ostrovského katastru tak, aby nebylo narušeno to, co se za těch dvacet let již podařilo. Také mne hned ujistil, že nepůjde rozhodně o žádné omezování, ale právě naopak. Dohodli jsme se také na společném postupu zpracování nového návrhu. Po pár dnech mi na Obecní úřad poslal mapu nového návrhu ÚSES, do kterého jsem zakreslil současný stav a také nové návrhy podle nové metodiky. Marta mu to z Obce poslala zpět a již druhý den jsme oba seděli u telefonu nad stejnými mapami a snad dvě hodiny doladřovali detaily. Mohl jsem tak dohonit to, co se při KPÚ nepodařilo a ještě i to co se v posledních letech vynořilo jako potřebné. Celý nový návrh ÚSES se poměrně dost rozšířil a z pohledu ochrany přírody a krajiny vypadá skvěle, asi jako nový projekt revitalizace Rudolčičky. Na mou přímou otázku, co si myslí o možnosti realizace tohoto nového návrhu v této moderní době mi odpověděl trochu vyhýbavě. Více také nemohl, protože tohle ví jen Wakantanka. Veškeré pozemky jsou již dávno rozprodány a na soukromí pozemek vás už nikdo nepustí. Řekl na to, že k tomu snad jednou doba dozraje, ale asi to bude ještě chvíli trvat. A tak jsme spolu vytvořily opět jeden pěkný projekt do šuplíku, který tam bude možná hezky spinkat až do další potřebné novelizace za dalších dvacet let. Příroda je mi to moc líto, vím že tohle ti nijak nepomůže. Z virtuální reality se prakticky nedá přežít, nebo snad ano?!

Když jsem začal tyto stránky psát, měl jsem v úmyslu popsat pouze stručně pár historických souvislostí, které se týkají mé celoživotní činnosti ochránce přírody. Ale jak sami vidíte, trochu víc jsem se rozepsal. Věřím, že to tak Wakantanka chtěl a že vedl mou ruku a hlavně mé myšlenky. Teď když už se

píše rok 2023 a já už vážím jen něco přes čtyřicet kilo, snažím se jen o jedno. Aby to, co jsem se tady pod Wakantankovým vedením snažil vytvořit, nepřišlo nazmar. Mým velkým přáním je, aby se našlo pár lidí, kteří se ještě považují za součást přírody a ne za její svrchované pány. Snad se najdou takoví, kteří ji mají rádi alespoň trochu jako ji miluji já. Rozdělané práce tu po sobě zanechávám asi hodně. Vždyť je to každou sezónu okolo třiceti lokalit po celém Ostrovském údolí. A ručního kosení je to téměř dvacet hektarů. Ale pro dobrou partu by to neměl být takový problém, když jsem to v některých sezónách zvládnul úplně sám. Mohou to samozřejmě dělat jinak a také nemusí dělat úplně všechno. Ale třeba tomu také přijdou na chuť a sami si něco přidají. Mé každodenní modlitby za to putují k Wakantankovi a já věřím, že je vyslyší a **vše zařídí tak, jak si On přeje.**

Protože se blížím k závěru tohoto díla, pokusím se vám ještě přiblížit to, co se zde odehrálo v posledních letech v souvislosti s mou ochranářskou činností. Bylo to v roce 2015, kdy jsem se dostal do jakéhosi stavu bezmocnosti pokračovat dál. Můj syn Daniel se konečně vrátil z ciziny, kde asi deset let putoval po zábavných parcích v západní Evropě. Jeho životní zálibou je gotický středověk, doba rytířů a šermířů. Jako rytíř na koni vystupoval se svými kamarády před obecnstvem a sváděl souboje včetně těch, kdy se srážejí z koní dřevci a podobně. Když jsem viděl natočenou scénu z tohoto vystoupení, musel jsem uznat, že mu to docela jde. A i teď, po osmi letech, kdy už ode mne převzal celou farmu, jezdí na občasně šermířské akce a stále tím žije. Před těmi osmi lety ale nebylo vůbec snadné ho přemluvit, až doslova uprosit, aby si celý ranč s farmou převzal.

Jeho dva bratři už měli koupené své domy, kde žili. Danův starší bratr a můj nejstarší syn Karel má baráček na kraji Lanškrouna. Je vyučený automechanik a jak už jsem uvedl výše, stará se mi o techniku. Pro mne jako biologa je to obrovská výhoda, protože technice vůbec nehovím. Když se mi něco rozsype tak mu zavolám a on vše hned bleskově vyřeší. Jsem moc rád, že si ho všichni chválejí za jeho šikovnost a kvalitně odvedenou práci. S jeho ženou Jitkou mají malého jednorozčného Felixe. Jednoho z mých tří vnoučat, kterému říkám Felísek. Mám je všechny moc rád.

Danův mladší bratr a můj nejmladší syn Lukáš bydlí ve svém domě v nedalekém Třebořově. Je to vyučený uměleckej kovář s nástavbou a maturitou. Přestože má velké výtvarné nadání, v tomto oboru nepodniká. V širokém okolí nesehnal po vyučení práci a tak se teď zabývá ekonomickým poradenstvím, čemuž já opět vůbec nerozumím. Ale když potřebuji něco v této oblasti zařídit vždy mi to ochotně zařídí. S jeho ženou Maruškou mají další moje vnoučata. Dnes šestiletého Tomáška a dvouletou Kristýnku. Také je mám všechny moc rád.

Dan má střední zemědělskou školu se zaměřením na koně, takže byl k přebrání farmy tak nějak předurčen. Ale po těch deseti letech svobodného vandrování po světě se mu do toho vůbec nechtělo, aby se usadil na jednom místě. Vzpomínám si dobře na ten den, kdy jsme spolu seděli v saloonu u stolu a on se ještě pořád nemohl rozhodnout. Mluvil o tom, že jeho životní představa je dost jiná, než ta moje. A taky že by to ani pro mne nebylo moc příjemné, když by sem přivedl klienty s koňmi a s úplně odlišným myšlením. Ale představa, že by se měl ranč prodat do cizích rukou byla pro mne příšerná. Že bych se tady dvacet let dřel pro někoho cizího a za to dostal hromadu

peněz, o které jsem nikdy nestál. Zvedl jsem se ze židle a šel k hlavním dveřím. Vyndal jsem z nich klíče a položil je před Dana na stůl se slovy:

„Tady máš celý ranč a dělej co umíš, já ti do toho nebudu kecat a nastěhuji se na osadu do srubu.“

Tak jako za starých časů, kdy se staří rodiče po předání statku přestěhovali na výměnek a už jenom občas s něčím pomohli, když bylo potřeba. Dan si vzal ještě nějaký čas na rozmyšlenou, ale nakonec se přece jen rozhodl a po dohodě se svými bratry celý ranč převzal.

Já jak jsem slíbil jsem se nastěhoval na osadu do našeho malého útulného srubu, který jsme před téměř čtyřiceti lety s děckama postavili. Tam jsem si užíval romantiky jako někde na Aljašce. Bez elektřiny a tedy bez počítače, televize, rádia a všech těch moderních přístrojů, kterými jsou dnes moderní lidé obklopeni. Ani bulvární tisk nečtu, studuji pouze odbornou literaturu, to když jsou v zimě dlouhé večery. Prostě jsem se tady nikdy nenudil. A protože jsem i tam byl uprostřed přírody, netrpěl jsem ani samotou, stále je okolo spousta mých přátel. Na ranči jsem se v sezóně stavoval téměř každý den pro náradí, benzín atd. Ale dával jsem si dobrý pozor, abych Danovi do ničeho nekecal, tak jak jsem mu to slíbil. Snad se mi to dařilo dodržovat, i když jsem nad mnohým musel hodně zavírat oči. Jsem přece jen „ze staré školy.“

Když se tenkrát Dan se svou přítelkyní trochu zabydleli, začal se mnou jezdit také pracovat do přírody na svůj živnosták. Přitom budoval stáje a další potřebná zařízení pro svou začínající koňáckou živnost. Jejich parta mladých lidí, většinou holek, se začala rozrůstat a bylo potřeba přibrat nějakého mladého chlapa. Ty holky mají dnes sice velké životní nároky, ale málo která vezme do ruky vidle nebo koště. A tak když přišel můj synovec Honza, který ke mě chodil již od dětství na brigády a uměl dobře makat, byl jsem moc rád. Přišel s tím, že jako vyučený automechanik montuje ve fabrice autobusy a že ho to vůbec nebaví. Že když chodil ke mě makat do rezervace, tak ho to bavilo víc a nemusel nikam daleko dojíždět. Moc rád jsem souhlasil s tím, že si zařídí taky živnosták, protože já žádné zaměstnance nevedu. Tak se také stalo a už jsme i na práci v přírodě byli najednou tři. Holky s námi, jak už jsem napsal, bohužel nepekly. Měly a stále mají pouze své koně, psy a kočky. Ostatní tvorové je vůbec nezajímají, stejně jako většinu těchto moderních bytostí, což je mi moc líto. Poslední brigádnice na hrabání byly mé starší sestry, které mi občas přišli pomoci. Ale ty jsou také jako já „ze staré školy“. Jedna už mne před pár lety předešla do věčných lovišť a druhé už bude brzy osmdesát. S chlapama se nám ale v péči o ÚSES docela dařilo, i když jsme měli a stále máme na spoustu věcí odlišný názor. Většinou se to týkalo použití techniky, která je z mého pohledu jeden z největších problémů pro přírodu. Bylo to podobné jako s Pavlem S., když jsme před lety pracovali spolu.

Když se ti dva, Dan s Honzou, trochu zaběhli a já už jsem dospěl k důchodovému věku, cítil jsem, že už je nejvyšší čas na odpočinek. Nebyla to jen únava fyzická, ale také duševní. Tenhle moderní technicko - elektronický systém mne stále více a rychleji unavoval. Jako by se mě snažil násilně vyrvat z mých romantických kořenů, pevně srostlých s Matkou Zemí a Přírodou. Vnímám jsem a stále intenzivněji vnímám, kam už to dostalo mé okolí. Téměř všechny mé přátele, příbuzné i mou vlastní rodinu. Jako by žili v nějaké, sice pohodlné a možná báječné a zlaté, ale přece jen kleci. Jako indián, přestože s bílou kůží, nemohu žít v žádné kleci, i kdyby byla ze zlata a plná přepychu.

Moje nejmladší sestra mi onehdy řekla, že jsem musel být v minulém životě určitě indián. Nechci tu polemizovat o reinkarnaci, co nemohu potvrdit ani vyvrátit, beru vždy jako možnou alternativu. A tak jsem se tenkrát sestry zeptal, co si tedy myslí o tom, proč mne jako bývalého indiána poslal Wakantanka v tomto životě zrovna do střední Evropy a ještě v takovéto technické době. Proč jsem se nenarodil někde mezi indiány. Třeba v Kanadě nebo Brazílském pralese, nebo třeba u křováků v africké poušti Kalahary? Odpověděla mi docela logicky, že jsem byl jako indián možná moc velký válečník a oskalpoval jsem mnoho bledých tváří. No a proto si to teď musím mezi nimi pěkně vyžrat!? Kdo ví, jak to všechno je? Samozřejmě že to ví Wakantanka a já věřím, že se to už možná brzy dozvím také.

Tenkrát před těmi osmi lety jsem se už cítil opravdu zle, jako by se proti mně a tomu co tu dělám, všichni okolo spikli a vše se začalo nějak rychle zadržovat. Dnes už sice vím, že ten důvod byl úplně jiný a že abych učinil další krok na mé životní cestě, musel mě Wakantanka zase tvrdě nakopnout. Jinak bych asi nikdy nepodnikl to, o čem vám chci právě teď vyprávět. Nic z toho jsem si nevymyslel a nic z toho není žádná náhoda. Vše do sebe zapadá jako podle předem napsaného scénáře. A to co se v tomto příběhu odehrálo, souviselo nejen se sílícím tlakem elektronického systému na mou osobu.

Velký podíl na tom měla také už pro mě beznadějná snaha o oživení posledního údolí v Ostrovské kotlině. Už asi dvanáct let jsem se snažil dotáhnout do konce záměr s revitalizací Rudoltský a jejich přítoků, ale naprosto marně. S Martou jsme opět vše rozjeli a zkoušeli jednat s různými orgány státní správy, ale nikdo se do toho nechtěl pustit. Poslední, s kým jsme jednali, bylo Povodí Moravy. Přijel se na to podívat ředitel oblastní správy z Olomouce, kterému se celý záměr moc líbil. Hlavně to, jak je již celá akce připravena. Nejvíce ocenil, že jsou připraveny potřebné pozemky, což je prý vždy největší problém. Divil se, proč do toho ještě nikdo nešel? Ale také vyslovil důležitou výhradu k Šindlarovu projektu. Celá jeho tehdejší představa revitalizace je už zastaralá a i on už to prý dnes dělá jinak. Tenkrát v devadesátých letech prý ještě nebyly možnosti jako dnes a celá revitalizace byla stále pojata jako stavba. Sice s meandrujícím tokem, ale stále se zpevněnými břehy, takže by se potok nemohl rozlévat do stran, jak by chtěl a potřeboval. Doslova řekl, že je dobře, že jsme to takto ještě nestihli zrealizovat, a že se bude muset celý projekt předělat do přírodnější podoby. To jsem samozřejmě uvítal a Marta s tím souhlasila, i když jsme tenkrát ještě nevěděli, co všechno to bude obnášet. Celý projekt si odvezl s sebou s tím, že ho musí podrobně prostudovat a také že ho musí dát posoudit na generální ředitelství povodí Moravy do Brna.

Čekali jsme opět asi půl roku s nadějí, že už se snad ty ledy prolomí. Ale dopadlo to opět jako vždy předtím. Po několika Martiných urgencích přišla opět smutná zpráva, že Povodí nemá zatím o revitalizaci malých toků zájem, teď jsou v zájmu ty velké toky. To že tam tečou také velké peníze rychleji a najednou, to jsme si už s Martou museli domyslet. Jen jsme se nedopátrali, jak to souvisí s udržením vody v krajině, na což byly ty miliardy původně vyčleněny! Měl jsem už toho všeho dost, řekl jsem svým dětem a zbylým přátelům, včetně těch na úřadech, že prostě končím s těmi stále tvrdšími válečnými stezkami. V těch posledních letech, kdy už jsem nesehnal žádného brigádníka, jsem vykopával válečnou sekeru každou sezónu už v květnu a

zakopával jsem ji až koncem října, někdy i později. Abych stihl řádně předat vše, co jsem slíbil, tedy že se o tu naši přírodu jako místní ochranáři postaráme, musel jsem hodně tvrdě máknout. Stále mne držela myšlenka, že pracuji pro dobrou věc a taky to, co nás doma učil náš táta:

„Správnej chlap neutíká od rozdělané práce, a když něco slíbí, měl by to také dodžet.“

A tak jsem navzdory své invaliditě makal od nevidim do nevidim, nejen šest, ale většinou i sedm dní v týdnu. Lidé si tady prý o mě myslí, že jsem takový hamoun na peníze, že makám i v neděli. Asi málo kdo z nich ví, že většinu těch prací jsem dělal úplně zadarmo. Tedy úplně zadarmo to nikdy nebylo, příroda mě vždy něčím nádherným odměnila. Jenom to prostě nebylo v těch podělanejch penězích, po kterých jsou dnes lidé tak lační.

Ale někdy v roce 2019 jako by mi něco říkalo, že už mám přestat a nechat to na těch mladších a zdravějších. Tak jsem i tuto svou dlouholetou činnost prostě předal Danovi a Honzovi, ať už i tady udělají co umí. Já že už jsem prostě zase slabej jako v těch deseti letech, kdy jsem na tom kopci nad osadou skládal svůj slib. A také že už nemám ty možnosti, jaké mi Wakantanka dodal v těch devadesátých letech. Poprosil jsem Wakantanku a jeho dílo přírodu za odpuštění, jestli se mýlím a jestli jsem něco špatně pochopil. Věděl jsem jen, že musím odtud někam daleko vypadnout. Představa, že bych se měl dívat na to, jak to ti novodobí bolševici budou zase trhat na kusy, když už jim nebudu stát v cestě, mne přímo děsila. Jenom jsem zatím nevěděl kam, ale to jsem nechával na Wakantankovi. Věřil jsem pevně, že mi pošle zprávu, která mne zavede na správnou cestu.

Ta zpráva přišla až vzimě, kdy mě přišla navštívit moje již dlouholetá kamarádka Ajla, která u mne také kdysi asi dva roky pracovala. Byla na tom podobně jako já, i když úplně z jiného důvodu. Stejně zklamaná a unavená z věčného boje s větrnými mlýny. Ale protože si to z velké míry zavinila sama a já ani neznám většinu souvislostí, nebudu se v tom pitvat. Jak jsme si ale tak vzájemně postěžovali na tenhle moderní systém, náhle vyslovila pro mě osudovou větu, kterou ji do úst vložil snad sám Wakantanka. Řekla, že by nejraději někam vypadla, třeba do Rychleb, kde se snad ještě dá žít. Že prý doma zatápěla nějakýma novinama a všimla si tam inzerátu. V nějakých Skorošicích v Rychlebských horách někdo prodává chalupu i s pozemkem za pouhých sedmdesát tisíc. Řekl jsme na to, že se asi překoukla, že možná za sedmset tisíc ne? Ale ona že to četla několikrát a k tomu dodala, to pro mne nejdůležitější:

„Lidi prej tam odtud utíkaj, protože tam není civilizace.“

Prásk!!! Jako by udeřil blesk z čistého nebe. Na tuhle zprávu jsem čekal už od léta. Teď jsem jen zíral na severní stěnu srubu a jako bych i skrze ní viděl v dálce tu rychlebskou záři. Hned se mi vybavily vzpomínky, kdy jsem tam byl se svými kamarády na koňském vandru a to hned dvakrát za sebou. Nikdy předtím jsem tam ale nebyl a vůbec nikoho jsem tam neznal. Ale už když jsem si v hlavě porovnával pocity z oněch dvou koňáckých vandrů, bylo mi jasné, že Rychleby jsou to pravé místo pro mne. Aljaška by taky jistě nebyla špatná, ale je přece jen trochu z ruky. A protože tyto Rychlebské hory významně a velmi pozitivně ovlivnily můj život, podělím se s vámi o některé mé zážitky.

Když jsme byli v Rychlebech poprvé na koních, bylo nás celkem pět starších chlapů, tři zkušené farmáři a dva rádoby kovbojové. Rozdíl je v tom, že ti zkušené farmáři se skutečně starají nejen o ty své koně, na nichž jezdí, ale o celé své farmy se spoustou dalšího zvířectva. Kdežto oni rádoby kovbojové, jak jim říkáme, mají své koně u nějakého farmáře v nájmu a pouze si platí a chodí jezdit, o nic víc se nestarají. To je ale jejich věc, nechci je za to nijak kritizovat. Jenže na takovém vandru to pak přináší dost velké problémy. Takovému farmáři vůbec nevadí přespat někde v hromadě sena, k večeři si dát chleba se špekem a celý večer si povídat o farmaření. Zato rádoby kovboj musí spát někde na horské chatě, kde se může osprchovat, dát si pořádnou večeři v restauraci, k tomu pár piv a celý večer si povídat o báječné civilizaci. No a farmáři to většinou musí odtrpět, protože těm rádoby kovbojům musí ještě celou noc hlídat koně, zatím co oni si bezstarostně spinkají v draze zaplacených postýlkách. Tak nějak tomu bylo také na onom prvním vandru v Rychlebech.

Jeli jsme už z domu po kopytě, někteří od Lanškrouna, a někteří až od Ústí nad Orlicí. Přes Bukovou horu až ke Králickému sněžníku, kam jsme dorazili po třech dnech a ty dvě noci jsme spali na dvou horských chatách. Tedy ti rádoby kovbojové. Já s Petrem jsme spali jako vždy u koní venku. Můj dobrý přítel Petr V. z Hnátnice, se kterým si už dlouhá léta říkáme brácho, je správný chlap. Mám ho rád, stejně jako jeho ženu Petru a jejich dvě dcerky. Právě on všechny tyhle naše vandry organizoval. Chtěli jsme se konečně podívat do těch málo obydlených Rychleb, kde prý ještě lišky dávají dobrou noc. Ale protože už tam nebude civilizace, potřebná pro ty rádoby kovboje, bylo domluveno, že pro ně na zavolání přjedou synové s hengry pro koně a od Králičáku je i s koňmi odvezou domů. Jenže těm chlapům se najednou ještě nechtělo, a že prý to v té divočině zvládnou a pojedou s námi dál.

Hed jak jsme přijeli do Rychleb, bylo jasné, že to byla velká chyba. V prvním údolí, kde kdysi stála vesnice Hraničky, na mne dolehl báječný pocit svobody. Kdysi tu stála německá vesnice, kterou bolševici po válce už nepovolili osídlit, jako třeba u nás v Ostrově. Tady byly ty německé vesnice po odsunu sudetských Němců úplně rozbombardovány a srovnány se zemí. Jen ostrůvky stromů s rozvalinami dosvědčovaly, kde stály domy. A přestože byl na ně smutný pohled, celé to údolí na mne zapůsobilo jako oáza klidu. Shodil jsem z koně sedlo, sundal uzdu a jen tak po indiánsku jsem objel celé údolí. Ale když jsem byl na protější straně údolí, všiml jsem si, že chlapi rádoby kovbojové běhají na druhé straně po kopci, jako by něco hledali. Přijel jsem lehkým cvalem zpátky a povídám svým kamarádům doslova:

„Chlapi tady je tak krásně, tady bych chtěl jednou dožít.”

Jenže oni se na mě našťavaně obořili, taktéž doslova:

„Tady jo? Vždyť tady není ani signál.”

Tak mi došlo, co hledali na tom kopci, když jsem to nádherné údolí objížděl. A protože je to docela humorné, sdělím vám i hlavní důvod hledání signálu a jejich celkem pochopitelnou našťavanost. U cesty, která protíná toto údolí, je jakési malé tábořiště pro turisty. Ohniště, pár laviček, informační tabule a tak dále. No a na té tabuli visel plakát, že v nedaleké vesnici kdesi pod horami, kdosi zajišťuje jakýsi servis pro turisty. Ochotně prý doveze basu piv, klobásky a tak dále. Jenže ouha. Vše je to možné na zavolání, ale jak to udělat, když nikde okolo není signál? Chlapi dostali po přečtení nabídky asi pěknou slinu a teď tohle, no nebyli byste taky našťvaní? My s Petrem jsme ale nebyli. Měli

jsme z toho docela legraci a máme ji ještě dnes, když si na to vzpomenem. Jenomže legrace nás přešla hned ráno, když asi po krušné noci rádobykovbojů bylo předem rozhodnuto, že ráno jedeme všichni zpátky domů. Přiznám se, že jsem byl na ně pěkně naštvanej. Tak jsem se do těch Rychleb těšil a sotva jsem do nich nahlédl, už musím jet zpátky, a to jen kvůli něčí žízni a pohodlnosti.

Možná si říkáte, proč jsem nejel dál sám? To bych moc rád udělal, kdyby to ale chápal také můj kůň. Je to výbornej kůň na vandry do hor a dokáže projít všudy. Jmenuje se Šerif a letos už mu bude šestadvacet let. Mám ho moc rád a už jsme toho spolu hodně zažili. Se Šerifem a s mým psem Prďolou, kterému už bude patnáct a je už také v jakémsi psím důchodu. Jsme taková nerozlučná trojice věrných kamarádů důchodců. Budu jim ve věčných lovištích držet místo, než se vydají za mnou. Ale každý máme nějaké své mouchy a má je i můj kůň. Je totiž příliš závislý na společnosti jiných koní, tedy alespoň jednoho. Prostě to není kůň pro samotáře, a už mi také párkrát vzal roha, takže jsem musel domů pěšky. Z Rychleb by to bylo přece jenom daleko a tak jsem se musel chtít nechtě podřít. Petr, ač nerad jak bylo i na něm vidět, si nechtěl zneprátnit chlapy, když jim vše musel zorganizovat.

Ale příští rok jsme se spolu tajně domluvili a vyrazili jsme do Rychleb znovu, tentokrát sami a chlapi se to dozvěděli až po našem návratu. Tenkrát jsme si to opravdu užili a nejen já, ale i můj mladší brácha Petr jsme se shodli na tom, že to byl konečně pořádněj a nefalšovanéj vandr.

Ted' už jsem vůbec nepochyboval o tom, kam mne Wakantanka posílá. Řekl jsem o tom dětem a zatím jen pár přátelům s tím, že přesná adresa neexistuje. Ale byla zima a krátký den. Neznal jsem v Rychlebech jediného místního člověka. Musel jsem počkat na jaro. Když se konečně oteplilo a den prodloužil, sbalil jsem si pár věcí, asi tak zatím na dva týdny. Rozloučil jsem se s dětmi a několika přáteli a vyrazil jsem hledat svůj nový domov. Ještě jsem netušil, že vše bude úplně jinak, tak jak to vše připravil Wakantanka. Když jsem ráno vše naložil do auta, tak jsem ještě přehlédl stůl ve srubu, jestli jsem tam něco nezapomněl. Už v tento okamžik mi musel Wakantanka zastřít zrak, protože podrobná mapa Rychlebských hor ležela na tom stole a já jí vůbec neviděl. A byla tam také po mém návratu.

Když jsem dorazil do asi sto kilometrů vzdálených Rychleb, hledal jsem samozřejmě podrobnou mapu, ale marně než mi to došlo. Náhle mi bylo jasné, že jsem ji nechal doma a bylo mi také jasné proč. Kdybych ji nezapomněl, měl bych stále snahu řídit se podle ní a podle svého racionálního myšlení. Takhle jsem byl úplně odkázán na svou intuici a mohl, nebo musel jsem se řídit pouze citem. Jel jsem tedy podle automapy a projížděl jednu vesnici za druhou, od polské hranice až k horám. Tam jsem vždy nechal auto před zákazem vjezdu a šel kus dál pěšky. Spoléhal jsem na to, že mi Wakantanka dá nějaké znamení, kde se mám zastavit a co mám udělat. Tak jsem projezdil asi pět nebo šest vesnic a vyšlápl si pár kilometrů do hor, ale stále nic. Byl jsem také v těch Skorošicích, kde byl ten inzerát, ale ani tam mne nic neoslovilo.

Až jsem už později odpoledne dorazil do Červeného dolu a nad ním jsem se zastavil u opravené kapličky svatého Rocha. Tam už jsem cítil podivnou, ale velmi příjemnou energii. Intuice mi říkala, že už nejsem daleko od cíle. Vyjel jsem tedy úplně na kopec, pod nímž leží vesnice Nové Vilémovice. Tu jsem však zatím neviděl přes starý bukový les hned u cesty. Ten se mi moc líbil a

protože už bylo dost hodin, udělal jsem to, co dělám vždy na vandru. Už za světla si vyhlédnu místo na spaní. Hned u cesty byla velká hromada kamenů, za kterou se dalo dobře skrýt auto, abych tu zbytečně někoho neprovokoval. Ale protože bylo na spaní ještě moc brzy, rozhodl jsem se, že zajedu ještě po cestě o kus dál a pak se sem vrátím. Ujel jsem ještě asi jeden kilometr a v tom to přišlo naplno. Kousek od cesty tu stála modrá maringotka, která na mne přímo křičela, že jsem u cíle, abych zastavil. Už jsem to chtěl udělat, ale na to jsem si všiml turistické směrovky s nápisem Hraničky.

Hned mi hlavou prolétly vzpomínky na koňské vandry, neodolal jsem a jel se tam do toho krásného údolí podívat s tím, že v maringotce se stavím až na zpáteční cestě. Nechal jsem auto nad údolím a dál šel pěšky. Chvilí jsem meditoval u dřevěného kříže, který tam dnes stojí v místech, kde stál kdysi kostel, než jej s celou vesnicí bolševici rozbombardovali. Tak jsem se zdržel více, než jsem čekal, a když jsem se vrátil k maringotce, už se začalo stmívat. Přestože mě to tam táhlo, řekl jsem si, že je to dost neopatrné. Ještě si bude někdo myslet, že jsem si to tady byl před tím očíhnout a teď večer jdu tu maringotku vykrást. Nechám to raději až na ráno a jel jsem přespat pod širák, do toho krásného bukového pralesa. Až druhý den jsem se dozvěděl, že kdybych tam den před tím zastavil, tak bych tam nikoho nenašel a možná bych se minul s člověkem, za kterým mě sem Wakantanka poslal.

Když jsem tedy ráno už potřetí dorazil k tomu záhadnému zdroji čisté energie, konečně jsem zastavil a vystoupil. Hned na to se v maringotce otevřely dveře a z nich vyšel chlap středního věku s usměvavou tváří. Byl jsem celý v zeleném, na hlavě kožený klobouk a na krku dalekohled, takže mě odhadl docela správně za ornitologa. Oba jsme se přátelsky pozdravili a on se mne zeptal, jestli pozoruji chřástaly. Odpověděl jsem, že nejen chřástaly, ale přírodu všeobecně, že jsem biolog a příroda je moje celoživotní záliba. Bylo vidět, že ho to těší a také zajímá a hned jsme se spolu přátelsky rozpovídali. Pozval mne dál na kafe a hned jsme si také potykali. Bylo to vzájemně rychlé a velmi příjemné setkání dvou lidských bytostí, jak se říká stejné krevní skupiny. Jako bychom se už léta znali a jakoby mne už dávno očekával, stejně jako já očekával, až mi ho Wakantanka pošle do cesty. No a tenhle chlap se jmenuje Michal Kristýnek a kamarádi mu říkají Křišote. My dva si už dnes pár let říkáme bratře. A právě tomuto mému bratru Michalovi vděčím za to, že mne v Rychlebech tak srdečně přijali nejen jeho báječní přátelé, ale prostě celé ty Rychlebské hory. Přestože jistě nejsou všichni rychlebáci takoví jako Michal a jeho přátelé, oproti tomu jaké je to tady u nás, si tam připadám vždy jako v ráji. Vlastně jsem tam zatím nenarazil na žádného zlého člověka, zatímco u nás se s nimi setkávám velmi často. Ale jak zjišťuji v poslední době, i u nás už jsem na pár dobrých lidí narazil, snad jich bude rychle přibývat.

Když mi ráno Michal ukazoval okolí své maringotky, měl tam čerstvě vykopané dvě velké tůně. Obě byly v naprosto přírodní podobě a tak jsem se již ten první den dozvěděl, proč mě vlastně Wakantanka poslal do Rychlebských hor. Jeho kamarád, který tyto tůně realizoval, se zabývá revitalizací vodních ploch, ale pracuje pro Povodí Odry. Ten k Michalovi právě ten den také přijel, takže jsem se zase nějakou rádobou náhodou dostal přímo do centra realizačního dění. A při té řeči jsem se náhle také dozvěděl, že právě Michal jako inženýr geodet na vlastní noze tyto revitalizace zaměřuje v terénu. A co bylo vůbec pro mne nejdůležitější, že po víkendu v pondělí jede do Pardubic, kde také vyměřuje pro nějakou firmu Envikons. Ta se právě

zabývá revitalizacemi a prý to dělá velmi přírodně. Řekl jsem Michalovi, že právě tenhle problém s revitalizací Rudolčičky byl jedním z důvodů, proč jsem vlastně utíkal do hor. Tak jsme se hned domluvili, že utýct do hor můžu klidně i později, ale teď že mne sem Wakantanka zřejmě posílá pro posily. Když jsem si stěžoval, že už nemám žádné možnosti, tak mi je možná právě teď a tímto způsobem zase dodává. Dohodli jsme se tedy, že on v pondělí promluví se šéfem Envikonsu a já se vrátím domů a v pondělí promluví se starostkou, jestli by do toho ještě pořád šla.

Když jsem přijel v pondělí na Obecní úřad, Marta se nejprve musela zasmát, že jsem se před pár dny loučil, jakože se možná už nevidíme a v pondělí už jsem zase zpátky. Ale když si vyslechla tenhle můj příběh plný náhod nenáhod, tak byla ochotna se prozatím alespoň s onou firmou pobavit a potom že se uvidí. Odpoledne mi volal Michal, že šéf firmy by o to měl velký zájem, a i když má zrovna dovolenou, klidně přijede k nám a vše probereme. Už za pár dní jsme se všichni tři, Marta, já a šéf firmy sešli na Obci a vše projednali. Vypadalo to docela nadějně, ale samozřejmě se musel předělat celý projekt, což znamenalo také nové geodetické zaměření v terénu. To znamenalo také velké peníze. Martu teď čekal nelehký úkol. Přesvědčit obecní zastupitelstvo, aby na to přikleplo finanční prostředky. Ptal jsem se jí, jestli nemám na to jednaní přijít také a trochu to zastupitelům blíže vysvětlit. Ale Marta to nechtěla, že to jako starostka musí zvládnout sama. A zvládla to na jedničku a já jsem moc rád, že to zvládla sama. Je to pro mne další důkaz toho, že Wakantanka je tomu příznivě nakloněn a že já už u všeho nemusím být osobně.

Martě se podařilo přesvědčit zastupitelstvo, i když to prý nebylo tak snadné. Ale Wakantanka jí jistě pomáhal a tak vše nakonec prošlo. Když byly peníze přiklepnuty, dostal Michal za úkol celé to povodí znovu geodeticky zaměřit, protože na tom je postaven celý následný prováděcí projekt. Všechno šlo velice rychle, takže už v zimě jsme měli zaměřovat. Byli jsme nejprve domluveni, že to bude dělat Michal klasickou metodou, tedy od vytyčovací geodetických bodů v terénu a já že mu budu nápomocen s výtyčkou. Už někdy předtím mi však Michal volal, že přijede s nějakou svojí kolegyní, která také dělá okolo vody. Myslel jsem, že to bude také nějaká studovaná inženýrka, ale když nás Michal u mne ve srubu představoval, byl jsem velice překvapen. Byla to Monika, která už asi dvacet let žije v Kolumbii u indiánů kmene Kogy a zabývá se vodou jaksi duchovně, tedy jako šamanka. Byl zrovna úplněk, při kterém dělám už mnoho let každý měsíc svůj indiánský rituál. Ten večer jsme dělali tento rituál společně s Michalem a Monikou na kopci u mohyly, jako prosbu k Wakantakovi za zdar celého záměru. Druhý den jsme celé to údolí Rudolčičky a přítoků prochodili a Monika se činila ve svém šamanském umění. Kdyby nás tenkrát někdo tady od nás viděl, asi už dávno sedíme všichni tři někde na psychiatrii. Když tak celé údolí prozkoumala, řekla, že se jí stále jeví dvě věci. Někaký zámek a sova. Zeptala se mě, jestli tu někde blízko nestál nějaký zámek nebo hrad, nebo alespoň nějaká tvrz. Ale o žádném takovém tady opravdu nevím. Nejbližší je zámeček až u Lanškrouna a na opačné straně zřícenina hradu Lanšperk. Ale to bylo vše pro ni moc daleko. A tak jak jsem tak usilovně, ale marně vzpomínal, co mi o tomto údolí vyprávěli pamětníci, Michal mi náhle položil otázku, která s tím zdánlivě vůbec nesouvisela:

„A kdo tady vlastně ty pole obhospodařuje?“

A já mu na to naprosto netušíc odpověděl:

„Jedna zemědělská firma z Rudoltic – „Zámecký vrch.“
Všichni tři jsme jakoby naráz vyhrkli:

„No to je ono!”

A Monika k tomu dodala už jen to, že Zámecký vrch je jedna z těch dvou věcí, která to tady stále blokuje. Já jsem k tomu jen doplnil, že firma Zámecký vrch je v podstatě bývalé bolševické vedení Státního statku v Lanškrouně. To kdysy vlastně celé to údolí do tohoto současného stavu dostalo. Když jsem o tom později mluvil s Martou, nebrala to příliš vážně. Ale protože má obchodní školu a když si to v hlavě narychlo prošla, řekla sama, že za patnáct let bezplatného užívání dvaceti hektarů obecních pozemků, dotací a ještě úrody, to jistě už pár milionů dalo! Dodnes ale stále nevíme, co znamená ta sova. Opět se samozřejmě jedná o nějakou symboliku. Sova je symbol moudrosti a možná v tomto příběhu vůbec nefiguruje jako brzda záměru, ale naopak má být v opozici k Zámeckému vrchu a jednou vše rozhodne třeba nějaký doktor Sova na ministerstvu. To ale nechme na Wakantankovi a vraťme se k našemu šamanskému průzkumu.

Vedle těchto dvou symbolů, které tu Moniku trápily, byl tu ještě jeden problém, který prý velmi intenzivně vnímala. Že snad kromě mé maličkosti toto chřadnoucí údolí nikoho moc nezajímá. Tedy kromě ždímání jeho energie zdejšími zemědělci. Cítila, že o něj nikdo nejeví zájem v tom smyslu, že by ho měl rád a přál by mu lepší časy, než už po desetiletí prožívá. Také to jsem jí potvrdil a vy, kdo znáte zdejší poměry, mi v tomto ohledu možná dáte za pravdu. Ostrováci berou celé toto údolí, oddělené od intravilánu Ostrova silnicí na Lanškroun, už spíše jako součást údolí rudoltického. Pramení tu Rudoltický potok, na většině pozemků hospodaří rudoltičtí zemědělci, honitba patří rudoltickým myslivcům a tak dále. Naopak pro Rudoltáky je to přece už jen katastr Ostrova a oni si sem jenom jezdí drancovat jako do nějaké kolonie a ukojit loveckou vášeň. Na to Monika řekla, že by se právě toto mělo změnit. Ať už to budou Ostrováci nebo Rudoltáci, nejlépe obojí, by se měli o toto údolí začít více zajímat. Samozřejmě o jeho oživení, čímž by mu projevíli úctu. K tomu jsem už raději nic nedodal, abych stále nemluvil pesimisticky. Ale jsem trochu skeptický, když vidím, že ti dnešní zemědělci nemají úctu ani k půdě na které hospodaří, natož aby měli úctu k přírodě a rodnému kraji.

Po tomto duchovním indiánském průzkumu následovalo již v zimě skutečné geodetické zaměření. Ale nenašli jsme s Michalem již téměř žádné geodetické body v terénu, neboť už byly vyorány. Museli jsme přistoupit k metodě jiné, jak říkal Michal, že musíme požádat o leteckou podporu. Přijeli dva jeho kamarádi geodeti z Ostravy, Pepa s Paldou a jejich moderní GPSkou. Vše opět dobře dopadlo a po zaměření firma Envikons vypracovala podle mého názoru výborný projekt, který jsme s Martou v průběhu jeho tvorby jen mírně doplnili o určité požadavky. Meandrující tok potoka i přítoků již teče po povrchu, není pevně stabilizován a může se tak přemísťovat podle potřeby v celém prostoru potoční nivy. K tomu jsou zde obnoveny tři rybníčky, ale samozřejmě bez ryb. Navíc je v prostoru celé nivy přes dvacet menších i větších tůň. Už jsem se těšil, že se konečně rozjede vlastní realizace a představoval si, jak v celém údolí opět pulsuje život. V tom ale přišla opět nečekaná zdrcující zpráva.

Přestože se záměrem všichni zúčastnění souhlasili včetně Povodí Moravy, opět se do cesty postavil tento kocourkovský politický systém. Na majetko právním oddělení Povodí Moravy nám jako Obci a investorovi vypočítali podle jakési směrnice poplatek za věčné břemeno. Tento poplatek činí téměř dva

miliony korun!? Také nechápete, o co jde? Já to také nechápal a nevím ani, jestli to správně chápu ještě dnes. Marta mi to vysvětlila tak, jak jí to vysvětlili na Povodí, a tak to snad chápeme dobře. Je to asi tak, že když postavíte na parcele Povodí, tedy vlastně státu, nějakou pevnou stavbu, zaplatíte poplatek za věcné břemeno. Tedy za zabrané metry státních pozemků k nějakému svému účelu. To plně chápu a nic proti tomu nemám. Chci-li si postavit mostek přes potok, abych se dostal na druhý břeh, kde jsem si třeba postavil rodinný domek. To je jistě v pořádku, třeba jako poplatek za přepis auta. Ale už podle mne není v pořádku, když tento poplatek musíme zaplatit ne za své soukromé zájmy, ale za zájem veřejný, celospolečenský. Když totiž nasčítali na Povodí celou výměru, tak ty parcely potoka a přítoků výjdou asi na dva hektary. No a když to vynásobíme sazbou za jeden metr čtvereční, dojdeme k částce téměř dva miliony. To si už samozřejmě Obec nemůže dovolit a tak to Marta samozřejmě zkoušela řešit se šéfem Envikonsu a přes senátora Šilara z nedaleké Horní Čermné. Ti jednali přímo s generálním ředitelstvím Povodí Moravy v Brně o možnosti udělení vyjímky ministerstvem, ale vše bylo marné. Pokud budou tyto poplatky v jednom pytli, tedy za veřejný zájem stejně jako za zájem soukromý, nemůžeme v tomto státě vůbec mluvit o nějakých miliardách státu na udržení vody v krajině. Všechny tyhle miliardy tečou ze státní pokladny pouze velkým mafiánským firmám, jako je třeba Babišova, nebo jiných oligarchistických zlodějů. Já osobně jsem chtěl napsat přímo na Ministerstvo životního prostředí, té nové ministrini, která už tam prý zase není. Ale Marta mi to nedovolila a za jejími zády nechci nic podnikat, takže jsem tak trochu v tomto případě mimo dění. Jen jsem se od Marty dozvěděl, že se prý šéf Envikonsu pěkně pohádal s generálním ředitelem Povodí Moravy. Také že senátor Šilar na to jen prohlásil, že je ten náš politický systém už zase pěkně zkostrnatělý. Ale na jaře minulého roku, když už konečně skončil ten umělý blázinec s pandemií, se ohlásil sám generální ředitel z Povodí Moravy a že by chtěl osobně mluvit s paní starostkou. Nikoho jiného u toho nechtěl, ale Marta si dala tvrdě podmínku, že mne u toho chce mít, protože jsem téměř u všech jednání byl osobně a celý záměr revitalizace Rudolčičky defacto inicioval. S tím tedy souhlasil, ale když se svým náměstkem přijeli, bylo nám hned jasné, že se jedná o staré struktury. S jejich rudými mozky se vůbec nedalo rozumně jednat. Prostě typičtí majoři Těraskynové. Žádná vyjímka že udělena nebude a celý projekt že se musí úplně předělat. Investorem by tak nebyla Obec, ale samo Povodí Moravy. Takže je teď vše opět rozjednáno a čeká se na to, jaké podmínky budou v nové výzvě, pokud ovšem nějaká bude. Z Povodí tu byli nedávno prý dva mladší a rozumnější inženýři, kteří si odvezli projekt na posouzení. Já už jsem u toho ale bohužel nebyl, protože jsem celé jaro létal po špitálech a tak mě Marta nechala na pokoji. Prozatím je vše opět ve stádiu vyčkávání, ale já pevně věřím, že vše dobře dopadne. Proč by mne jinak Wakantanka posílal takovou složitou cestou do Rychleb pro posily a proč by vše do sebe tak báječně zapadalo. Jen je docela možné, že já se na to už budu dívat někde z druhé strany, ale na tom snad tak nezáleží.

Už mi také pár spoluobčanů řeklo, že bychom to měli i v této jižní části dělat tak, jako v té části severní. Tedy po kouskách a po partyzánsku. To ale bohužel nejde a to hned z více vážných důvodů. Téměř všechny prvky ÚSES v této jižní části katastru se přímo dotýkají záměru celkové revitalizace všech potoků v tomto údolí a jsou zahrnuty v obou prováděcích projektech. Museli bychom tedy od tohoto záměru revitalizace oficiálně odstoupit. To by v

podstatě znamenalo také vrátit státu oněch dvacet hektarů pozemků v celé údolní nivě. Tím bychom stejně neměli žádné pozemky k partyzánskému řešení. Za druhé si nemůžeme dovolit provádět takovéhle zásahy na pozemcích jiného vlastníka, navíc na hlavních tocích povodí, to už by smrdělo kriminálem. No a ještě zatřetí, Obec už do té revitalizace, tedy projektové dokumentace, vrazila dost peněz. Byly by to opravdu peníze vyhozené z okna. S revitalizací se teď prostě nedá nic jiného dělat, než vyčkat na výzvu a také pevně věřit a stále za to prosit. Wakantanka už vše ostatní jistě zajistí.

„Laudato si - Wakantanka.“

Vraťme se teď ale zpět k naší praktické ochranné činnosti. Jak už jsem uvedl, byli jsme na to před mým odchodem do Rychleb už tři. Já už jsem se omezoval jen na péči o ty nejcennější plochy, které vyžadovaly více odborných vědomostí. Dan s Honzou zajišťovali péči o ty biologicky méně hodnotné plochy, kde jak se říká není co zkazit. Jsou oba zdatní po té pracovní stránce, ale ty vědomosti a zájem o přírodu jim prostě chybí. Bohužel ani oni nejsou jiní než většina lidí v této moderní společnosti. Ke všemu potřebují moderní techniku. Bez toho neustálého vrčení jako by je to vůbec nebavilo. A když zrovna nesekali ale hrabali nebo vynášeli, měli buď v uších sluchátka s nějakou tvrdou muzikou, nebo se spolu bavili o té báječné technice. Prostě žádný kontakt s přírodou. Když byly ty suché roky, kdy se dalo s technikou zajet téměř všude, což jim samozřejmě usnadnilo a urychlilo tyto práce, tak to ještě jakžtakž stíhali. Ale už to nebylo v souladu s potřebami přírody, což nedokázali uznat a dodnes to bohužel také nikdy také neuznali.

Ale v sezóně 2020 už dost přšelo a vše se pro ně zkomplikovalo. Nejen že se nedalo každý den dělat, ale špatně to schlo a nedalo se už všude zajet. Nedalo se to mokré hrabat a muselo se daleko vynášet. Když přijela Majka z AOPK ve smluvním termínu přebrat práce, neměli ještě dvě lokality ani z poloviny hotové. Protože jsem jako předseda ZO ČSOP za vše osobně zodpovědný, byl jsem logicky jako vždy u těchto předávek. Marta měla zrovna nějaké důležité jednání na Obci a tak jsem zde také zastupoval Obec, jako žadatele o dotace. Rodiče nás nenaučili lhát a tak jsem nedokázal poslouchat Danovy výmluvy a řekl jsem nahlas, jak se věci mají. Bylo to v biocentru a registrovaném VKP Vřesoviště, které má jakousi záhadnou a velmi silnou energii. Už s více i dobrými přáteli jsem se tam nepohodl. Například s mým dlouholetým přítelem Marianem L., se kterým si již ale dnes opět velice dobře rozumíme. Je to duchovně silný člověk a tak mi odpustil mé tehdy egoistické chování, které jsem si tehdy vůbec neuvědomoval. Snad to na tomto tajemném místě způsobují nějaké skryté síly, které se tam projeví i v jiných podobách. Třeba na konci devadesátých let v podobě kruhů v obilí. Ty byly přibližně v oněch místech, kde jsme se také s Danem v tom roce 2020 dost tvrdě pohádali. Dan se rozčílil natolik, že nám zcela vážně řekl, že dokončí s Honzou do deseti dnů tyto nedodělané práce a oba končí, ať si to dělám sám. To bylo velice vážné, neboť jsem to tenkrát chápal tak, jako by temné síly naplno udeřily. Ale s odstupem času se na vše dívám z jiného úhlu a musím připustit, že se to asi mělo stát a že i toto bylo součástí Wakantankova záměru?

Když jsme se dohodli na dalším postupu, jak vše dotáhnout do zdárného konce, odjeli jsme s Majkou na Obecní úřad. Marta už měla po jednání a tak

jsme mohli vše v klidu u kafe prodiskutovat. Když si Marta vyslechla od Majky, jak se situace vyhrotila, řekla s povzdechem:

„Tak to se ještě nikdy předtím nestalo.“

A začala také hned uvažovat o tom, co s tím ÚSES dál, jestli tam nepustit zase ty zemědělce, kteří o ty hektary mají tak velký zájem. Na to jsem okamžitě zareagoval tím, že to nevidím tak tragicky a že vše opět pod Wakantankovým velením zvládnou sám. Majka se na mě podívala dost nedůvěřivě a řekla doslova:

„Karle, podívej se do občanky kolik ti je.“

Je totiž téměř na den stejně „mladá“ jako já a nemluvila tedy do větru. Ale já jsem jí na to už celkem klidně a zodpovědně odpověděl:

„Když jsem to zvládl po té operaci mozkového nádoru, kdy jsem se musel navíc naučit znovu chodit, tak proč bych to nezvládl teď.“

Obě to trochu s povzdechem přijaly a nebezpečí bylo opět alespoň na čas zažehnáno. Chlapi dodělali co slíbili a sezóna byla zdárně ukončena. Já měl do jara dost času připravit se na další sezónu. A tady jsem se asi dopustil veliké chyby. Píši schválně asi, protože nevím, zda to tak nemělo být podle Wakantankovéhо scénáře.

Ponechal jsem totiž celý objem prací na stejné úrovni, nic jsem nesnižoval, doufaje, že seženu nějaké fyzicky zdatné posily. Ty jsem ale nesehnal a každý z těch, které jsem oslovil mi řekl, že by mi rád pomohl, ale že má své práce dost a nemá vůbec čas. Mou další chybou bylo jistě také to, že jsem sháněl lidi jen ve svém nejbližším okolí a nehledal jsem je trochu dál. Dnes je vše úplně jinak a já s úlevou zjišťuji, že těch přírodních lidí není zas tak málo, ale musím hledat podstatně dál. Tenkrát jsem to ale už na začátku sezóny vzdal a rozhodl se, že to s Wakantankovou pomocí opět zvládnou sám.

Toho roku 2021 jsem vykopal svou poslední válečnou sekeru už při květnovém úplňku 26. května. Zakopával jsem ji až při úplňku 19. listopadu, po předání poslední akce v PR U Kaštánku. Byla to nejtvrďší sezóna v mém životě. Od září jsem měl už navíc bolesti v břiše, první příznaky onemocnění. Půl roku jsem makal od nevidím do nevidím sedm dní v týdnu. Tu sezónu jsem měl pouhých pět dní volno. Dva pohřby příbuzných, dva dny na oslavě osmdesátin mé nejstarší sestry a jeden den na naši poutní neděli. V tom roce jsem to opravdu přetáh do krajnosti.

Někdy v polovině září hodně rostly houby a já si večer usmažil houbové řízky, které jsem měl tak rád. Dost jsem se jimi přecpal a v noci mě vzbudila ostrá bolest, jako by mi někdo vrazil nůž do břicha. První co mě napadlo, že se mi tam vloudila nějaká jedovatá potvůrka, ale to bych snad poznal už při sbírání. Spíše to bude jen nějaká kolika, kterých už jsem také pár zažil. Ale bolest polevila až po třech dnech a ne úplně. Má starší sestra Jana, která mi občas přinesla něco dobrého na zub, mi vnukla myšlenku, že by to mohl být prasklý žaludeční vřed, který kdysi také měla. Protože věděla, že mě jen tak k lékaři nedostane, přinesla mi alespoň nějaké byliny a recept na dietu, kterou jsem při té tvrdé práci absolvoval. Nechtěl jsem se dostat do ještě většího skluzu než jsem byl a tak jsem byl nucen sáhnout po svém příteli Brufenu. Každý den tři až čtyři pilulky. Dělal jsem si z toho legraci. Tak jako měl Dartaňan své tři přátele - Athose, Porthose a Aramise, tak moji pomocníci byli - Kofein, Brufen a Nikotin. Zní to opravdu drsně, ale pomohli mi překonat fyzickou bolest a únavu. Největší pomoc ale přišla už v létě od syna Dana.

Když mi u auta odešla zadní náprava, nabídl mi sám, že to všechno odvozí na velkém vozečku, kam se vejde asi čtyřikrát víc než na můj malý voziček. A co slíbyl, to také dodržel a vše odvezl. Bez jeho pomoci bych to sám určitě nezvládl a jsem mu za to moc vděčný. Tak jsme se také opět usmířily, za což děkuji Wakantankovi, kterého jsem o toto nejvíce prosil.

Byl jsem rozhodnut, že až budu mít vše předáno, tedy po sezóně, zajdu si k lékaři a přes zimu se dám trochu dohromady. Dieta mi moc nepomohla a začal jsem povážlivě hubnout. Jenomže když už jsem byl se vším hotov, udeřil pandemický chaos naplno a začal hon na očkování důchodců. Nikdy bych tento, podle mě zákeřný způsob lovu temných sil, dobrovolně nepodstoupil a tak mi nezbylo než čekat. Až s příchodem další vlny temných sil, kdy vypukla válka na Ukrajině, jsem mohl zajít k tomu lékaři. Ten mě hned poslal do Zábřehu na gastrokopii a ultrazvuk břicha. Tam mi doktor poprvé sdělil, že mám nádor na slinivce, ale že musím do špitálu na podrobnější vyšetření a určení přesné diagnózy.

Vše šlo poměrně rychle, žádné dlouhé čekací lhůty, jen napoprvé se to nepovedlo a musel jsem celý proces opakovat ještě jednou. Tak jsem se někdy v červnu konečně dozvěděl, že mám rakovinu slinivky, ale prozatím žádné vedlejší metastázy. Na onkochirurgickém semináři v Pardubicích mi ale sdělili, že nádor je v úzkém kontaktu s cévami a že se tedy nedá operovat. Předali mě na onkologii, kde mi docela hodný lékař sdělil další možnosti. Buď chemoterapie nebo ozařování a hned mi také vysvětlil, jaká jsou rizika. Ozařováním že mě jistě nevyлéčí, ale mohli by mi tím trochu prodloužit život. Chemoterapie by mohla být úspěšnější, ale hned mě upozornil na to, že při mé značné podvýživě je to dost velké riziko. Když jsem byl na vojně, cvičil jsem kulturistiku a prý jsem vypadal jako Rambo. Teď když se svléknu, vypadám jako ti chudáci, co se vrátili z nacistických lágrů. Nohy mám slabší, než jsem měl na vojně ruce. Když jsem se naposled vážil, měl jsem zhruba čtyřicet tři kila! A tak když mě na tohle upozornil, hned jsem si vzpoměl na svého kamaráda Johnyho, který s náma hrál v malé country kapele na housle. Měl rakovinu prostaty a přestože operaci přestál docela obstojně, neprobudili ho už po první dávce chemoterapie. A to měl nejméně o třicet kilo víc, než mám já teď. Po této myšlence, která tak rychle přišla, jsem byl rozhodnut, že s oficiální medicínou končím. Bylo to prvního srpna 2022, kdy jsem tomu lékaři sdělil své rozhodnutí. Poděkoval jsem mu za jeho snahu mi nějak pomoci a řekl jsem mu doslova:

„Vše jsem už vložil do rukou svého nejlepšího přítele. Možná ho znáte, jmenuje se Ježíš a pochází s Nazareta.”

On se na mě usmál, ale ne nějak výsměšně, nýbrž chápavě a řekl, že je to samozřejmě moje rozhodnutí. Vyplnili jsme potřebné papíry a já je podepsal. Tímto podpisem jsem definitivně ukončil aktivní spoluúčast s oficiální medicínou a pustil se do alternativní léčby. Jediný kontakt se systémem udržuji tím, že si vždy po třech dnech lepím na tělo morfinové náplasti proti bolesti. S každým jídlem si také беру enzymy v podobě pilulek, což jsou v podstatě upravené prasečí slinivky. Asi jako když si cukrovkáři píchají inzulín, který už tělo nedokáže vyrobit. Recepty mi můj obvodní lékař posílá přímo na zavolání do lékárny, kde si je jen vyzvednu. Podobně mi jednou za dva měsíce napsal doktor ve špitále recept na proteinové nápoje, abych tak rychle nehubnul. Ale to už jsem vzdal, protože je mi po mich zle. Teď už jen piju a občas sním něco na co mám zrovna chuť a cítím, že to hned nevyzvracím. Stále častěji

přicházejí krize, kdy je mi tak zle, že se nemohu udržet na nohou. Ty ale po pár dnech poleví a zase pár dnů trochu funguji, než mne zase položí další krize. Jinak se snažím dbát Wakantankových rad a největším lékem je pro mě stále – **“důvěra v “Boží prozřetelnost!”**

Přestože byla sezóna 2021 tou nejtvrděší v mém životě, jak jsem již uvedl, nedokázal jsem sám zastavit. Výrazně jsem snížil jsnížil už v zimě, kdy jsem připravoval pro Martu projekty k žádostem o dotace, objem prací na tento rok. Celou naši lokalitu VKP U osady jsem úplně vypustil a ostatní jsem omezil pouze na ty nejdůležitější plochy. Ale stále toho bylo ještě dost na jednoho rychle hubnoucího chlapa. Už jsem nespoléhal na to, že by se někdo objevil jako brigádník na celou sezónu a tak jsem raději neriskoval. V březnu, když jsem byl u nejmladšího syna Lukáše jsem se ale dozvěděl, že je zrovna bez práce a že se začíná dostávat do finančních problémů. Navrhl jsem mu že by mohl vše vyřešit rychle a snadno, kdyby mi šel pomoci, alespoň na tuto sezónu. Pár let se mnou chodil na brigády už od základky a většinu lokalit i práci na nich dobře zná. Pláclí jsme si na to a už jsme byli zase dva na kosení a Dan že opět vše odvozí.

Ale s tím mým kosením to moc dobře nedopadlo. Wakantanka si to asi nepřál a dal mi to velmi bolestivě najevo. Když jsme spolu s Lukášem kosili motýlí louku v přírodním parku, museli jsme obsekávat až půlmetrová mraveniště. Potřeboval jsem při jednom takovém obsekávání couvnout a nevšiml jsem si dalšího mraveniště za mnou. Pozadu jsem o něj zakopl a celou svou vahou jsem padl na záda, rovnou na křovinořez. Byla to tak prudká bolest, že jsem chvíli nemohl ani dýchat. Lukáš to naštěstí viděl a přiběhl mi hned na pomoc. Vypadalo to na zlámaný žebro a nebo odraženou ledvinu, možná obojí. Chtěl mne odvézt do špitálu na rentgen, ale jsem mu hned rozmluvil. Teď když tam jezdím na vyšetření s rakovinou, tak tam nemohu přijet s pracovním úrazem. Vše jsem opět svěřil Wakantankovi, ale už jsem s konečnou platností pochopil, že nesmím nic těžkého dělat. Celý týden jsem ležel v posteli a nemohl se pořádně hýbat. Trvalo to ještě dalších pár týdnů, než jsem zase začal trochu normálně fungovat. A tak sezónu 2022 zachraňovali moji dva synové, především Lukáš, který vydržel až do podzimu jak slíbil. Srovnal si také svůj finanční deficit a od nového roku sehnal práci, která ho prý baví a uživí celou rodinu.

Abych ale nepsal jen o problémech osobních, rád bych vám zde objasnil, proč vlastně tuto motýlí louku kde jsem definitivně skončil s tvrdou prací udržujeme. Hlavně proto, že když jsem tam dělal tak se mne na to kolemjedoucí často ptali. Vede tudy totiž cyklostezka a tak je těch zvědavých cykloturystů velmi mnoho. A já abych přiznal, si s nimi o tom docela rád pokecám. Je to takový praktický způsob mé ekologické výchovy. Celou tuto louku mám už asi dvacet let v pronájmu od Farnosti Rudoltice a i když z ní nemám žádný ekonomický užitek pečuji o ni moc rád.

Celá louka u břehu posledního Ostrovského rybníka má rozlohu asi třičtvrtě hektaru. Je dosti hustě porostlá bylinou krvavec toten, která je jedinou živnou rostlinou pro housenky dvou už celoevropsky ohrožených a tudíž celoevropsky chráněných modrásků. Je to modrásek bahenní a modrásek očkovaný, kterým se také říká naturové druhy, chráněné evropskou směrnicí. U nás, tedy okolo lanškrounských rybníků, je jich ještě relativně dost. Na louce o kterou

pečujeme je podle entomologů nejhojnější populace obou druhů v širokém okolí, což zvyšuje její význam.

Samotná péče spočívá v tom, že se celá louka kosí v pruzích cca čtyři metry širokých s ponecháním stejně širokých pruhů nepokosených. V další sezóně se tyto pruhy kosí kolmo na pruhy z předchozí sezóny, tedy šachovnicově. Střídáním a posunem o jeden pruh se tak celá plocha pokosí jednou za čtyři roky. Pokosení je přesně načasováno od 10. Do 15. června, to podle nástupu jara. Pokosená hmota musí být pečlivě vyhrabána a odvezena co nejdříve, aby stačil krvavec i v pokosených pruzích vykvést do poloviny července, kdy se začínají tito modrásci rojit. Oplozené samičky kladou vajíčka do květů krvavce a vylíhlé housenky vyžírají květní lůžka. Housenky se třikrát za svůj růst svlékají a po třetím svlékání, odborně ve čtvrtém instaru, vypadávají z květů a vypouští stejný feromon jako některé druhy mravenců. Pokud je těchto mravenců v okolí dostatek a najdou tyto housenky motýlů, odnesou je do svých mravenišť v domění že jsou to jejich "zatoulané" mravenčí larvy. V mraveništi je celý čtvrtý instar dokrmují až do jejich zakuklení. Po přezimování v mraveništích se příští rok v půli července vykuklí, vylézají z mraveniště a rojí se. Tak se celý cyklus každoročně opakuje již po tisíce let.

Aby tyto druhy motýlů v zemědělsky intenzivně obhospodařované krajině nevyhynuli, je třeba alespoň na některých plochách udržet jejich jedinou živnou rostlinu a také zemní mraveniště. To je v dnešní době těžké techniky a půdních bloků s nepříznivě nastavenými termíny kosení velmi obtížné. Krvavec se v malém množství uchová jen při okrajích cest, pokud nejsou i tyto zmulčovány. Mraveniště si mravenci nestačí většinou ani vytvořit, protože jim je stále větší rychlepojezdové rotační sekačky pravidelně rozmetají. Proto jsou tyto motýlí druhy už na pokraji vyhynutí v celé Evropě. Když jsem byl naposled na Referátu životního prostředí na ORP v Lanškrouně, všiml jsem si stohů plakátů a různých příruček jak tyto naturové druhy chránit. Bylo mi velmi smutno při pomyšlení, že na této louce reálně kosím většinou sám a ještě za to platím nájem. To je opět jeden z tisíců nešvarů moderní doby. A přestože to většina kolemjedoucích zvědavců chápala, nikdo se ještě nikdy nenabýdl, že by šel těm motýlům fyzicky pomoci. Prostě virtuální realita!!! Ale vraťme se opět do mého Rodného údolí, kde jsem se konečně dozvěděl, co se mnou vlastně je a co se mnou Wakantanka asi zamýšlí dál.

Po podepsání reversu na počátku července jsem to oznámil svým dětem a některým příbuzným, jinak se s tím moc nezabývám. Ostatní se to dozvěděli jeden od druhého, takové zprávy se šíří velmi rychle. Můj pokrevní bratr Michal z Rychleb si pro mne hned přijel a vzal mne na srpnové novoluní do Rychlebských hor, mezi své kamarády. Teď už měl vše v rukou pouze Wakantanka, který vedl a stále vede mé kroky prostřednictvím mých dobrých přátel. Hned při první návštěvě u mých přátel, manželů Macháčkových jsem dostal první a ve svém životě velmi důležitou lekci. Mé ego tam dostalo pořádně zabrat a trvalo to asi čtyři hodiny, než se jim podařilo abych pochopil o co se snaží. Aniž bych si to uvědomoval, snažilo se mé ego usilovně bránit všem dobrým radám až se Marcela náhle zvedla a došla až ke mně se slovy: „Charlie, ty seš hotovej magor, ty seš úplně vylízanej!”

A na to mě láskyplně objela. Cítil jsem, jako by mi v srdci roztál kus ledu. Konečná diagnóza těchto mých tří „andělů strážných“, Zdeňka a Marcely Macháčkových a bratra Michala Křišota byla jednoznačná.

V posledních letech jsem se dopustil minimálně tří závažných chyb, které se tak projeví na mém zdraví. První byla, že jsem se snažil všechno strhat sám, bez ohledu na mé fyzické možnosti. Všichni se sice shodli na tom, že to co dělám je nepochybně bohubíba činnost. Ale jak řekla Marcela doslova, snažil jsem se o obnovu přírody jako obnovu našeho Božího chrámu, ale úplně jsem se vyflákl na ten chrám, ve kterém sídlí můj duch. To jsem musel uznat a slíbil jsem, že na nápravě začnu hned pracovat.

Druhý problém byl v tom, že jsem neustále bojoval a trpěl jsem jakýmsi válečným syndromem. Prakticky v každém člověku ve svém okolí jsem viděl potencionálního nepřítele přírody. Tak se prý chovají váleční veteráni, kteří prožili dlouhá léta na válečné frontě a pak se vrátili do zázemí, kde se již nebojuje. Zbavit se tohoto problému není vůbec lehké, zvláště když se zase musíte vrátit na tu samou pomyslnou frontu. Musíte se zase každý den dívat na tu samou realitu a sám sebe přesvědčovat, že to tak není nebo že je to tak správné, že si to tak Wakantanka možná přeje. Přesto jsem také toto uznal a slíbil nápravu.

Třetí problém byl můj strach o to, co s tím dílem, které se již z velké části podařilo, bude až já tady nebudu. Z toho plyne slabá důvěra, že si s tím Wakantanka beze mne neporadí. Je to naprosto logické, že si najde nové nástroje a nemusím se o nic bát. Dávno už vím, že Stvořitel působí vždy jen čistou láskou bez hranic, zatímco temné síly působí na nás lidi strachem. Jen jsem si to nějak sám nechtěl připustit a potřeboval jsem to slyšet od někoho jiného, nejlépe od svých přátel. Také toto jsem nakonec uznal a slíbil nápravu.

Když jsem se po této velké srpnové novolunní léčbě vrátil domů, děly se zázračně věci. S úplně jiným pohledem na mé válečné roky života jsem doslova nestačil žasnout. Vše nabralo rychle obrátky k lepšímu a já cítil, jak ze mě odpadá jedno břemeno za druhým. Z nepřátel se rychle stávali opět přátelé a za pár měsíců jsem byl naprosto bez problémů. A i když se nějaký nečekaně vynoří, hned se s důvěrou obracím na Wakantanku. To jsem sice dělal i předtím, ale teď už se do toho boje tak extrémně nezapojuji a také se nestrachuji s tím, co bude či nebude. Wakantanka mi sám posílá do cesty a na pomoc lidi, se kterými si rozumím. Stále více zjišťuji, že jich není zas tak málo a že jsou i v mém blízkém okolí. Jsou to lidé podobného smýšlení jako mám já, nejen svým vztahem k práci, ale také k přírodě. Jsem šťasten, že jsem se opět usmířil s tolika lidmi, kteří bývali mými dobrými přáteli a které jsem od sebe svým dříve bojovným egem odehnal. Pochopili mne, odpustili mi a chovají se ke mně tak hezky. A tak bych chtěl Wakantankovi a všem těmto báječným lidem moc poděkovat nejen za fyzickou, ale především duchovní pomoc. A sám se sebou si již nedělám starosti. Pokud mne tu Wakantanka ještě potřebuje, tak to jistě nějak zařídí, abych tu ještě nějaký čas pobyl. A jestli je jeho vůle, abych již odešel do věčných lovišť, pak:

“jsem připraven.”

Na předchozích stránkách jsem se pokusil shrnout mou ochránářskou minulost. V závěru bych rád nastínil, jaká je v tomto ochránářském procesu

současnost a má vize budoucnosti. Ta se bude ale odvíjet samozřejmě od toho, jaké je přání Wakantankovo.

Jak už jsem uvedl, můj zdravotní stav je dnes velice povážlivý. Duševně a hlavně duchovně jsem na tom zatím dobře. Alespoň to tvrdí mé okolí. Ale jsem realista a vím dobře, jak rychle mi ubývají fyzické síly. Vážím už jen něco přes čtyřicet kilo a bez berle už ujdu sotva pár metrů. Na těle mám nalepenou morfinovou náplast proti bolesti a místo trenýrek nosím pemprsky. Přesto si nijak nezoufám a přijímám toto vše jako Wakantankovu vůli. Rád bych se ještě dožil alespoň některých, pro přírodu a tedy i pro mne důležitých věcí, ale je to jen přání. Víím že nemusím být u všeho a že to půjde i beze mne. A já se na to budu dívat, jak pevně věřím, odněkud “z druhé strany”.

Jisté je ale, že jestli má tento proces obnovy zdejší přírody a krajiny pokračovat, musí podle mne někdo přebrat také zodpovědnost. A právě to byl ještě nedávno velký problém. Asi to byla moje chyba, že jsem se stále snažil hledat pouze ve svém blízkém okolí. Wakantanka mne ale přiměl k tomu, abych zapátral také v okolí širším, kde se až zázračně rychle vynořila spousta lidí podobného smýšlení. A nato, jako by oklikou, se začínají vynořovat tito lidé i v mém neblížeším okolí. Po dlouhé době jsme přibírali do naší ZO ČSOP Trosečníci tolik nových členů. Z dosavadních deseti je nás již sedmnáct. A tak už se rýsuje dobrá a velice nadějná parta mladých lidí, ochotných sejmout ze mne toto, pro mne už velice těžké “břemeno”. Moc nerad bych ho s sebou vlácel do věčných lovišť. A možná aby se tak stalo, nechal mne Wakantanka takto fyzicky vyslábnout. Abych konečně pochopil i tento princip přirozeného řádu že:

“Každý strom musí jednou padnout, aby uvolnil místo další generaci.”

Je po letním slunovratu 2023. Konečně jsem již předal po třiceti letech funkci předsedy ZO ČSOP Trosečníci. Také jsem zrušil svou živnost a stal se tak pouze starobním důchodcem. Tak mám konečně čas připravit se na přechod do nového časoprostoru. Už se na to docela těším, jaké to tam bude.

Na mou funkci předsedy ZO ČSOP Trosečníci, kterou jsem vykonával přes třicet let, nastoupila mladá učitelka Tereza K. Učí v Lanškrouně na Střední zemědělské škole chemii a také tam má na starosti ekologickou výchovu. Přestože se již delší dobu známe, o jejích ekologických aktivitách jsem ještě donedávna nic nevěděl. A přitom je to má sousedka a také koňařka jako já. Podle mne je velice inteligentní a má velké organizační schopnosti i dosti tvrdé lokty. Vůbec nepochybuji o tom, že tuto funkci zvládne a že bude jedním z hlavních pilířů naší organizace. Se svými schopnostmi a elánem zvládne hravě nejen potřebnou administrativu, ale také tvrdý boj při úředních jednáních o důležitých věcech. Během velmi krátké doby již stačila vyřídit všechny potřebné kroky k pokračování naší ZO a zbavila mne tak mých předchozích obav o její další existenci. A to má na starosti dvě malé děti a spoustu jiných povinností. A protože je silná i duchovně a nepostrádá lásku k přírodě, pevně věřím že ji do této funkce posílá sám Wakantanka.

Druhým nosným pilířem naší ZO se v krátkém čase stal mladý a organizačně velice schopný David H. Ten bude mít na starosti praktickou činnost, kterou se naše ZO již třicet let zabývá. Je to podle mne rozený “Ferda mravenec”, jakých je dnes už velmi málo. Na co sáhne to mu jde, což svědčí o jeho všestranné šikovnosti. Už po pár brigádách, které tu na jaře absolvoval, jsem mu předal velení nad ostatními brigádníky. Přesto že je jedním z těch

mladších, dokáže hravě zorganizovat vše tak, že bych to sám lépe nedokázal. A nejen že je šikovný, ale je také inteligentní. Vůbec nevadí, že je vzdělaný v jiném oboru než biologickém, hlavně že má kladný vztah k přírodě a má chuť se také v tomto oboru dále vzdělávat. Není to sice občan naší vesnice, ale patnáct kilometrů dnes už není nijak daleko. V krátkém čase si také zřídil na tuto činnost živnost a postupně přebírá velení nad praktickou péčí o celý ostrovský ÚSES. Jeho duchovní síla mne naprosto zbavila všech pochybností, zda tuto činnost zvládne. Při letním slunovratu jsme se po indiánsku také zbratřili, což je pro nás oba důkazem vzájemné důvěry. A právě pro tuto jeho duchovní sílu a lásku k přírodě pevně věřím že i jeho k nám posílá sám Wakantanka.

Další velmi důležitou posilu k nám Wakantanka posílá Rendyho. Je to syn mých přátel Macháčků až ze vzdálených Rychleb. Studuje biologii a krajinnou ekologii a chtěl by tu dělat diplomku. Je to již dnes výborný botanik a má dostatek vědomostí i z ostatních odvětví biologie. Pro jeho schopnosti má na starosti především individuální péči o ty nejcennější plochy, tedy předmět ochrany na udržovaných lokalitách ÚSES. Jeho nejdůležitější charakterovou vlastností je, alespoň pro mne, jeho duchovní síla a láska k přírodě. Už teď má na starosti také ostatní studenty s biologickým zaměřením. A tak se už ničeho neobávám a pevně věřím, že také jeho sem posílá Wakantanka.

Také příznivě se jeví zvýšená aktivita některých již dlouhodobě pasivních členů ZO. S velkým potěšením sleduji, jak se tato parta rychle rozrůstá a stále více si tak uvědomuji, že je nejvyšší čas uvolnit jim prostor k jejich růstu. No a jak si tento nový, převážně mladý tým povede, to už je teď na nich a samozřejmě na Wakantankovi. Pevně věřím, že právě On má vše pod svou kontrolou a že povede nejen tento nový výbor, ale celou ochránářskou partu jen po dobrých cestách. To jim a zdejší přírodě z celého svého indiánského srdce přeji a všem, kteří se o toto znovuoživení přičinily a stále více přičinují moc a moc děkuji. Ze všeho nejvíce děkuji Tobě a prosím o tvou pomoc, vždy když to bude v souladu s tvou vůlí milovaný Wakantanko.

“Laudato si Wakantanka”

Na úplný závěr tohoto již obsáhlého dílu jsem si ponechal pár zajímavých a pro vás možná fantastických příhod, kterými mne Wakantanka obdaroval. Možná víte, že každý indián má své totemové bytosti, zvířata, rostliny, ale třeba i kameny a jiné, pro civilizovaného člověka neživé věci z přírody. Mí tři totemoví bratři, tak jak jsem je postupně získal, jsou Dlask, Bobr a Dub.

Získat si takového totemového bratra není jen tak. Je to mimořádná a pro civilizovaného člověka asi těžko pochopitelná až fantastická událost. Pokusím se vám tedy tyto tři příhody alespoň trochu přiblížit.

Můj totemový bratr Dlask

Můj bratr Dlask byl mým prvním totemovým bratrem, kterého mi

Wakantanka poslal na pomoc, když jsem se dostal do velmi svízelné situace. Bylo to v roce 2014 někdy v červnu, kdy už se začalo sušit seno. Měl jsem posekanou louku hned před rančem, bylo pěkné počasí a tak jsem sušil. Když jsem šel kolem poledne obracet, měl jsem s sebou malého psa, kterému říkám Prdola a který stále ještě žije. Ten začal štěkat a hnál se k senu, kde se něco na zemi mrskalo. Houkl jsem na psa, abych ho zarazil a když jsem došel k té záhadné živé bytůstce, zjistil jsem, že je to mladý dlask tlustozobý. Byl ještě hodně malý na to, aby se už učil létat. Měl ještě prachové peří a bylo mi hned jasné, že buď vypadl nebo vyskočil z hnízda. To malí ptáčci dělají, když je překvapí nějaký predátor, třeba kočka nebo straka. Aby se zachránili, tak vyskáčou z hnízda a snaží se ukrýt v trávě nebo v keři. Tak jsem ho vzal do ruky a přemýšlel, co s ním, když nemám čas ho krmit než doroste. Opodál roste hustý trnkový keř a to byl ten nejlepší úkryt, kde ho snad predátoři nenajdou, ale rodiče po hlase snad ano. A tak se také stalo. Rodiče ho tam od prvního dne létali krmit, takže si je mohly děcka, co chodily na ranč jezdit na koních, pěkně zblízka prohlédnout. Ale za pár dní bylo seno uklizeno a já se přesunul na práci do rezervace. Na malého dlaska jsem si už ani nevzpomněl, takových zážitků jsem měl už od dětství spoustu, žádný zázrak.

Asi v půlce prázdnin jakoby náhle udeřily temné síly a vše se začalo hroutit. Měl jsem už jen dva poslední brigádníky, Páju s Honzou, neteř a synovce, dvojčata. Ti ke mně chodili na brigády už od útlého věku a uměli dobře máknout, takže jsme zatím vše v pohodě stíhali. Jenomže Honza se právě vyučil automechanikem a měl poslední prázdniny. A koncem července za mnou přišel s tím, že sehnal práci ve svém oboru, ale že chtějí, aby nastoupil už od prvního srpna. Byli jsme sice domluveni na celé prázdniny, ale tohle jsme prostě museli řešit zodpovědně. Dvojčata pro mě byla a stále jsou jako moje vlastní děti a nemohl jsem Honzovi přidělovat problémy. Řekl jsem mu, že je to naprosto v pořádku a ať od srpna nastoupí, než mu tu práci někdo vyfoukne. Pája se držela ještě týden, ale bylo už na ní vidět, jak tam sama trpí. Přišla s prosbou, že jí můj kamarád, taky koňák a indián Petr nabídl, že by potřeboval aspoň na týden táborovou vedoucí. Pořádal každoročně u Potštejna indiánské dětské tábory. Když jsem Páju viděl, jak se na to těší, nemohl jsem jinak, než jí to dopřát. A taky jsem už předem věděl, že tam zůstane až do konce prázdnin. Tak jsem najednou přišel o poslední brigádníky, ale zatím jsem to stíhal. Jenže další rána přišla za pár dnů, když se mi podělalo auto, s kterým jsem odvážel z rezervace pokosenou hmotu domů. Můj nejstarší syn Karel je automechanik a stará se mi o veškerou techniku. Ten mi řekl, že to bude trvat možná pár týdnů, než to všechno sežene a opraví. To už bylo moc vážné a já začal upadat do pořádného skluzu. Docela vážně jsem přemýšlel o tom, že už to všechno vzdám. Prosil jsem Wakantanku o pomoc nebo alespoň o radu co mám dělat, když jsem na vše zůstal už úplně sám a ještě se rozsypala technika. Protože jsem nemohl dojíždět do rezervace, ale nedokážu také jen tak sedět na zadku, našel jsem si hned náhradní práci. Potřeboval jsem dodělat rámy okolo oken na ranči a to jsem musel také udělat v létě než přijde zima. Tak jsem rozdělal na terase stůl a na něm jsem lepil ty rámy a přitom stále přemýšlel, jak tuhle situaci vyřešit. A v tom se to stalo. Jak tak stojím u toho stolu, najednou ke mně od lesa přilétá malý ptáček a usedá přímo přede mnou doprostřed stolu. Hned jsem poznal, že je to mladý dlask a jediný, na co jsem se v tom úžasu zmohl bylo, že jsem na něho vyhrkl:

„To seš ty?”

Ano, byl jsem bez váhání přesvědčen, že je to právě ten malý dlask, kterého jsem před nedávnem zachraňoval. Čekal bych, že se lekne a odletí zpátky k lesu, ale on mi naopak přelétl přes rameno a otevřenými dveřmi vlétl přímo do saloonu, kde usedl na bar. Už zbývalo jen to, aby si řekl o whisky. Šel jsem za ním a opatrně ho vzal do dlaní. Vůbec se mě nebál, díval se na mě těma malýma očičkama a jakoby mi říkal:

„Nezoufej bratře, nejsi na to všechno sám. V přírodě máš miliardy bratrů a sester, kteří ti pomohou. Jen nic nevzdávej.“

A to už mi z očí tekly slzy jak hrachy. Poděkoval jsem mu a samozřejmě také Wakantankovi, že ho za mnou poslal. Vyšel jsem na terasu, zvedl ruce a on odletěl zpátky k lesu. A je mi jedno, jestli mi to věříte nebo ne, vím že jsem to skutečně zažil.

Hned jsem také zavolał Honzovi, jestli by mě večer zavezl do rezervace a začal jsem připravovat věci na válečnou stezku. Doma jsem měl jen půl bochníku chleba a štangli špeku. K tomu jsem přidal cibuli a pár dalších drobností a hlavně vodu do barelu. Připravil jsem křovinořez a další potřebné nářadí na práci. K tomu spacák, celtu a tak dále, prostě vše potřebné na delší vandr. Večer jsem obstaral zvířectvo, které bylo na pastvině a tak nepotřebovalo příliš péče. S Honzou jsem se domluvil, aby jim zajel každý den napustit vodu s tím, že se sem zajdu občas navečer podívat. Nakonec jsem k tomu skromnému vybavení přidal to nejdůležitější, dobrou náladu a důvěru ve Wakantankovu prozřetelnost. Když mě Honza večer vezl do rezervace, začínalo se stmívat. Rezervace je jen asi dva kilometry od ranče a tak jsem si ještě stihl do tmy ustlat ve velkém vrbovém keři na hromádce sena. Tak jsem hned druhý den mohl od rozbřesku až do soumraku asi dva týdny tvrdě makat. Honza mi občas přivezl nějaké jídlo, vodu a benzín, což byla od něho pomoc k nezaplacení. Po dvou týdnech jsem vše dohonil a zatím mi Karel opravil auto, takže jsem mohl odvážet. Všechny předchozí starosti byly pryč, pouze můj bratr dlask zůstal v mém srdci pevně zakotven. Při prvním úplňku jsem se svým prvním totemovým bratrem vykouřil dýmku míru, poděkoval všem, kteří mi v tu nelehkou chvíli pomohli a na závěr zvolal:

„Laudato si - Wakantanka!“

Můj totemový bratr Bobr

Tohoto mého druhého totemového bratra mi Wakantanka poslal do cesty v roce 2016. Již několik let předtím začali bobři osídlovat Vraní potok, respektive Bendův rybník, který na tomto potoce leží. Tento potok pramení na rozvodí v severozápadním cípu ostrovského katastru a je po něm veden jeden z lokálních biokoridorů ÚSES. Bendův rybník je tak jedním z lokálních biocenter a přestože jeho plnou funkčnost prozatím stále blokují lanškrounská rybáři, bobrům se daří úspěšně nejen rybník, ale také celý potok revitalizovat. Protože tento potok protéká z převažující části Vraním lesem, dostal kdysi nejen jeho pojmenování, ale také spadá pod správu LČR a né pod Povodí Moravy. Pod

toto Povodí Moravy spadají ostatní tři potoky, které protékají nelesními pozemky, tedy volnou zemědělskou krajinou a obcí. Pozemek na kterém byl kdysi Bendův rybník vybudován patří bohudík obci Ostrov, zatímco vlastní hráz, tedy stavba, je ve vlastnictví státu a ve správě LČR. To jsou velmi důležité informace a proto je tu podrobněji popisují.

Bobři k nám do Ostrova přišli proti proudu Vraního potoka od Lanškrouna, kde už se jejich kolonie řádně rozmnožila. Měl jsem z toho velkou radost, možná jako jediný Ostrovák? Rybáři ale byli opačného názoru a snažili se je od počátku nějak zneškodnit, zvláště když dva roky před příchodem bobrů nechali za evropské dotace opravit hráz a celý rybník odbahnit. Já jsem v té době ještě neměl žádné možnosti tento nešvar zarazit a tak jsem jen musel přihlížet tomu, jak se dříve přírodní charakter rybníka mění podle představ městských rybářů, včetně totální likvidace litorálu. Když byl tedy rybník nově "opraven", přišli bobři a začali rychle navracet tento městský stav ke stavu přírodnímu.

Došlo to tak daleko, že byli vytráveni. Kamarád revírník našel na břehu tři mrtvé bobry najednou a nikdo už se nedozví, kolik jich uhynulo v norách. Zavolał k tomu policii, ale ta k místnímu šetření předvolala pouze myslivce a rybáře, nám ochranářům vůbec nedali vědět. Já jsem se to dozvěděl až dva týdny po tomto konfliktu od synovce myslivce, který se tohoto šetření také účastnil. Žádnou střelnou ránu prý nenašli a tak vzali jednoho mrtvého bobra na pitvu. Prý byli otrávení, ale kým, to už nikdo nezjistí. Jako vždy byl závěr stejný – „pachatel neznámý“. K tomu zde bobrům rozbouřali všechny hráze a zahrnuli nory v okolí rybníka. A já se „svázanýma rukama“ stále čekal na Wakantankův povel, jak jim pomoci. Česká republika sice podepsala směrnici na přísnou ochranu bobrů, kterou se mělo zabránit jejich vyhynutí, ale stále nebyla už asi šest let po podpisu zpracována vnitrostátní směrnice, jak tuto myšlenku uplatnit v praxi! Ale hned rok po tomto bobřím masakru přišla protiofenzíva, ke které dal povel sám Wakantanka.

Bylo to uprostřed léta, kdy rybáři náhle vypustili rybník z důvodu zjištěné závady na vypouštěcím zařízení. Voda unikala okolo nově instalované trubky ze stavidla, takže bylo nutné tuto závadu reklamovat a opravit. Veškeré termíny vypouštění musely jít logicky stranou a nikdo, ani já, nic nenamítal. Bobři ale jako by už předem věděli, že tento stav potrvá delší dobu, začali na potoce pod rybníkem stavět dočasné hráze. Do týdne měli postavených pět hrází, poslední až asi kilometr pod rybníkem. A právě u této nejspodnější hráze jsem začal kosit jednu navelkou plochu v biokoridoru. Tento úsek potoka od Bendova rybníka až po přírodní park Lanškrounské rybníky totiž protéká otevřenou zemědělskou krajinou. Při levém břehu jsou to louky a obecní pozemky lokálního biokoridoru, při pravém břehu již navazují soukromé pozemky zemědělců. Už asi dva týdny jsem se chystal tuto květnatou louku pokosit a uklidit, ale stále mi v tom nějaké rádoby náhodné okolnosti bránily. Dnes si jsem naprosto jistý, že o žádné náhody nešlo a že mne Wakantanka cílevědomě usměrňoval k tomu, abych byl ve správný čas na správném místě. Byla to práce na pouhé dva dny a mohli jsme se tedy snadno minout.

Teď se asi také hodí připomenout, že jsem při svém porevolučním cestování po světě viděl mnoho bobřích kolonií a nesrovnatelně větších než jsou ty u nás. Ale ať už to bylo v USA, v Rusku nebo třeba ve Skandinávii, nikdy se mi tam nepodařilo vidět živého bobra. Ani jsem nepomyslel na to, že bych ho mohl vidět tady doma a ještě tak zblízka a za takových okolností. Vždyť jsem tam

celé odpoledne dělal randál s křovinořezem, pouhých dvacet metrů od této spodní hráze. Bylo kolem šesté, když jsem měl dosekáno a začal jsem balit. Naložil jsem vše do auta, že už pojedou, když se mi do hlavy stále více vtírala myšlenka, zajít se ještě podívat k potoku a vykouřit s bobry dýmku míru. Byla to předzvěst mého dalšího neobyčejného zážitku, kterým mne Wakantanka obdaroval a také předzvěst nadcházející velké bitvy.

Po cestě jsem si ubalil a teprve u potoka jsem si zapálil. Jen jsem si asi dvakrát potáhl, nic netuším co přijde. Vtom jsem u hráze, která byla ode mě asi deset metrů, spatřil pohyb a siluetu bobra. V tu chvíli jsem znehybněl, abych ho nevyplašil. Přestal jsem potahovat a jen periferním zrakem jsem sledoval, jak ke mně pomalu připlouvá. Potok byl úplně plný, takže když se přede mnou zastavil, mohl jsem si na něj téměř sáhnout. Najednou jsem byl i já úplně klidný, jakoby to bylo něco zcela běžného, popovídat si u potoka s bobrem. Byl to starý samec, když tak ležel na hladině, měl i s ocasem hodně přes jeden metr. Když jsem si ho tak zblízka prohlížel, neušla mi jedna velice důležitá věc. Ten bobr měl velice smutný pohled v oku. Píšu schválně v oku, protože bobři mají oči po stranách hlavy a tak se jim nelze dívat do obou očí najednou. Jako první mě napadla myšlenka, že ho musím nějak pojmenovat a pak si s ním zkusit telepaticky pohovořit. Dodnes mu říkám „Bobe” a věřím, že stále ještě žije. Tenkrát jsem mu řekl v duchu:

„Neboj se mne Bobe, jsem tvůj přítel a jsem moc rád, že mám tvou důvěru a že se mě nebojíš.”

A jako bych slyšel jeho jasnou odpověď:

„Jestli jsi opravdu přítel, tak nám pomoz. Všude kam přijdeme nás lidé nemilosrdně likvidují, jako by nás chtěli všechny úplně vyhubit.”

A já mu na to odpověděl:

„Udělám všechno co bude v mých silách, to ti slibuji, i když to v téhle moderní společnosti nebude vůbec lehké.”

Odpověděl velice chápavě:

„To vím sám moc dobře, ale věřím, že ty to dokážeš, samozřejmě pod Wakantankovým velením. A až ten čas přijde, budeme tam s tebou, ve správný čas na správném místě. Wakantanka vše zařídí, jen tam potřebujeme alespoň jednoho opravdu přírodu milujícího člověka.”

Byl jsem celou tu dobu v jakémsi transu, takže bych nedokázal ani odhadnout, jak dlouho tento náš rozhovor trval. Až když z druhé strany vyplul další o něco menší bobr a blížil se k nám, ucítil jsem teprve palčivou bolest mezi prsty své ruky. Prudce jsem rukou ucuknul a oni naráz, jakoby na rozloučenou, plácli ocasem a ponořili se pod hladinu. Ta palčivá bolest byl zbytek cigára, které se mi zatím úplně připeklo mezi prsty. Tak dlouho tedy trval náš telepatický rozhovor. Ať už tomu budete věřit nebo ne, nic už neovlivní to, co po tomto setkání následovalo. Snad vás přiměje k zamyšlení alespoň to, že vše do sebe zapadlo jako kolečka u hodinek, jak se dříve říkávalo. Od léta jsem tedy očekával příchod nějaké velké bitvy, doslova na život a na smrt. Přežití nebo další genocida a likvidace dalšího Wakantankova zázraku, který na této planetě Zemi stvořil.

Počátek této velké bitvy se ohlásil koncem listopadu. Marta mi volala, že přišla na Obec výzva z Krajského úřadu. Obec se měla jako vlastník pozemku a účastník tohoto správního řízení vyjádřit k žádosti Lesů ČR o udělení výjimky ze zákona ohledně likvidace bobří kolonie na Bendově rybníku! Hned jsem se na Obec rozjel pro další informace a vše s Martou prokonzultovat. Bylo to jako

vyhlášení války, která se již delší dobu očekávala, takže žádné velké překvapení. Můj kamarád Tomáš Sígl pracuje na Krajském úřadě jako zoolog. Mimo jiné má na starosti také řešení konfliktů mezi lidskou společností a bobry. Zaslal mi na Obec potřebné směrnice a jiné materiály, Marta mi vytiskla potřebné zákony a já měl dva týdny co dělat. Ještě že to bylo v zimě a bylo na to dost času. Ve vytopeném srubu při petrolejce se mi dobře přemýšlí. Je tam totiž čistý signál přímo od Wakantanky, žádné rušičky. Tak jsem vše stihl dát dohromady. Nastudovat potřebné informace, vše sladit a vytvořit fundovanou důvodovou zprávu, proč je Obec Ostrov zásadně proti této likvidaci. Proč tady ty bobry v biocentru a biokoridoru chce mít jako pro přírodu smysluplné činitele. Toto vyjádření Obce, jakožto účastníka řízení, musel Krajský úřad akceptovat a je k tomu třeba dodat, že to udělal rád.

Tomáš nato svolal místní šetření přímo na místě v terénu, kterému však předcházelo jednání na Obecním úřadě v Ostrově. Jako posilu vzal s sebou dalšího zoologa, kamaráda Michala Pešatu. Za referát životního prostředí ORP v Lanškrouně přijeli další kamarádi úředníci, takže nás tam byla značná převaha těch, kteří byli proti této likvidaci bobrů. Od lesů ČR přijel sám velký šéf a soudruh Pernica, který už měl být dávno v důchodu, ale stále se držel pevně svého koryta. Kdysi ještě za bolševiků šéfoval Okresní meliorační správě v Ústí nad Orlicí, která tuto naši krajinu devastovala. Po jejím zrušení přecházel přes další funkce až na post šéfa Vodohospodářské správy Lesů ČR. Na jednání si s sebou vzal jako posilu dva mladé inženýry, kteří však za celé jednání neřekli téměř ani slovo a byli zde jen jaksi do počtu. Možná jim chtěl velký šéf jen ukázat, jak se takové jednání má správně vést do vítězného konce. Hned po zahájení se také chopil slova, aniž by o něj požádal a naprosto sebejistě se vši arogancí se začal vychloubat, co všechno Lesy ČR pro přírodu dělají. Nato se pustil do nás jako zpracovatele navrhovaného protipatření. Doslova se nás snažil shodit tím, že nějací aktivisté Trosečníci jenom žvaní a přidělávají problémy. Aniž by si to asi uvědomil, pěkně mi přihrál na smeč.

Když konečně domluvil, požádal jsem Tomáše o slovo a ten mi ho ochotně předal. Stejně jako Pernica na mě jsem teď zase já na něho vychrlil notnou dávku protiargumentů. Mimo jiné jsem zdůraznil to, že jsem u Lesů pracoval téměř třicet let, takže dobře znám pracovní proces této organizace. Ale hlavně jsem připomněl ten zásadní rozdíl. Jak ta naše hrstka ochránců Trosečníků, o kterých se tak nechvalně vyjádřil, pracuje pro přírodu nejen teoreticky, ale především prakticky. A není to jen pět dní v týdnu a maximálně osm hodin denně. Abychom se o ten Územní systém ekologické stability řádně postarali, tak již přes dvacet let pracujeme minimálně šest a v sezóně i sedm dní v týdnu a to od nevidím do nevidím. Na to se do toho vmísila Marta, která až doposud do našeho souboje nezasahovala, až teď právě pronesla tu nejdůležitější větu. Řekla doslova:

„Tak to můžu jako starostka osobně potvrdit.“

A to byl zlomový bod celého jednání, protože takové slovo starostky Obce má už pořádnou váhu. Pernica na to reagoval tak, že chvíli koukal do stropu a polykal naprázdno. Bylo na něm vidět, jak se to jeho ego pomalu ale jistě vytrácí ze scény. Na to již úplně jiným, naprosto smířlivým hlasem pronesl:

„No vy asi ano, ale to jste jediní.“

A já odpověděl už také smířlivě:

„Bohužel.“

Bylo po boji a od té chvíle už jsme jednali jako rozumní lidé. Na závěr Pernica prohlásil, že jim jde v podstatě jen o to, aby bobři nenarušili hráz rybníka a neznemožnili vypouštění rybníka. Potom mávl rukou a řekl, že na tom potoce až k Lanškrounským rybníkům ať si dělají, co chtějí. Tak to bylo také zapsáno v zápise z jednání a Tomáš vše zakončil tím, že Krajský úřad vše zpracuje a zašle všem účastníkům řízení závazné stanovisko. Nakonec jsme už ani do terénu nejeli, vše bylo rozhodnuto už na Obecním úřadě, bobři zde zůstanou. Když se všichni rozjeli domů, seděli jsme s Martou ještě chvíli na Obci a probírali jsme ten rychlý a zdařilý průběh jednání. Marta se mě zeptala:

„Jak jsi mohl tak rychle reagovat na tu arogantní a sebejistou řeč Pernici? Já bych v tu chvíli nevěděla, co na to říct.“

Odpověděl jsem jí:

„A ty myslíš, že já jsem to věděl? To Wakantanka s Bobem seděli vedle mě a napovídali, co mám říkat.“

Na to jsme se tomu oba zasmáli, ale myslím, že i ona tomu alespoň částečně uvěřila, neboť řekla:

„Asi opravdu existuje něco mezi nebem a zemí.“

Z Obce jsem zajel rovnou za Bobem k Bendovu rybníku, abych s ním jako s novým totemovým bratrem vykouřil dýmku míru a abych poděkoval Wakantankovi za pomoc. Na tu pravou odměnu jsem si ale musel chvíli počkat, přišla ve dvou podobách.

První už na jaře, kdy už byla všechna opatření k záchraně provedena. Tehdy mi přišel poděkovat sám Bob osobně. Sázel jsem nedalako stromy u obecní cesty a došla mi voda na zalévání. Zajel jsem tedy k rybníku a šel po hrázi s barelami pro vodu. Když vtom vylezl z rybníka Bob a zůstal stát uprostřed hráze asi deset kroků přede mnou. Chvíli jsme si zase povídali o tom, jak vše dobře dopadlo a já cítil jeho vděčnost. Po chvíli úplně beze strachu odešel a odplul po potoce. To ale ještě nebyla ta pravá odměna. Ta přišla až v červnu, kdy už byla teplá voda v rybníce. Jel jsem okolo z práce a stávil jsem se při cestě vykoupat. Odplul jsem v rouše Adamově asi dvacet metrů od hráze a položil se na vyhřátou hladinu na záda. V tom se pár metrů ode mne vynořila z vody malá bobří hlava, opodál druhá a za ní třetí. Ležel jsem na hladině a okolo mě do kola obeplouvali tři mladí bobříci. Věřte nevěřte, ale tenkrát byla ta voda v rybníku slaná, jak mi do ní kanuly moje slzy. A nad hladinou tohoto „Solného jezera“ se nesl můj chvalo zpěv:

„Laudato si - Wakantanka.“

Můj totemový bratr Dub

S mým třetím totemovým bratrem Dubem se znám prakticky od svého dětství. Avšak že jsme spolu propojení jako bratři jsem poznal až ve svých šedesáti letech. Tento starý dub stojí téměř uprostřed naší osady, kde v současné době již opět pár let žijí. Tenkrát v roce 1977, jak jsem už výše popsal, jsme hledali s děčkama hezké místo v okolí, kde bychom se mohli jako „Klub mladí zálesáci“ společně scházet. A právě toto místo pod tímto starým dubem nám tehdy Wakantanka ukázal. Pod oním kopcem, kde jsem stál v

deseti letech a složil svůj doživotní slib, tam kde dnes stojí ona mohyla. Pod tímto dubem jsme se scházeli a u něho stál dlouhé roky také náš osadní totem. Dnes je to moje obřadní místo, kde vykonávám již pár let své indiánské rituály.

Ale asi se ptáte, co má společného tento dub konkrétně se mnou, proč zrovna on je mým totemovým bratrem? Když se naše osada po přelomu tisíciletí rozpadla z důvodu naprosté absence zálesáckého dorostu, téměř nikdo už na osadu nechodil. Já jsem dostavoval ranč a pouze občas jsem se tu zastavil nostalgicky zavzpomínat. Tak toto krásné místo zcela osiřelo. Totem uhnul a spadl, také většina okolních stavbiček se už zhroutila, na srubu už dožívala střecha, vše tu šlo k zániku. Okolo dubu popadaly staré třešně a tím otevřely prostor slunci. To teď pražilo na dřívě zastíněný kmen dubu a odpařilo z něho kůru do výše asi pěti metrů. Odborně se tomu říká korní spála. Protože je to na opačné straně kmene, než který je dobře vidět, vůbec jsem si toho při občasných návštěvách nevšiml. Až když jsem synovi předal farmu a přestěhoval se na osadu, zjistil jsem, jak je stav tohoto pro mne posvátného dobu vážný. Asi třetina kmene je hluboko prohnílá, a zrovna na straně největšího tahu. Protože je navíc nahnutý nad celou osadou a srubem, vážně jsem se rozmýšlel, jestli ho nemám pokácet. Když tu byla jednou starostka s úřednicí z AOPK, obě mne přesvědčovaly, abych ho skácel dřív, než mi spadne na hlavu. Ale to už jsem dodře věděl, jak se věci mají a že jsme spolu pevně propojeni, jako dva bratři, kteří spolu prožívají dobré i zlé.

V roce 2020 za mnou totiž přijel Michal z Rychleb se šamankou Monikou, o které jsem se už zmínil v souvislosti s revitalizací Rudolftičky. Žije už asi dvacet let v Kolumbii u indiánů kmene Kogy. Druhý den jsme měli dělat již popsany duchovní průzkum jižního údolí Ostrovske kotliny. Byl zrovna úplněk a tak jsme po společném rituálu u mohyly seděli ve srubu a já jsem je seznamoval s některými svými problémy, včetně mé operace mozkového nádoru v roce 2004. Když jsme ráno vstali a já jsem šel vykonat svůj každodenní ranní obřad k tomuto dubu, ukázal jsem jim také, jak je vážně churavý. A právě v tu chvíli se mě Michal zeptal:

„A kdy se mu to stalo? Nebylo to právě v té době, kdy ti zjistili ten nádor v hlavě?“

Zůstal jsem jako přikovaný a počítal. Ano, vycházelo to naprosto přesně a tak jsem to nahlas vyslovil:

„Ano, já i tento dub jsme onemocněli ve stejnou dobu.“

A on na to vyslovil tu důležitou větu:

„Pak jste asi spolu duchovně propojení.“

A Monika to svým přitakáváním potvrdila. Měl jsem od této chvíle svého třetího totemového bratra. Jsem si naprosto jistý, že až tento dub padne, padnu i já a naopak, až padnu já, padne i tento dub. Ale v tu chvíli jsem na to nemyslel a potřetí jsem zvolal:

„Laudato si – Wakantanka“

Závěr

Jak jsem již v úvodu naznačil, mám k sepsání tohoto díla vážné důvody. Rozhodně jsem neměl v úmyslu, abych se tu nějak zviditelňoval. Nepatřím k virtuálním realistům a držím se celý život toho, co nás učil táta, že:

„Za chlapa musí mluvit jeho činy.”

Protože tu ale nejde o mě, ale jde tu především o přírodu a krajinu tohoto Ostrovského údolí, považuji za svou povinnost předat budoucím pokolením alespoň některé pravdivé informace. To jsem také slíbil svým přátelům, abych si tyto historické souvislosti nevzal s sebou do hrobu. A když píšou o slibu svým přátelům, nemyslím tím jen těm několika spoluobčanům, kteří jsou na mé straně, ale také těm miliardám přátel v přírodě samotné.

Znovu bych chtěl připomenout, že veškeré mé činy jsem se snažil směřovat k tomu, aby měly nějaký smysl pro budoucnost. Z mého pohledu šlo hlavně o zúročení hříven, naplnění poslání mého života. Možná jsem to často, a v posledních letech určitě, fyzicky extrémně přeháněl, což se také projevilo na mém tělesném opotřebením. Bylo to z důvodu jakési setrvačnosti a také obav o to, co s tímto dílem bude, až odejdu a mnoho dalších okolností. Teď se již na celou věc dívám trochu jinak, ale to právě proto, že jsem tak vážně onemocněl a mám tedy dostatek času o všem více přemýšlet. Není snadné shrnout veškerou mou činnost za zhruba padesát let do stručného elaborátu. I tento zdánlivě obsáhlý spis je jen stručný výtažek z toho, co jsem při mé ochránářské činnosti zažil.

A ještě těm co dočetli až do konce bych se chtěl omluvit za jednu mou nedokonalost, kterou mi tak trochu vytknul můj kamarád Ruda Kroutschneider, námořník a spisovatel. To že píšou příliš dlouhé věty. Do jedné hlavní věty jsem schopen nacpat hned několik vět vedlejších na upřesnění. Když jsem mu to ale objasnil, že to není román, ale jakýsi odborný výklad, tak se mnou docela souhlasil. Faktologie musí být každému čtenáři stejně jasná a nemůže si tento výklad domýšlet každý čtenář po svém jak chce. Výklad by měl být naprosto jednotný. Přesto se čtenářům omlouvám za tyto dlouhé věty, nejsem totiž spisovatel.

„Laudato si – Wakantanka“

Howg

Karel - Charlie Málek
(červen 2023)